

Авангард

Ч. 3 (158) Р. XXXУ

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО МОЛОДІ

30 червня

ВІДНОВЛЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ
ДЕРЖАВИ

В. Каплич

Авангард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО МОЛОДІ

ДВОМІСЯЧНИК, ВИДАЄ
ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

VANGUARD - bi-monthly

Official Press Organ of the Ukrainian
Youth Association in Exile

AVANTGARDE - bimestriel

Revue de jeunes éditée par le
Comité Central de l'Union de la
jeunesse ukrainienne en exil

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ

«AVANGARDE»

72 Blvd Charlemagne

1040 Bruxelles

tel: 734. 04. 82

КРАЙОВІ ПРЕДСТАВНИЦТВА

Вел. Британія:

KU SUM

«Tarasivka»

Old Cliff House

Weston-on-Trent, Derby's

Австралія

Mr. J. Kutnyj

7 Dale street

Maribymong 3032, Vic.

Аргентина Бразилія

W. Zastavnyj Ivan Kuchar

Soler 5039 Rua Baia Grande, 146

Buenos-Aires V. Béla, São Paulo - SP

Інформація про підтримку

Головний Редактор — Роман Зварич.

Члени: О. Рожка, Б. Потапенко, А. Лозинський, А. Прядка, І. Зварич

Графічне оформлення: Графік Яків Гніздовський

Редакційне листування й матеріали

наадресу Редакції

«AVANGARDE» 136 2nd Ave. New York NY. USA 10003

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1981 РІК

КРАЇНИ

ОДНЕ ЧИСЛО:

РІЧНО:

в передплаті

до 31.3.81

в післяплаті

ЗСА	дол.	3.00	15.00	дол.	16.50
КАНАДА	дол.	3.50	16.00	дол.	17.50
ВЕЛ. БРИТАНІЯ	ф.ст.	1.20	6.00	ф.ст.	6.60
АВСТРАЛІЯ	дол.	2.75	13.50	австр. дол.	15.-
БЕЛЬГІЯ	бфр.	90.00	450.00	бфр.	500.-
ФРАНЦІЯ	ффр.	12.50	60.00	ффр.	66.-
НІМЕЧЧИНА	н.м.	6.00	30.00	н.м.	33.-
АРГЕНТИНА	пезо	5.000	22.000	пезо	25.000
БРАЗІЛІЯ	круз.	40.00	200.-	круз.	220.-

У ВЕЛИКУ РІЧНИЦЮ

В цьому році український народ відзначає світлу річницю своєї історії. 30 червня 1941 українська нація сказала своє тверде й рішуче слово наїздникам, що Україна є сувереном своєї долі. Україна мусить бути підметом, а ніколи предметом історичних подій на її землі.

Державний Акт 30 червня 1941 це був усенародній чин нації, це був могутній вияв усієї нації без погляду на патрійно-політичні переконання й течії, які нуртували й нуртують серед народу. Це є першорядної ваги справа, що нація, як цілість, виявила цим Актом свою волю бути суверенним володарем своеї землі.

Державність, що її започаткував Акт 30 червня, була державністю всього народу, а не найсильнішої й єдиної тоді організованої політичної сили — ОУН.

В історії завжди буває так, що якась організована сила дає товчок до великого зламу, але великий злам проводить увесь народ, якщо почин даної організованої сили відповідає його прагненням.

Суверенність, державність, володіння власною землею, влада на власній землі всього народу — завжди відповідають прагненням усієї нації, хвилево поневоленої, але завжди ідейно-морально, духовно державної.

30 червня 1941 року дав почин визвольній війні нації проти німецького загарбника і скріплював фронт проти історичного окупанта і смертельного ворога України — Московщини.

Українська Повстанська Армія і, згодом, Українська Головна Визвольна Рада — це органічне продовження великого зламу великого зиву Нації 30 червня 1941 року. Це нерозривна єдність. Існує з декого окреслення, що Українська державність 1941 р. перейшла у «підпільну державність», яка в тіні зброй ОУН—УПА в продовженні УДГі у видозміні УГВР продовжувала існувати, доки принаймні на краплину української землі була українська влада. А існувала вона доки діяла збройно в ширших розмірах УПА — принаймні до 1951 р., як це стверджують історики чужинці.

Отже останній період української державності тривав від 30 червня 1941 принаймні десять років. Це не є важливо, чи її визнавали чужі держави, чи ні. Це є факт, що і УПА, і УГВР продовжували міждержавні взаємини, розпочаті Українським Державним Правлінням.

30 червня 1941 було продовженням величних чинів 22 січня 1918-1919 років, Карпатської України 1939 р., коли теж унаявилася воля нації до державного життя перед усім світом, і передусім те, що народ став власною волею сувереном своєї долі.

У книзі Ярослава Стецька про 30 червня на особливу увагу заслуговують праці проф. Л. Шанковського п.з. «За об'єктивну оцінку Акту 30 червня» і проф. д-ра О. Марітчака.

Д-р О. Марітчак, професор міжнародного права, пише таке у своїй праці: «Не можна також поминути значення Акту 30 червня 1941 р. зі становища міжнародного права. В міжнародному праві відома є засада »ius postliminii«, тобто »право післядіяння«, яке бере до уваги попереднє становище даної держави, втрату державності та акти, які змірюють до відновлення держави. Доцент Львівського університету д-р Губер написав, — далі згадує проф. О. Марітчак, — наукову працю про »ius postliminii« в міжнародному праві для вжитку польської дипломатії.

Акт 30 червня, — продовжує проф. О. Марітчак, — проголошений у важливому історичному моменті, вказував на право Українського народу до самостійного державного життя. Значення цього Акту може бути важливе при майбутніх міжнародних конференціях, які, при упорядкуванні європейських справ, мусять також зайнятися справою української державності та правом українського народу до його національних територій. У такому випадку нема сумніву, що Акт 30 червня 1941 р. може принести українській справі велику користь. Подані вище аргументи вказують на вагу Акту 30 червня 1941 р. та треба надіятися, що українські політичні чинники й українська громадськість дасть належну оцінку Актові відновлення української держави 30 червня 1941 року, (стор. 372).

Уесь український політичний і громадський світ повинен витягнути у велику річницю чину загально-національного значення такі висновки: 30 червня 1941 — це всенародне свято, бо це твір усього народу, який його захищав у кривавій боротьбі на два фронти. Його гівинна відмічати вся українська громадськість без різниці тих, чи інших внутрішньо-політичних переконань. В Українському Державному Правлінні, в Раді Сеньйорів (передпарламентові) були заступлені різні політичні самостійницькі течії, а теж, зокрема, обидві наші Церкви благословили цей усенаціональний Державний Акт.

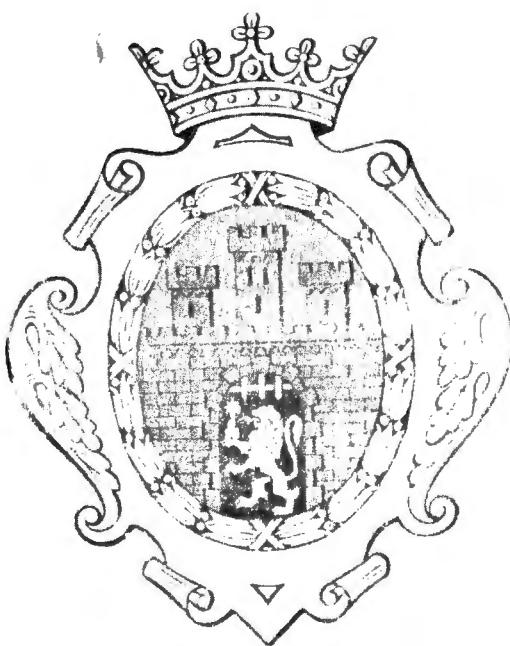
22 січня 1918-1919 рр. — це всенациональний чин і всенародне свято, так і 30 червня 1941! Усякі контроверсійні справи є другорядного значення в обличчі задокументованої волі всієї нації до суверенного соборного життя у власній державі.

Уся українська патріотична громадськість докаже свою політично-державну зрілість, коли відмітить і віддасть шану чинові Нації 30 червня 1941! Як Державний чин нації він відмічується українським революційним націоналістичним табором разом з усими українськими патріотами-самостійниками без різниці внутрішньо-українських політичних переконань на широкій усенародній громадській базі, так як 22 січня.

Степан Борецький

Василь Симоненко

УКРАЇНСЬКИЙ ЛЕВ

Герб міста Львова

Бубняють думки, проростають словами,
Іх пагіння бринить у завихрені днів.
Цілий тиждень ходжу і живу між левами,
Недаремно і місто називається Львів.

Є міста ренегати, є просто байст्रята,
Є леви, що мурликають, ніби коти,
Божевільно безглуздо облизують грати,
Ще й пишаються з власної сліпоти.

Але думати про них я сьогодні не хочу,
Бо мені трішечки повезло:
Я побачив у Львові Шашкевича очі,
Кривоносові плечі, Франкове чоло.

Сивий Львове! Столице моєї мрії,
Епіцентр моїх радощів і надій,
Вибухає душа, я тебе розумію,
Але, Львове, хоч трішки мене зрозумій.

Я до тебе прийшов із захопленням сина
Від степів, де Славута легенду смує,
Щоби серце твоє одчайдушне левине
Краплю сили вдихнуло у серце мое.

ЗА ВЛАДУ НАЦІЇ

В історичному змагу до власно-підметності, нації нераз приходиться заглянути прямо у вічі свого «бути, чи не бути». Звичайно, такі вирішальні іспити зрілості й випробування приходять якраз тоді, коли, здавалося б, ситуація уже програма, безвихідна, і не видно над обріями майбутнього жодних перспектив. В таких переломових моментах історії, надія плебеїв скоро піддається обставинам, зрикаючись своєї конечної волі до життя, волі до боротьби, волі до влади. Однак, наймогутніші нації, такі, що шляхетні передусім в своїй одержимості та непохитності, кидають одчайдушний виклик історії, використавши такі тривожні але й вирішальні моменти на те, щоби знову ж півердити правильність своєї Правди і Віри у власний національний ідеал. Якраз тоді, коли здавалося б, що все передрішене в не-користь такої нації, в її глибинних надрах життєздатності зроджується нова рушійно-захисна сила, яка відкриває нації її древню, досі не торкану міць пра-предків, її істотний, націо-генетичний корінь життя. З цього кореня-живчика Нації вулканить невмируща й нестримна міць Волі й Віри з якої стихійно випромінює Візія.

Н е м а є в с в і т і м і ц н і ш о ї поту ги, як людина, чи нація з в і з і є ю. О з б р о е на в і з і є ю нація ніколи не знатиме програної!

В такому змислі треба оцінювати епохальне значення Акту 30 червня, 1941 року, — великого національного чину відновлення Української Державності, — як воскресіння ніколи незабутої візії. Друга Світова Війна застала Україну майже роздавленою у «безвихідних» імперіо-шовіністичних кліщах наших ворогів, особливо нацистської Німеччини та большевицької Росії. Здавалося, що ось-ось прийдеться нації поховати на віки свою досі ніким неприборкану козацьку душу й волю, бо ж, мовляв, в Україні далеко бракувало достатньої сили протиставитися цим двом гіантам, загарбницьким над-потугам.

Але ні! Українська геройчна нація завжди мала неймовірну духову й моральну силу, лише треба було відгребати її. Це сила непохитної Віри, нестримної Волі й проблисної Візії. Однак, цю нестримну, стихійну міць нації вхопити могли лише лицарі-воїни, які самі обдаровані незламністю хребта-віри, дужістю серця-волі і орлиним зором-візії. Такою когортую «месників дужих» була Організація Українських Націоналістів. Вона відновила в нації Візію, конкретно узмістованою в Акті Державності 30 червня, 1941 року. І раптом, те, що було неможливе — стало дійсністю, бо — словами Євгена Сверстюка — «не можна безслідно поховати ту силу, що вулканила Україну століттями, сходила кров'ю, вкривалась могилами, а потім знову вставала...»

Актом 30 червня ОУН, як речник волі нації, вибрана не так мандатом плесбіциту, як мандатом віри в боротьбі, ясно визначила суть нашої визвольної боротьби — з маг за владу нації. Центральною та остаточно вирішальною справою в кожній національно-

визвольній боротьбі за державність і самостійкість є пріоритет влади нації, — стислише процес владо-відвоювання і владо-захисту. Кожна нація, що прагне стати державним сувереном, насамперед мусить подбати про вирощування основ власної суверенної влади, що стихійно прямуватиме до своєї завершеної еманації. Нація, яка впovні не опанувала влади не може бути політичним сувереном. Така нація ніколи не буде майстром власної долі, але може тільки бути матеріалом в руках чужих і ворожих імперіялістів, колонізаторів, асиміляторів, русифікаторів, носіїв всякого «міжнародного братерства», пан-славізму, соціалізму, «лебенсравму», «сов'єтизму», і т.д. і т.п.

Актом 30 червня Україна проголосила як Берлінові, так і Москві і взагалі всьому світові, що вона ніколи й за жодних умов не погодиться бути об'єктом волі інших націй, а прагне стати державо-діючим та суверенним підметом самим в собі. Більше того, цей Акт має велечезне, досі недоцінюване значення також в глобальнополітичному зміслі, бо він — це неначе та срібна труба, що валить срихонські мури антиварного, реакційного імперіялістичного ладу минулого і голосно сповіщає проблісний світанок нового революційного, вільного і справедливого світового ладу, без імперіалізму, без жодного колоніяльного загарбництва, основаного на національному принципі організації світу. Слово — Акт 30 червня був провісником універсальної світової революції націй!

Коли Ярослав Стецько, прем'єр-міністер Самостійної України, проголосував цей Акт в залі Просвіти в Льва-городі в імені революційної ОУН та всієї Воюючої України, тоді неначе всі могили поляглих Героїв здвигнулися з місця і шокуючі хвилі цього революційно-визвольного землетрусу в корені захищали колюмни нацизму, большевизму, та всякого іншого імперіалізму. Таким сильнодіючим був цей землетрус волі, що по нинішній день Москва відчуває його стихійнонаціональні здригання.

Воююча Україна проголосила це Слово Волі світові не порожніми бомбастичними фразами, чи реторичними клязвулями якоїсь міжнародної петиції, що не потягають за собою жодних консенвенцій. Не словами — а радше кулями й багнетами, залізом і кров'ю викарбувала вся нація своє незаперечне право на існування. Непомильним барометром історичної ваги кожного акту, кожної заяви, зрештою йожної ідеї, не тільки в самому їх змісті, але й головно в градусі людської геройності є жертвеність супроти цих ідей. Отже ж, чи знайдемо в історії приклад більшої геройності й жертвності, що їх виявила українська нація в захисті ідеї української самостійності й державності, історично увіковічнені в Акті 30 червня?

Світ так побудований, що лише сильні перемагають, а безсильні стають об'єктом волі сильніших. Тут самі слова ні до чого. Ідея перемагає щойно тоді, коли знайдуться її суворі та безкомпромісові носії, що готові захищати її цінною власного життя. В цій геройчній смерті за ідею бачимо не трагічність програної, але радше перемогу з якої випромінює об'явлена людська велич, потужність людського Хочу, що капітуляції не знає. Власне тому, Акт 30 червня, помимо

його наочної короткотривалости, є таки знаменом нашої перемоги, бо в його імені згадом розгорнулася двофронтова війна, безприкладна в своїй геройності, проти двох найкрайніших людожерів та націовбивців в історії людства — нацизму та большевизму. В імені ідеї Української Самостійної Соборної Держави, проголошеної цим Актом, віддали своє життя на вічному жертвівнику нації сотні тисяч, навіть мільйони найкращих синів і дочок України, особливо члени-вояни ОУН—УПА. Цей історично-переломовий Акт став явним маніфестом української потужності. Більше того — він вказує нам шлях в майбутнє; це шлях крові, шлях зброї, — шлях революції. В цьому Акті знайдемо тайнопис нашої естафети в будуче.

В кольосальному зударі Другої Світової Війни ніхто з посторонніх сил не хотів вірити в спроможність України вести таку двофронтову війну. Навіть деякі з наших псевдо-націоналістів казали тоді, що було б тотальним абсурдом думати про таку можливість. Але, в цьому немає чого дивуватися. Ліліпутам в безвольності ніколи не приходиться видіти палаюче світло Візії понад верхами дерев власної заячої боязливості. В таких небесах Візії повітря рідше і приймає лише дужкі орлині серця в своє одчайдушне царство Віри. Творці Акту 30 червня були люди, радше велетні орлиних сердеч. Їх противники могли тільки бути люди-плебеї заячої вдачі, в яких світло великої візії не приймалося. Обезчестити творців цього Акту закидом, що вони більше себе хотіли прославити, ніж свою Вітчизну рівнозначне з обезщеннем нації, бо за цими велетнями всеціло пішов народ в боротьбу на життя і смерть, не дозуючи крові.

Ті, хто боялися шляхетного шляху крові розплачливо шукали за «реалістичними» викрутасами з непригожої ситуації. Ця гнучка, проти-революційна група, дріб'язкова не так в своїй кількості, як у браку великої візії, ніяк не розуміла, що народу не мобілізується викрутасами, але чистою, твердою, безкомпромісовою й геройчною поставою. Таку геройчність знаходимо в Акті 30 червня, як також ініціаторів його — в Організації Українських Націоналістів. Цим Актом ОУН під проводом Степана Бандери стала революційною, державо-творчою владою нації. Радше, не так самий Акт сам по собі, як революційна боротьба ведена ОУН зафіксувала на будуче, що джерело влади української нації далі знаходиться в цій досі нездоланій силі. Законодатність цеї влади не конечно в її наявній, державо-діючій формі, але радше у веденій нею боротьбі не лише за форми, але головно за зміст нації.

Самостійність ніколи не приходить на якихось фіктивних крилах історичної закономірності. Якщо взагалі можна говорити про якісь «зализні закони історії», що вже стало немов найсучаснішим фасоном політичної моди, тоді, безперечно, таким найпервеннішим законом є істина, що самостійність треба силоміццю здобувати, за державу треба боротися!

В історії всього світу бачимо, що лише найсильніші перемагали, — ті, хто передусім міцні в ідеї, волі і вірі у власну Правду Нації! Сила нікому не приходить автоматично, незалежно від людської волі. Сила — це не якийсь там магічний штрих щастя, але — це удар волі людини! Сила ніколи не може бути статичною, немов якийсь законо-

мірний висновок незалежних від людської волі історичних подій. Сила – це волюнтаристичне посідання Бажаного!

Таку непоборну силу дав українській нації геройчний Акт 30 червня, бо з його підґрунтя виростили геройчні воїни-лицарі ОУН–УПА, які тоді підняли зброю проти всіх ворогів України, прирікавшись не зложити її аж до перемоги, або до загину! Той, хто готов віддати своє життя за ідею вдесятеро міцніший від того, хто воює під декретом. Тому, ОУН–УПА могли вести всенародне повстання українського народу під час і далеко після Другої Світової Війни.

В національно-визвольній боротьбі процес владо-будування, владо-відвоювання неможливий без комплетно підлеглих цій владі збройних сил, озброєних не лише воєнними засобами, але й головною ідеєю. Таку залізну когорту титанів волі Нації можна лише вигартувати залізом і кров'ю боротьби, при плеканні культу Зброї, культу власних збройних сил, культу Героїки в боротьбі за Правду Нації, Культуру Влади та Нації.

Без Української Збройї, – немає Української Влади!

Найістотнішою відповідальністю революційно-збройної сили є захищати владу нації, берегти її конечний для державної суверенності, політичний імунітет від всяких зовнішніх сил, що зводили б цю владу до залежного і тому несуверенного, ефемерного чинника в політиці. Несуверена влада, – це нісенітниця і тому дійсну, державотворчу, державо-діючу владу може творити збройний, владо-захисний, політичний суверен.

Тому, також, всяке формулювання, всякі викрутаси плавюківсько-двійкарсько-григоренківської «партскратичної» концепції «визволення», які недоцінюють моменту владо-відвоювання, які не ставлять справу влади нації в центр їхньої лже-концепції, які обминають моменту збройного посідання влади рушійними силами національно-визвольних революційних процесів, всякі такі, чи їм подібні платформи на дні видигають проти-самостійницькі теорії, в оріоні українській визвольній справі!

Єдиною такою ідейно-незмінною, збройною, владо-захисною силою Української Самостійної Соборної Держави протягом останніх п'ятьох декад по нинішній день – це Організація Українських Националістів /революціонерів!/ Єдина ОУН нездала збройї. А там, де пануватиме українська зброя, там керуватиме узаконнена боротьбою за державність революційна влада України!

Влада т. зв. Української Радянської Соціялістичної Республіки є проти-українська, ворожо-окупантська й сuto-колоніальна, бо за нею незмінно стоять не українська, але її ворожа московсько-большевицька збройна сила. Захисником »уряду« УРСР є совєтська, окупаційна червона армія і КПСС, центр котрих в Москві. Незнищеним владо-захисником УССД є ОУН, Суверен Української Правди, місто постю якої, в ідейно-духовому зміслі, знаходиться у відвічному, святому

городі Києві.

Нашим орієнтиром в боротьбі, поруч 22-го січня, може тільки бути Державний, Владотворчий Акт 30-го червня, 1941-го року, яким за ініціативою революційної ОУН під проводом Степана Бандери створено Українське Державне Правління, очолюване Ярославом Стецьком. Історики, здається, помиляються, коли пишуть, що ця влада української нації, тобто Державне Правління з 30-го червня, була короткотривалою, бо, мовляв, німці скоро виарештували майже всіх членів цього уряду та Провідника ОУН Степана Бандеру. Ні — цей уряд був державодіючим чинником так довго, доки навіть на найменшому клаптику української землі ще боролися повстанські відділи ОУН—УПА, які були покликані нацією захищати цю владу перед всякою ворожою загрозою і для яких духовним надхненням до боротьби був Державний Владотворчий Акт 30-го червня!

Так довго, поки житиме ОУН, як рушійно-збройна сила влади нації, так довго чекатиме Московщину остаточний, грядучий і неминучий суд крові. Такою є сила й міць ОУН!

З Москвою нас розсудить залізо й кров!

Суд розпочався...

Київ проти Москви!!!

Марко Боєслав

ПЕРЕСТОРОГА

Кудою йдеш, облудний людський світ?

Ковзкі твої забріхані стежки.

Ви потоптали мудрі заповіти

Своїх Пророків! Гострий меч тяжкий

Над світом висить. Дика, лютая гідра

Вже отворила пащу і чека

Моменту. Меч і скіптр із рук всім видре

Кремлівський змій! О горе! Не ріка,

А море крові потече широке,

Загише правда, сонце згасне, тьма

І варварські тортури виссуть соки

З людей! Лиш цвинтарі, брехня і тортура

Світимуть кривавою зорею!

О, не братайтесь з жорстоким гадом.

Спасення не шукайте у крутнях!

Ще час! Беріть мечі! Пусті наради

Покиньте! Боротьба і кров вогнях

Лише врятує світ!

4.XI. 1949

З документів самвидаву в Україні.

ДОЛЯ СТУДЕНТА ВОЛОДИМИРА СІЧКА

Президії Верховної Ради СРСР
Президії Верховної Ради УРСР
від Січка Володимира Петровича
що проживає за адресою:
Ів.-Франківська обл., м. Долина,
вул. П. Мирного 14.

ЗАЯВА **ПРО ВИХІД З ГРОМАДЯНСТВА СРСР.**

Я, Січко Володимир Петрович, 1960 р. народження, українець, бувший студент Київського держ. університету ім. Т. Г. Шевченка, відмовляюся від громадянства ССР в зв'язку з тим, що мене незаконно виключили з університету (наказ 192 від 21.III.1980 р.) і вимагаю дати мені право на еміграцію в США для здобуття в цій країні вищої освіти.

Свою заяву про незаконність виключення мене з Київського держ. університету обґрунтовую такими фактами.

В 1977 р. я поступив в Київський держ. університет ім. Т. Г. Шевченка на механіко-математичний факультет. Два роки я провчався можна сказати спокійно, за винятком одного факту, коли мене було викликано до начальника військової кафедри університету і там працівник КДБ мав зі мною розмову. Він пропонував мені слідкувати за діями свого батька і брата (Петра Січка і Василя Січка) і доносити їм. Але я відмовився від такої пропозиції. Тоді мені було запропоновано слідкувати за діями інших людей. Я ще раз відмовився. Тоді працівник КДБ сказав, що цей відказ вплине на дальнє моє перебування в університеті. Мене це дуже вразило й обурило.

В грудні 1979 р. судили моого батька, Петра Січка, і брата, Василя Січка (брат вчився в цьому університеті, що я, і його виключили за тими мотивами, що і мене — неуспішність), за правозахисну діяльність і приналежність до Української Громадської групи сприянню виконання Гельсінських угод. Я зразу відчув тиск на мене. Після суду я поїхав на один день додому з дозволу військової кафедри. Але я вияснив це непорозуміння. Потім почалась зимова сесія, але я був недопущений до неї. Причиною був той факт, що зданий мною залік з військової підготовки не був проставлений у відомостях військової кафедри. Ця формальна зачіпка була для того, щоб позбавити мене можливості готоватися до екзаменаційної сесії. Мені довелося згадати майже весь сесійний час, щоб одержати уже зданий мною залік. Після сесії мене провалили штучно, хоч я був добре підготовлений до екзаменів. З трьох предметів мені було виставлено оцінку »2« а перед екзаменом з функціонального аналізу доцент Панасович прямо мені сказав, щоб я забираєв свої речі тай юхав до дому і не морочив їм голову. Як можна після таких слів надіятися на добру оцінку? Так і сталося. Він мене майже не слухав, і грав собі ще з одним викладачем в шахи, а вкінці виголосив оцінку »2«. Всім дають можли-

вість здавати екзамени щераз перед комісією. Але мені цієї можливості не було представлено, хоча я за два з половиною роки не мав ні одної незадоволеної оцінки, або Академзаборгованості.

Почувши, що мене хочуть виключити, студенти-однокурсники спробували захистити мене, але їхня спроба виявилася марною. Декан, Завало, з цього приводу не захотів, навіть з **ними** говорити. Декан залишив у себе в кабінеті тільки комсорга факультету і дав йому зрозуміти, що мене виключили не за неуспішність, а через батька і брата. А стаття конституції голосить, що діти за вчинки батьків не відповідають. Чому маю відповідати я? А це видно з того факту, що 5.II. 80 р. працівник Ів. Франківського КДБ Медведев на розмові з мамою, заявив, що державі не вигідно вчити ворога. А коли мама заперечила і сказала: «А які гріхи має перед вами мій син?», то він відповів, що в такої матері, як вона, не може бути хороших дітей.

З наведених вище фактів ви бачите як втілюються радянські закони в житті.

Через те, що я і вся наша сім'я зазнала стільки неправди з боку радянських органів, я відмовляюся від громадянства СРСР, а через те, що я зазнав стільки неправди з боку військової кафедри університету, я відмовляюся служити в лавах Червоної Армії.

21.IX.80 р. Січко.

До студентів світу
від Січка Володимира Петровича,
1960 р. народження, прожив.
в м. Долині, Ів. Франківської обл.
по вул. П. Мирного 14.

ЗВЕРНЕННЯ!

Звертаюсь до студентів США, а також до студентів усього світу і прошу вислухати мене і допомогти нам з братом в осiąгненні вищої освіти.

Мій брат, Василь Січко, 1956 р. народження, в 1975 році поступив на навчання в Київський державний університет на факультет журналістики, а в 1977 році в цей же університет поступив я, на факультет механіко-математичний. Як брат Василь, так і я вчилися успішно, але через те, що наші батьки політв'язні сталінських таборів, було виключено з університету після другого курсу моого брата Василя, а з половиною третього курсу було виключено й мене, мовляв «за неуспішність». Нам в цій «демократичній» радянській країні не тільки не дають змоги вчиться, але не дають змоги жити. Брата Василя після дворічних знищень по психопікарнях арештували і засудили по ст. 187/1 упр. кодексу, до трьох років позбавлення волі в таборах посиленого режиму. Він любить книги і коли в таборі зайшов у ту їхню мізерну бібліотеку і хотів вибирати хоч якусь книжку, то бібліотекар сказав: «Бери подряд ето тебе не картошка». Ще його пригнічує середовище, в якому він знаходиться. Це здеморалізована маса. Це побутові тaborи. Крім

цього, виконує тяжку роботу на дощах, що завдає шкоди його здоров'ю. Будь-які передачі заборонені до відбуття половини строку.

З приводу виключення мене з університету я звертався з заявами до Міністерства Вищої і спеціальної середньої освіти з проханням розібратись в цій незаконності і поновити мене на навчання, але в них для таких заяв відповідь запрограмована: »Перевірили, встановили, що виключений законно«. Після цього я звернувся з заявою в Президію Верховної Ради УРСР, відповідь прийшла така сама. Я чекав чуда, але його не було, і в знак протесту я 21-го вересня 1980 р. зрікся радянського громадянства, попросив виїзду в США, для осягнення там вищої освіти. Зречення вислав в Президію Верховної Ради СРСР і УРСР, а також відмовився служити в лавах Червоної Армії.

В нашій країні не вміють прощати і я з дня на день чекаю на свій арешт, а це значить — довічних поневірянь.

Після виключення мене з університету, студенти-однокласники ніяк не могли погодитись з тим, що я вже не буду вчитись і вислали телеграму Л. Брежневу, в якій просили втрутитись в це незаконне виключення. Відділ зв'язку м. Києва повернув цю телеграму в деканат, так як телеграми такого змісту не допускаються. Декан зібрав студентів, щоб знайти порушників і пояснив, їм, що Січко виключений не за неуспішність, а за те, що його батьки націоналісти, бо батько засуджений разом з братом, а в размові з мамою він теж запідозрів націоналізм. Так що нічого обурюватись, що Січка виключили незаконно.

Як бачите, в нашій країні ніхто не дотримується правил конституції, а діють за секретними правилами. А тих хто хоче вказати керівним особам на порушення основних законів, вважають ворогом країни і судять.

Мені сповнилось тільки 20 років. Я прагну вчитись. Сподіваюсь, що студенти світу зареагують на моє звернення і допоможуть нам з братом стати студентами.

СЛОВО НА СУДІ 9.I. 81 р. СІЧКА ВОЛОДИМИРА ПЕТРОВИЧА.

Я буду говорити, хоч не визнаю радянського суду над собою, тому що я вже більш, як три місяці тому зрікся громадянства цієї країни, яка в моїх 20 роках життя позбавила мене людських прав, нізацько виключивши мене з третього курсу мехмату Київського Держ. Університету ім. Т.Г. Шевченка. Мене виключили з університету тільки тому, що я син свого батька. Після виключення, я вчився на курсах шоферів в Долинському автопідприємстві, не допустили до здачі на шоферські права, з тієї же причини знова, що я Січко. Отже пожаліли і шоферських прав: одне право, яке залишили за мною — це служба в лавах Червоної Армії. А я цього права не визнаю.

Ще 21-го вересня 1980 року, в знак протесту на всі беззаконня, вчинені проти мене, я зрікся радянського громадянства і відмовився служити в Армії. Причиною моєї відмови від служби в Армії є той факт, що зачинщиком виключення мене з університету була університетська військова катедра, бо створила такі умови, щоб не допустити мене до екзаменів на зимовій сесії 1980 р.

Коли студенти-однокурсники обурились таким нахабним відчисленням мене з університету і піslали Брежнєву телеграму, в якій говорилося про моє незаконне виключення з університету, то цю телеграму Київська телеграфна установа, порушуючи радянські закони, вилучила і відправила декану університету. Після цього декан просто був змушений пояснити студентам-однокурсникам; що мене виключили не за неуспішність, як було сформульовано в наказі за Н.192 від 21-го березня 1980 р., а за те, що мій батько Січко Петро і брат Василь націоналісти і суджені.

Порушується стаття радянської конституції, в якій говориться, що діти за вчинки батьків не відповідають. За мого життя не було навіть найменшого порушення мною радянського закону, а закони ці порушуються вами і подібними до вас. Я людина, а не раб, як ви привикли думати, і маю право обурюватися на ваше беззаконня.

Мало цих знущань, мало того, що ви наплювали мені в душу, ви ще вимагали, щоб я сам собі плюнув у душу, тобто щоб я в письмовій формі зрікся поглядів рідного батька, а це означає зректися самого батька, який виростив мене і навчив дивитися на світ відкритими очима. Лицеміри – та зрееться ви своїх батьків за те, що виховали вас такими черствими та буйдужими до людського горя.

Я за собою вини не визнаю, а причиною того, що не йду в армію, є ваші лихі дії проти мене. Я піду в армію тільки офіцером після закінчення університету, інших умов у мене бути не може.

Заявляю, що я не раб, і не радянський громадянин, і судити мене не маєте права, бо згідно прикінцевого акту Гельсінських угод, кожна людина має право вибирати собі громадянство і країну, в якій хоче жити. Я в своєму зрешенні просив дати мені можливість емігрувати в США, для здобуття там вищої освіти.

9.I.81 р.

Верховному суду СРСР
Верховному суду УРСР
від гр. Петраш Стефанії Василівни
прож. в м. Долині, Ів. Франківської обл.
по вул. П. Мирного 14.

СКАРГА.

В цій скарзі хочу описати, як відбуваються народні суди в районних центрах, далеко від Вас, в цьому випадку суд над моїм сином Січко Володимиром Петровичем, з 1960 р. народження.

Шостого грудня 1980 р. Долинська місцева прокуратура під тиском КДБ, арештувала моого сина, Володимира Січка, і звинуватила за ст. 72 упр. кодексу.

Мій син Володимир середню освіту отримав в місті Долині ще 1977 року. Цього ж року поступив на навчання в Київський держ. університет на механіко-математичний факультет. Два курси провчився спокійно, а будучи на третьому курсі навчання, вдома арештували його батька, Петра Січка, і брата, Василя Січка, та засудили 4-го грудня 79 року по ст. 187/1 упр. кодексу, а 17-го грудня того ж

року син дістав дозвіл від військової кафедри на один день, щоб поїхати додому. В цей же день ми всі тобто я, дочка і син поїхали до Львова, щоб попрощатись з батьком і братом. За це син і поплатився університетом. Його виключили — про це подбала вже військова кафедра університету. Чому, підкresлюю, військова кафедра, тому що якраз вона привела сина на лавку підсудних, бо через її ганебні дії проти сина, він відмовився служити в лавах Червоної Армії.

Як слідчий прокуратури, так і КДБ і судя звинувачують сина, що він нарушив ст. конституції і підлягає покаранню за ст. 72. А в ст. 224 К. К. частина 5 говориться, що крім довідок, зазначених у цій статті, до обвинувального листа також додаються довідки про виявлення причин і умов, які сприяли вчиненню злочину з зазначенням заходів, яких вжито органами дізнатання і слідчим для усунення цих причин і умов.

А син Володимир, як на слідстві так і на суді заявляв, що піде служити в лави Червоної Армії тільки офіцером, коли йому дадуть можливість поновитися на навчання і він його закінчить.

Якраз згідно цієї вище згаданої статті 224 потрібно було вжити заходів, тобто дати відсрочку, тим самим створити умови для поновлення в університеті, і таким чином оминути ст. 72.

Чому не дати можливості вчитися тому, хто прагне вчитись. Йому сформулювали наказ, нібито за »неуспішність«, але коли студенти-однокурсники обурились і з цього приводу вислали телеграму Л.І. Брежнєву /яку пошта повернула в деканат/, то декан Завало був вимушений зізнатись студентам, що Січка Володимира виключили не за неуспішність, а за те що його батько і брат націоналісти і сидять в тюрмі.

І знову хочу сказати, що декана ніхто не притягнув до відповідальності за сфальсифікований наказ і за те, що він порушив ст. конституції в якій говориться, що діти за батьків не відповідають.

Я не юрист, тільки мама, але бачу, що коли підходить так до кожної справи, як підійшли до справи моого сина, вхопилися за вершок, тобто за ст. 72, не бачачи за цим інших виправдовуючих статей, то можна пересудити людей більше, ніж треба.

Я описала причину арешту сина, а тепер хочу описати хід самого суду.

Коли сина арештували тобто 6. XII. 80 р. того ж дня кликав мене слідчий прокуратури і опитав мене, як свідка. Після цього ще багато раз мене викликали з цього приводу в КДБ. Якщо я свідок, я вірила, що одержу повістку на суд. Крім цього я ходила щоденно визнавати коли буде суд над моїм сином. 7 січня справа була в суді, але сказали, що нема. Коли пішла 8 січня — сказала секретар, що ще не поставили на чергу. 9-го січня я знова пішла в суд, але вже після обіда, около 16-ої години /4-та вечера/. Довго чекала в приймальні, бо секретарка була в кабінеті суддів і розважала їх веселими розмовами, з чого вони реготали. Діждавшись її, я запитала, коли суд над моїм сином. Вона почевоніла і забігала по кабінетах /питала старших, як брехати/, потім ехидно подивилась на мене і сказала: »15-го січня«. Я з недовірою і якоюсь тривогою перепитала, вона повторила те саме.

А один з суддів, я їх не знаю, сказав — »чого ви бігаєте сюди та розпитуєте, ви мама і на суд будете повідомлені повісткою«. Я повірила і пішла. Чомусь дуже стравожена їх поведінкою, я взяла з собою 17-ти літню дочку і щераз подалась до суду. Через вікно ми побачили, що сидять судді і когось судять. Це було через 40 хвилин, тобто без 20 хвилин 5-та година вечора. Ми підбігли до дверей, але міліціонер заборонив нам входити, а потім впустив і я на лавці підсудимих побачила свого сина Володимира. В залі крім чоловік 15 міліціонерів нікого не було, за столом сидів суддя Момот, два засідателі з якогось виробництва, а поруч біля них брехлива секретарка Маївська. Суд закінчувався. При нас ще опитали одного свідка 18-ти літньої дівчину Долішню Ларису, яка певно працює в воєнкоматі, бо говорила, що в воєнкоматі були підхилені двері з її кабінету до кабінету полковника Дерев'янка і вона підслухала, як Володя відмовився від другої повістки. Суддя запитав сина, який він собі вибирає строк, син сказав що нерозуміє запитання, тоді суддя повторив: »суворий режим чи посиленій«. Це питання було дане перед послідним словом, мабуть тому, що на процесі у суді не було прокурора, тому свою долю мав вирішувати сам син. Син відповів, що не може вибирати собі строк, так як не признає радянського суду над собою, бо не є радянським громадянином... виключення його з університету 21.IX. 80р. зриється радянського громадянства.

Після цього дали синові останнє слово, син висловлював свою образу і претензії, але здається його ніхто не слухав. Адвоката на суді не було, бо я не маю можливості найняти /троє з хати сидить, а я пішла на вимушенну пенсію без стажу/. Як хто зацікавлений слухати, коли вирок давно готовий. Я цей вирок чула кілька днів тому від начальника КДБ Акініна.

Я мама, могла би частиною замінити адвоката, бо знаю всю правду, яка допомогла б судові розібратись у справі, але я не те, що не була повідомлена, але оббріхана. Не знаю чому потрібна правда, бо ст 68 К.К.частина З говорить, що відвід свідка з родинних мотивів не може служити приводом для усунення його як свідка. Тай правда, нащо на такому і спішному суді свідка.

При такій ситуації, сидячи на суді, на що я могла надіятись, або чогось доброго сподіватись. Так і сталося. Після перерви повернув суддя до залі, скоренько виголосив: три роки виправних робіт загального режиму і випурхнув з залі. Я не змогла попросити дозволу попрощатись з сином в свій день ім'янин.

Мені було шкода сина, не тому, що дістав міру покарання, а тому, що так виглядав той суд разом з суддею Момотом. Дивно.

Може я в поспіху дійсно щось тут не зрозуміла, може так і має виглядати радянський народний суд, як виглядав тепер над моїм сином, то залишається тільки просити проbacчення.

11.I.1981 р.

ОДИСЕЯ УК-
РАЇНСЬКОГО
ПРАВНИКА
- ПАТРІОТА
(3)

(І.О. Кандиба був повторно арештований 23.3.1981 р. і окупантський суд у Львові засудив його до найбільшого виміру кари: 10 років ув'язнення і 5 років заслання).

Заява Кандиби Івана Олексійовича
*юриста, члена Української Групи від її заснування (Львівська обл.,
сел. Пустомити в. Шевченка, 28)*

Крім того, під час згаданої розмови, капітан Поліщук дорікав мені в тому, що я листувався з усіними кримінальниками, з усіними темними елементами, маючи на увазі політв'язнів та політзасланців, та пропонував припинити з ними усікі зв'язки. Подібно він висловився відносно моого найближчого друга Левка Лук'яненка. На моє зауваження, що у нього нема підстав так називати політв'язнів, і тим більше Лук'яненка, який перебуває під слідством і тому не може вважатися винним до судового рішення. На це він відповів збитою відомою (але безпідставною) фразою, що політв'язнів у СССР нема, а щодо Лук'яненка, то раз його арештували, то він винен і обов'язково буде засуджений.

На закінчення нашої розмови, бачачи, що зі мною і цього разу не вдалося »сторгуватися« хоча б в чому будь, капітан Поліщук з сумом заявив: »Дуже жаль, що тепер не дозволяється бити.«

Ось як в НБ розуміють один із основних принципів процесуального права — презумпцію невинності та за чим вони досі сумують.

Отже переконавшись на гіркому досвіді, що я зі своїм єдиним союзником — Законом, абсолютно бессилий боротися проти »стражів« над законами з їх таєми союзниками, як сила, беззаконня і сваволя, вирішив здатися та чекати, набравшись терпіння, закінчення встановленого терміну адміністративного нагляду.

22-го вересня 1978 року викликав мене до свого кабінету начальник кримінального розшуку, ст. л-нт міліції Мачурад, який тут же пред'явив мені для ознайомлення постанову про продовження над мною адміністративного нагляду ще на шість місяців. Мотив продовження нагляду вказано в постанові такий:

»Находясь под гласным административным надзором Кандиба И.А. на путь исправления не стал, в связи с чем на него несколько раз продолжался срок административного надзора.

В данное время Кандиба И.А. на путь исправления не стал и сознательно не желает«.

Отже, раз я не відмовився від своїх поглядів, переконань, не облював себе та подібних мені, я тим самим... не стал на путь исправления».

Знов і знов напрошується питання. Згідно Загальної Декларації прав людини, Пакту про громадські і політичні права і Гельсінського Акту я маю право мати свої власні переконання, погляди та виражати їх вільно. Так, на папері я маю таке право, а не для практичного його застосування, бо, як видно, то вони, очевидно, існують для світу і дурнів.

Отже, з наведеного ще раз і ще раз наглядно видно, що існуюче положення про адміністративний нагляд застосовується щодо мене цілком безпідставно, незаконно.

Щодо мене і подібних мені підходило б положення, яке ~~прям~~ передбачило б встановлення адміністративного нагляду за «накодумство, за подіяння поглядів, переконань, які не відповідають пануючій ідеології і практиці в ССР». Але ж такого положення в ССР є існує, а раз так, то цілком безпідставно і незаконно ось уже треті рік тримати мене під адміністративним наглядом.

Логіка говорить за те, щоб оскаржити незаконну постанову міліції, а практика життя, проти оскарження її. Адже вище я вже розповів про наслідки моїх снарг, а тому в дальнішому не буду оскаржувати їх, бо вважаю такі дії за наївні та принизливі, з яких мої «опікуни-вихователі» тільки насміхаються.

З наведеного можна зробити висновок, що під адміністративним наглядом мені доведеться бути до тих пір, поки того забажають мої «опікуни-вихователі» і навіть довічно. А цьому таі докази:

В ст. 8 Положення про адміністративний нагляд записано:

»Адміністративний нагляд встановляється на строк від шість місяців до одного року. В необхідних випадках адміністративний нагляд може бути продовжено кожного разу ще на шість місяців, але не більше строків, передбачених законом для погашення або зняття судимості за даний злочин«.

Як бачимо, то конкретно не сказано коли саме і за що нагляд може бути продовжений, а »В необхідних випадках...« А це означає, по суті, що він може бути продовженим тоді, коли такого захоче КГБ. Така невизначеність є дуже сприятливою лазівкою для широкого маневрування. Як відомо, то щодо інакодумців нагляд встановлюють і продовжують лише за їх погляди, переконання, які не покриваються з офіційною ідеологією і політикою в СССР. Так, нагляд наді мною продовжили четвертий раз за те, що »... не стал на путь исправления и не желает...« а, наприклад, бувшому політв'язневі Ярос. Лесіву нагляд продовжили тому, що він »неправильно воспринял советскую действительность«.

І так можуть продовжувати його до закінчення судимості, або й довічно. Ось що сказано по цьому питанні в п. 8 ст. 55 Конституції РР УССР:

»Особи засуджені до позбавлення волі на строк більше десяти років (подібно мені — І.К.), якщо вони протягом восьми років з дня відбуття покарання (основного і додаткового) не вчинять нового злочину і якщо при цьому судом буде встановлено, що засуджений виправився і немає потреби вважати його таким, що має судимість«.

Отже, якщо я протягом періоду судимості, тобто восьми років »не виправлюся«, не зміню своїх поглядів, переконань, то суд і не зніме із мене судимості і після восьми років і вона буде тяжіти наді мною довічно. А раз так, то згідно ст. 8 Положення про адміністративний нагляд його можуть продовжувати довічно.

Напевно, воно так і буде, бо я ніколи не піду наперекір своєї совісті заради будь-яких подачок зі сторони КГБ і вискажу свої ставлення до цього питання словами нашого геніального поета-мученика Тараса Шевченка: »Караюсь, мучусь, але не каюсь!«, а своїх поглядів, переконань ні під яким тиском, ні за які подачки не зміню, чого б то не коштувало мене — навіть життя.

Завжди керувався тільки своїми власними поглядами, переконаннями, керуюся тільки такими в даний період часу та хочу і буду завжди, до кінця своїх днів керуватися тільки і тільки своїми власними поглядами, переконаннями. А коли в процесі життя буде вимагати потреба міняти їх в тому чи тому дусі, напрямку, то буду міняти їх тільки і тільки згідно свого власного на то бажання.

Отже, я хочу жити згідно своїх власних поглядів, переконань та вільно виражати їх. А на таке життя я маю право згідно таких основних міжнародно-правних документів, головною метою яких є захист прав людини — це Загальна Декларація Прав людини ОН, від 10 грудня 1948 р., Міжнародний Пакт про громадянські і політичні права 1966 року і Гельсінська угоди від 1 серпня 1975 року.

Советський Союз визнав Загальну Декларацію прав людини ОН і приєднався до неї, а Міжнародний Пакт про громадські і політичні права ратифікував 18 вересня 1973 р., який вступив у силу 23 березня 1976 року і який таким чином став обов'язковим законом для практичного здійснення в СССР.

На різних міжнародних форумах Советський Союз завжди обстоює їх, закликає до втілення їх у практичному житті.

Так, наприклад, Советський Союз в числі інших держав-учасниць зобов'язався дотримуватися їх на Гельсінській нараді. В п.7 розд. I Заключного Акту Гельсінської наради записано:

»В області прав людини і основних свобод держави-учасники будуть діяти у відповідності з цілями і принципами Статуту ОН Загальної Декларації прав людини. Вони будуть також виконувати свої зобов'язання як вони встановлені в міжнародних деклараціях і угодах в цій області, включаючи в тому числі »Міжнародні пакти про права людини, якщо вони з ними зв'язані«.

Так, Советський Союз зв'язаний з ними і тому зобов'язаний дотримуватися їх на практиці.

Ось юротенько про те, які права людини захищають згадані міжнародно-правові акти та як активно Советський Союз виступає на міжнародних форумах за їх дотримання та втілення в життя.

Однак цікаво протилежну політику в цьому питанні Советський Союз веде внутрі своєї країни. Так, наприклад, в советській пресі часто можна прочитати про те, що згадані Загальна Декларація та й Міжнародні Пакти для советських людей нічого не дають, бо, мовляв, советські громадяни вже давно користуються всіма тими правами, які записані і гарантується в згаданих Актах про права людини. А те, що Советський Союз прийняв їх, то лише з-за солідарності щодо безправних народів, які досі перебувають в колоніальній залежності або під гнітом диктаторських режимів.

В жодному советському законі нема записано про те, що кожний громадянин СССР має право не тільки безперешкодно притримуватися своїх поглядів і переконань, а й право на їх вільне вираження, право отримувати і розповсюджувати всякого рода інформації і то незалежно від державних кордонів, усно, письмово чи шляхом друк Навпаки, вираження своїх поглядів, переконань, які не відповідають офіційній ідеології і політиці в СССР, розцінюється як вороже і кваліфікується як антисоветська агітація і пропаганда та карається в кримінальному порядку.

В жодному советському законі нема записано про те, що кожний громадянин СССР має право вільного виїзду з СССР.

В жодному советському законі нема записано про те, що кожний громадянин СССР має право на вільні збори, на свободу асоціацій з іншими, включаючи право створити вільні (не державні) профспілки і вступити в такі для захисту своїх прав. Такі дії вважаються в СССР незаконними та караються в кримінальному порядку.

Ось деякі, і далено не всі, питання, які спростовують беззаперечно твердження представника СССР в Комітеті Прав Людини.

З наведеного видно, що як Загальна Декларація прав людини, так і Міжнародний пакт про громадянські і політичні права є фактично мертвими.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права надрукований

у «Ведомостях Верховного Совета СССР» Но. 17 за 1976 р. зданий в архів, де він і обростає пилом та плісню і на цьому його місця вважається закінченою.

Ще сумнішою виглядає доля Загальної Декларації прав людини. Мені не відомо, чи вона була надрукована в СССР в офіційному порядку для широкої громадськості. Я бачив її надрукованою приватним способом на друкарських машинах, або в рукописних текстах. До того ж необхідно треба додати, що її завжди вилучали в мене як тільки знаходили. Тричі вилучали її в мене в місцях позбавлення волі, тобто 6 грудня 1966 р. в концтаборі Но. 11 (ЯВАС), 2 листопада 1973 р., в концтаборі Но. 36 (Урал) і в день мого закінчення терміну ув'язнення, тобто 20 січня 1976 р. Тюремники вилучили її і в багатьох інших політ'язнів. Там вилучали і біблії.

На наші запитання, чому вилучають її в нас, як тюремники, так і прокурори відповідали, що Загальна Декларація не має сили закону, що вона відображає лише «благе намеренія», що вона прийнята не для реального користування для всіх, а лише для негрів. Але ще сяк-так можна було зрозуміти, коли вилучали її в концтаборах, там робили нам багато ще більшого зла. Та як зрозуміти і пояснити, коли вилучають її тут, на волі?

Отже, виходить, що Загальна Декларація є антисоветським документом. А якже таке можна пояснити інакше?

Раз таке відношення до Загальної Декларації, то, напевно, подібно дивляться відповідні представники совєтської влади і на Міжнародний Пакт про громадські і політичні права, який відображає чимало подібних і таких правових норм, як і Загальна Декларація. А це, напевно, таки так, раз «вступление его в силу 1976 года не потребовало внесения в законы нашей страны какихлибо изменений или дополнений».

Таким чином громадяни СССР позбавлені можливості реально користуватися тими правами, які зафіксовані у згаданих документах. Їх право вільно виражати свої погляди, переконання та розповсюджувати їх, якщо вони й не відповідають офіційній ідеології і політиці, то такі їх дії вважаються злочинними і кваліфікуються як антисоветська агітація і пропаганда, або наклеп та засуджується на довгі роки перебування в умовах сувереної ізоляції від суспільства.

А якщо за період перебування в місцях ув'язнення ти не змінив своїх поглядів і переконань, та й на волі продовжуєш залишатися особливо небезпечним то не минути тобі адміністративного нагляду, подібно мені та іншим.

Отже, з наведеного видно, що Загальна Декларація прав людини і Міжнародний Пакт про громадські і політичні права надають мені чимало прав, та я позбавлений реальних можливостей користуватися ними.

А що дає мені Конституція СССР та які вона захищає мої права?

Для прикладу розглянемо окремі статті з неї:

ст. 1. «СССР є соціалістична загальнонародна держава, яка виражає волю й інтереси робітників, селян та інтелігенції, трудящих усіх націй і народностей країни».

Так це, чи ні, але в усякому разі, СССР моїх волі і інтересів як інакодумця не виражає, а навпаки, переслідує мене та піддає репресіям.

ст.34: »Громадяни СССР є рівними перед законом незалежно від походження, «расової» і національної приналежності... та інших обставин».

Вище наведено чимало прикладів як мене за інакодумство переслідують, піддають дискримінації в питаннях вибору місця проживання, роботи і т.п. А в питанні еміграції з СССР громадянам-росіянам завжди легше було це питання реалізувати, ніж українцям чи громадянам інших націй.

ст.39: »Громадяни СССР мають усі повноту соціально-економічних, політичних та особистих прав і свобод..«

Я позбавлений права мати повну прав навіть над самим собою.

ст.40: »Громадяни СССР мають право на працю, — ... включаючи право на вибір професії, роду занять і роботи відповідно до покликання, здібностей, професійної підготовки, освіти..«.

Я маю право працювати на такій роботі, якою забезпечить мене КГБ.

ст.48: »Громадяни СССР мають право брати участь в управлінні державними і громадськими справами... «.

Я впевнений, що мені гарантовано брати участь в »управлінні« лопатою, мірюю, ломом та іншим подібним знаряддям.

ст.49: »Кожний громадянин має право вносити в державні органи, громадські організації пропозиції про поліпшення їх діяльності, критикувати недоліки в роботі..«.

За пропозиції та критику немало громадян попадало в місця позбавлення волі, де доводилося зустрічатися з ними. А якщо дозволить собі на таке інакодумець, то такий кінець гарантований, мабуть, для кожного.

ст.50: »Відповідно до інтересів народу і з метою зміцнення чи розвитку соціалістичного ладу промадянам СССР гарантується свободи: слова, друку, зборів, мітингів, вуличних демонстрацій... «

Для мене, як для інакодумця, гарантування перечислених свобод з такою обумовленістю, означає позбавити їх всіх.

ст.51: »Відповідно до цілей комуністичного будівництва громадяни СССР мають право об'єднуватися в громадські організації..«.

Така обумовленість на право об'єднуватися для мене, як інакодумця, означає, що мене позбавляють права об'єднуватися в громадські організації.

ст.55: »Громадянам СССР гарантується недоторканість житла..«

В грудні 1960 р. (напередодні моого арешту) агент КГБ залазив у мою львівську квартиру, що по вулиці Декабристів, 57/38, де і був викритий. Багато подібних випадків мало місце щодо квартир інших інакодумців.

ст.56: »Таємниця листування, - телефонних розмов... охороняється законом«.

Вище я вже розповів, що для КГБ не існує жодних таємниць, ні законів.

ст.57: »Поважання особи, охорона прав і свобод громадян – сбов'язок усіх державних органів, громадських організацій і службових осіб«.

Я вже розповідав вище про те, як поважається моя особа та як охороняються мої права і свободи.

ст.58: »Громадяни СССР мають право оскаржити дії службових осіб, державних і громадських органів«.

Чим кінчалося таке право для мене, я вже розповів.

ст.72: »За кожною союзною республікою зберігається право вільного виходу із СССР«.

За спробу реалізації такого права мене вже коштує п'ятнадцять років концтаборів і тюрем та понад два роки неволі під адміністративним наглядом.

ст.158: »Обвинуваченому забезпечується право на захист«.

По справах з політичних мотивів, звинувачені, як правило, фактично позбавлені такого права. Так, обвинувачений не має права найняти собі захисника не тільки з-за кордону, а й якщо б то не було юридичної конституції СССР, а має право найняти собі його тільки з тих 10-15 адвокатів, яких затвердив для таких справ Обком партії. Вони, як правило, члени партії і їх «захист» «отщепенця» зводиться до чистої формальності. Таний «захисник» дивиться на свого підзахисного як на «врага народу», а тому його «захист» є справжнім лицем’рством. Я пересвідчився в цьому на власному досвіді.

З наведеного видно, що Конституція СССР позбавляє мене основних прав і свобод із-за моого інакодумства.

Отже, беручи до уваги те, що я позбавлений можливостей реально користуватися основними правами, які зафіксовані в Загальній Декларації прав людини ОН і в Міжнародному Пакті громадських і політичних прав, Конституція СССР фактично позбавляє мене таких прав, а кримінально-процесуальне заюнодавство та інші підзаконні акти ігноруються, або грубо порушуються міліцією КГБ, прокуратурою, судом, – я фактично перебував поза законом.

Ось як дорого приходиться платити за свої погляди, переконання. Загнавши мене в заслання, та тримаючи мене під постійним адміністративним наглядом з домашнім арештом, безконечно піддається мене переслідуванню, дискримінації, шантажу, знущанню, зневаженню моєї гідності та політичному й ідеологічному теророві. Я повністю викинутий за борт громадсько-політичного життя і обмежений до мініму в духовно-культурному і соціально-економічному житті.

В наслідок такого моє життя тут, на «волі», мало чим відрізняється від того, яке прийшлося пережити в концтаборах і тюрях, або ще й важчим.

Протягом усього моє життя я не вчинив ніякого злочину, не чиню

його своїми діями, поступками і в даний період часу. Свою участь в Українській Групі Гельсінкі та написання цієї заяви не вважаю, що цим чиню злочин проти совєтської влади. Цим я лише домагаюся надання належних мені згідно внутрішніх і міжнародних законів громадських і політичних прав та свобод, якими я позбавлений можливості користуватися реально.

Своїми діями та поступками не вчиню ніякого злочину і в майбутньому.

Мені чужі будь-які антисовєтські вчинки, яких ніколи в житті не допускав, не допускаю їх і в даний період часу та не допушу їх і в майбутньому.

А тому, якщо КГБ, міліція чи прокуратура будуть звинувачувати мене у скоєнні якогось злочину чи за допущення мною якогось анти-громадського поступку, то подібне може бути наслідком лише свідомої фабрикації матеріалів справи, або провокації з боку КГБ як помсті-розправа наді мною за те, що я не здався, за те, що я є членом Української Групи Гельсінкі та за написання цієї заяви.

Знаючи природу КГБ, він може вдаватися і до інших форм помсти, як: посилення переслідування мене, шантажу, дискримінації, знущання, фабрикації матеріалів з метою компромітації моєї особи, як це мало місце в 1977 р. за кордоном і аж до фізичного насильства наді мною при допомозі всякого роду своїх агентів.

Я визнаю, що з юних років почав критично ставитися до совєтської влади і її марксистсько-ленинської ідеології. І тому я ніколи не вважав себе совєтською людиною. А після моого арешту та судилища-розправи наді мною та моїми однодумцями совєтська влада і її марксистсько-ленинська ідеологія стали для мене не тільки чужими, а й ворожими.

Я досі вважаюся формально громадянином СССР, але фактично я ніколи себе не вважав ним. Я вважав і вважаю себе лише громадянином України, а не УССР.

А те, що я ніколи не ставив питання про вихід із громадянства СССР (в тому числі і УССР), то це тільки по тій причині, що не бачив реальні можливості вирішення цього питання.

Отже, совєтська влада чужа мені а я чужий їй. А раз так, то вважаю за необхідне емігрувати із СССР на постійне проживання в США згідно запрошення-виникну моєї двоюрідної сестри Марії Зарицької, яка проживає: США, 26019, Канінхем Ст., Варрен, Мічиган 48091.

На випадок відмови в цьому питанні, я буду змушений вдаватися до крайнього заходу — смертельної голодівки. Волю загинути, а ніж жити довічно в умовах тотального переслідування, дискримінації, шантажу, знущання, приниження моєї гідності та ідеологічного і політичного терору, що є наслідком беззаконня і сваволі.

Січень, 1979 р.

підпис: (Кандиба)

ВІДНОВЛЕННЯ СУМ НА ЧУЖИНІ

В минулому році ми відмічали 50-річчя харківського процесу ганебного червоного злочину, що його доконала большевицька Москва над основоположниками і провідниками СВУ—СУМ в Україні. У висліді цього процесу всіх засуджено на довгі роки ув'язнення і заслання, де майже всі загинули, або пропали без вістки. Вони пішли на суд, на очевидну смерть, але не вгнулися перед ворогом, який сподіався, що знищивши їх, знищить і саму ідею, задля якої вони жили і посвятили своє життя. Але протів сподівань ворога їх муки і смерть не пропали безслідно, бо коли впадуть, як герої-мученики, — їх смерть життя розбудить у народі. В них матиме народ живий взір, до посвята. Їх смерть будучі роди переродить, вщепить бессмертну силу — ідеал /І. Франко/.

Ідеалом служби своїй Батьківщині були сповнені серця і душі тисяч української молоді, яка внаслідок 2-го світової війни опинилася поза межами України. Захоплені цим ідеалом та бажанням нести поміч визвольній боротьбі, яку тоді провадили ОУН і УПА на рідних землях, вони відновляють Спілку Української Молоді в 1946 році в Німеччині, приймаючи основні ідейно-програмові заложення Київської Спілки Української Молоді, розпрацьовують організаційні форми і методи праці відповідно до нових обставин і потреб. Ця молодь, будучи поза межами Батьківщини рішила за допомогою науки, самовиховання і праці допомогти Воюючій Україні. До речі треба додати, що між цією молоддю були вояни УПА, підпільні революціонери, члени військових формаций і вони з запалом і посвятою взялися організувати молодечу організацію. Християнські ідеали та здоровий український патріотизм стали ядровою віссю, довкола якої під кличем «Бог і Батьківщина» гуртувалась молодь. Цей клич поривав тисячі молоді за собою, щоб слідами перших творців СУМ в Краю, і за прикладом героїчної УВО—ОУН—УПА допомагати українському народові у його затяжній боротьбі за привернення справедливого ладу, за реалізацію української Правди та за здобуття волі рідній Батьківщині.

За ініціативою колишніх сумівців і представників молоді відбулося в Мюнхені в місяці липні перше засідання організаторів відновлення СУМ на чужині. Перший Осередок СУМ постав у Авгсбурзі, а в липні 1946-го року вже існувало 7 Осередків. Для поширення СУМ по інших зонах окупації Німеччини, де була скучена більша кількість нашої молоді, створено Центральне Організаційне Бюро, яке ще того самого року /1946/ нараховувало 24 Ініціативні Комітети. Перша конференція СУМ була сімиканана в Авгсбурзі, на яку прибули делегати із 24-ох Осередків, де поникано Тимчасовий Центральний Комітет. Спілка Української Молоді спираючись на організаційний досвід старших громадян і на запал молодого активу скоро поширювалася і на англійській і на французькій зонах Німеччини, широко розгортаючи освітньо-виховну працю серед української молоді. В березні 1947-го року сімиканано в Авгсбурзі /Німеччина/ І-ий Конгрес СУМ, на якому були презентовані 46 Осередків і 3.700 членів СУМ.

Тут затверджено Статут, програму СУМ, сумівський прапор і емблему та ухвалено напрямні дальшої праці і розбудови. Вибрано Центральний Комітет /цю назву замінено пізніше на Центральну Управу/. Організа-

тори СУМ підкresлювали, що СУМ є ідейно-національно-соборницькою органзацією усієї української молоді та видвигали як зобов'язуючі в СУМ український традиціоналізм та християнську мораль, що вихідні точки дії СУМ у вихованні членства підкresлювали хрустальність і ста-левість характеру, непокору перед імперіалістичними загарбниками України, готовість вести за всяких умовин боротьбу за власну державу. Сумівські виховники впоювали глибоку пошану для моральних чеснот, братерської дружби і організованості, занимаючи гостре становище до нездорових, розладницьких симптомів. Ключ і виховання молодої української людини включали переконання правости своєї справи, перемоги власної української Правди та вимагали від свого членства належної пошани для національного імені та пошани борцям за волю України.

Йдучи за вимогами часу, СУМ вимагав від свого членства всеобщого розвитку, постійного поглиблення знання, українських національних традицій та культури других народів. Виховники СУМ наголошували, національно-соборницьке наставлення СУМ. Фізичне виховання молодої української людини знайшло відповідну оцінку в СУМ і тут доловено зусиль, щоб молодь не тільки вишколювалася на ідейно-політичному ґрунті, але також щоб фізичне виховання знайшло своє відповідне місце як передумова гармонійного розвитку у формуванні характеру української молодої людини.

Вище наведені ідеї знаходили одобрення серед великої частини нашої молоді і вже 1947-го р. СУМ швидко поширився за межі Німеччини – в Австрії /1947/, в Бельгії 1947, так що вже на Другому Конгресі СУМ, що відбувся 1948-го року, СУМ нараховував 68 Осередків і понад 6.000 членів.

Мистецька діяльність, культоосвітня праця, були поставлені на високому рівні бо вже тоді існувало понад 300 різних гуртків самодіяльності, було 60 бібліотек, що нараховували 12.000 томів.

На початку 1948-го року СУМ поширився на терені Великої Британії, де колишні вояки Української Дивізії УНА стали його творцями. Через масовий виїзд молоді в інші країни поселення, СУМ дістав можливості територіального поширення. Від 1948-го року існують Осередки в Канаді, від 1949-го року в ЗСА /в 1951-му році тут вже діють 24 Осередки – 2.000 членів/. Від 1949-го року існує в Австралії, від 1950-го року в Парагваю, Аргентині, Бразилії. Від 1949-го року в Венесуелі, Франції, від 1951-го року в Іспанії від 1950-го року в Швеції, від 52-го року в Алжирі, а останньо, від 1980-го року в Римі, /Італія/. На сьогодні стан сумівського членства доходить до 12.000 членів і нараховує понад 150 Осередків діяльності СУМ і 9-ох країнах, і трьох континентах. СУМ видає власні видання призначенні для само-вишколу і самовиховання: «Крилаті» й «Авантгард»; нараховує сотню танцювальних груп, хорів, мистецьких одиниць, спортивних дружин, деякі з них належать високому мистецькому рівні. За останніх 30 років СУМ розрісся і розглянував працю з юнацтвом, видавши відповідний правильник-програму для юнацтва родженого на чужині і йде слідами творців СУМ в Україні й організаторів відновленого СУМ на чужині. Чітке дотримання ідеологічно-програмових засад цікуює три десятиліття

Учасники 1-го Конгресу СУМ-у в Авгсбурзі, 1947 р.

праці СУМ на чужині, а зовнішньо пропагандивна діяльність доводить до розповсюдження деяньїв визволення українського народу на сторінках чужої преси серед чужого громадянства. Динаміка праці СУМ на зовнішній довела до поповнення сумівських лав молоддю, яка народжена поза межами рідної Батьківщини, а через внутрішню діяльність на полі виховання характеру молоді, СУМ видав ряд дійних молодих працівників на різних відділках нашого суспільного, церковного, культурного та політичного життя. Завдяки жертвеній праці тисяч української молоді, яка вдновила нашу Спілку тому 35-ть років, СУМ в цілому світі розрослась в поважну силу, і в своїх анналах вписала чимало успіхів. На цей розмах в праці й наші успіхи, не міг не звернути уваги наш ворог — большевицька Москва, яка старається всіми засобами знищити все те, що в якійнебудь формі підсилює національні почуття і стремлення до державності. Тому на протязі років веде безперебійні напади, спершу на цілість нашої Спілки та поодиноких провідних осіб. І коли все це виявилось безуспішним, ворог задумав скомпромітувати після загину, основоположників СУМ. Але що б вони не робили, то особи які життя своє віддали за святу Ідею — Визволення України, будуть для нас завжди чистими і незаплямленими, світлими дороговказами — Героями. Їх чести ми завжди будемо боронити, так само, як ЧЕСТЬ УКРАЇНИ.

Тому в це 35-ть ліття відродження сумівської ідеї на чужині відновим у себе запал перших основоположників СУМ в Україні і на чужині і включмо все членство СУМ словами Провідника ОУН Ярослава Стецька: «Будьте когортною войовників за Українську Правду, розбуджуйте образ великої святої Ідеї України серед широких кіл народу. Щоб вам вірили ровесники, мусите жити суворим життям. Бо лиши одержимі ідеєю, лиши люди, які горять і страждають ідеєю — можуть перемогти!»

СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І СПІЛКА ВІЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ (3)

(З архіву ОУН, матеріал написаний учасником СВУ—СУМ в рр. 1946-48.)

8. СВУ І НАЦІОНАЛЬНА ПРОБЛЕМА.

Советська національна політика виникла гострий спротив в українському громадянстві і в Україні велася боротьба двох культурних течій, національної і комуністичної. Варто пригадати з цього приводу опозицію Шумського і Максимовича, виступи Хвильового тощо. СВУ поставила собі за завдання боронити культурне українське життя перед комуністичними впливами. Головне гасло у цій самообороні було, що український народ мусить бути господарем у своїй державі і користуватися своїми національними правами, коли тимчасом советська національна політика хоче об'єднати Україну не лише політично, але й культурно з так званою советською культурою, за маскою якої приходилася російська культура.

Щоб ослабити український національний рух, советський уряд висунув цілу програму опіки над національними меншинами в Україні. Засновано цілі автономні республіки, національні райони і ради. Ніби, щоб задоволити потреби меншин видано декрет про рівноправність мов меншин з українською, але в дійсності цим зрівняно в Україні російську мову з українською. Водночас жидівська колонізація в Україні разом з посиленням переселення українців до Сибіру і Далекого Сходу ще більше змінювали націоналістичні настрої. Наприклад під час процесу обвинувачений Матушевський зізнав, ніби серед української молоді переважав погляд, що жидів слід позбавити прав державної служби і що слід запровадити процентову норму для жидів по вищих школах. Негативні настрої до жидів він пояснював тим, що, на думку українців, жиди виступали в Україні як репрезентанти концепції єдиної неподільної Росії. Зі слів Павлушкива виходить, що Єфремов тежуважав жидів за прихильників інтересів Росії, замаскованої тепер під назвою СССР, а тому й за ворогів української незалежності. Єфремов і інші члени СВУ пессимістично дивилися на дальший розвиток українсько-жидівських відносин. Спричинилося до цього не тільки те, що Головного Отамана забив жид Шварцбарт, за що, як пише Єфремов у свому щоденнику, будуть відповідати цілі покоління жидів, але й ціла советська політика супроти жидів та перебування більшої частини жидів в Україні. Це все, як зізнавав Павлушкив, може — зрозуміло — допrowadити до нового небувалого та ще не чуваного жидівського погрому. Водночас Єфремов і інші обвинувачені підкresлювали, що вони не антисеміти, що антисемітські тенденції цілком чужі українському громадянству і що вони тільки звертають увагу на факти, які дражнять національне почуття українців.

Національна советська політика виникала також значну реакцію в Україні і щодо росіян. Обвинувачений Заліський зізнав між іншим, що на його думку слід було б насилати великі гори на північних кордонах України і ними боронити Україну від політичних і культурних московських впливів. Такі протиросійські настрої можна найти у зізнаннях і інших

обвинувачених. Отже на підставі цього всього можна прийти до висновку, щоsovets'ka національна політика в Україні викликала там протирадянські і противосійські настрої. Якщо взяти під увагу всюsovets'ku політику, що має на меті завести цілковиту централізацію та штучно гальмувати чи навіть знищити національний елемент в Україні, то зрозуміло, що вона мусила викликати загострення національних взаємин, що саме так яскраво відбилось у судовому процесі.

9. СВУ і ПОЛЬЩА.

Прокуратура в цьому процесі вживала всіх заходів, щоб доказати також, що СВУ і разом з нею ввесь самостійницький рух на Україні перебував на службі «панської» Польщі. Прокуратор Михайлик у своїй промові висловлювався, що СВУ постала надії не лише на повстання, але й на допомогу інших держав. Звернено увагу головно на Польщу і на Німеччину, очікуючи, що одна або друга названа держава допоможе Україні в разі вибуху повстання протиsovets'koї влади. Але нарешті перемогла орієнтація на Польщу, яка ніби була прихильна до самої ідеї незалежності УНР. А крім того від Польщі, як сусідньої держави, скоріше можна було очікувати реальної військової допомоги. Прокуратор Михайлик хотів навіть доказати, що СВУ по суті змагала до федерації з фашистською Польщею. Цю тезу висовував теж Любченко, доказуючи, що СВУ була протиsovets'kого пляну індустриалізації України і за залишенням попереднього аграрного характеру країни. А це робилося ніби для Польщі, якої промисловість потребувала України не лише як консумента польських виробів, але і як джерела сировини. СВУ, як твердила прокуратура, хотіла продати Україну польському фашизму, який мав стати справжнім її господарем.

Особливо донадто зупинялася прокуратура на відносинах між урядом УНР на еміграції і Польщею, а також на договорі Петлюри з Польщею. Ця частина процесу робила враження, що суд розглядає не справу СВУ, а справу українських урядів за роки 1917–1921. І це тим цікавіше, що з усіх обвинувачених тільки Ніковський трохи Чехівський брали участь у тих урядах. Видно, щоsovets'ka влада мала плян використати цей процес у протипольській напрямку. Зносинам СВУ з Польщею присвячено окреме засідання суду при зачинених дверях. Тому зрозуміло, що трудно говорити про зібраний у цій справі матеріал. На суді встановлено, що за ввесь час своєї діяльності Єфремов вислав через польський консулят у Києві тільки одного листа до своїх політичних друзів на еміграції. На підставі цього прокуратура твердила, що польський уряд, особливо військова влада, підтримували тісні зв'язки з СВУ. Другою підставою для цього був витяг зі щоденника Єфремова, де було сказано: «якщо взяти під увагу, що Оскільки допомагав Пілсудському і був за федерацією України з Польщею, то вбивство його як і вбивство Петлюри має симптоматичний характер». Третя підставка для цього, це було вже заситоване твердження про залишення України на користь Польщі, як аграрної країни.

Дуже цікаво, що Єфремов і інші обвинувачені не тайли свого становища до Польщі, зазначуючи водночас, що вони зовсім не змагали до підпорядкування України Польщі і не хотіли робити з неї польської колонії. На запит прокуратора, чи признає Єфремов, що Петлюра

його прихильники боролися не за незалежну Україну, а за підпорядкування її Польщі, Єфремов відповів, що на його думку Петлюра боровся за визволення України, хоч і не всі методи, які застосовував Петлюра, були добri. Не маючи досить матеріалу, щоб доказати свою тезу, ніби СВУ це була польська агентура, прокуратура стала брати докази ще з року 1919. Тоді засновано, як вже ми зазначили, БУД – «Братство Української Державності». Любченко виказував, що до цієї організації, головою якої був Єфремов, належали і поляки з України, а саме Стемповський і Юзефський. З цього робив висновок, що як БУД так і СВУ тримали тісний зв'язок з Польщею. Щоб ще зміцнити цю свою тезу прокуратура використала зізнання Ніковського про організацію так званого рейду Тютюнника і про участь в ньому польського штабу. Характеристично, коли Єфремов і інші обвинувачені гідно відкідали засуди прокуратури, що СВУ служила польським інтересам, Ніковський у своїх зізнаннях часто йшов назустрiч бажанням прокуратури. Звертає на себе увагу той факт, що советська влада мала вному розпорядженні чималу кiлькiсть полiтичних документiв, а таож приватних листiв вiзначних українських еmigrantiv. Прокуратура, наприклад, цитувала листи президента Лiвицького до Головного Отамана Петлюри з року 1920 про ситуацiю, яка склалася в Польщi у зв'язку з наступом советського вiйська i наближенням його до Варшави. З усiх цих противольських виступiв прокуратури можна зробити висновок, що iзalежало витворити враження, нiби український самостинницький рух це польська iнтрига, розрахована на ослаблення Росiї, i що вiн не користується популлярнiстю в Українi.

10 ЕЛЕМЕНТИ ПРОВОКАЦІЇ У ХАРКІВСЬКІМ ПРОЦЕСІ.

Хiд харкiвського процесу виявлен пiд час нього дiяк др Сниц дозволяють цiлком обосновано твердити, що в цiли справi СВУ зізнання грали важливу роль. Досить сказати, що майже все обвинувачення спирається лише на зізнаннях обвинувачених у ДПУ. Нiяких докumentальних даних за цiлих 6 тижнiв прокуратура не подала. Одна з головних тез обвинувачення, що СВУ СУМ провадили терористичну дiяльнiсть, спирається виключно на зізнаннi Павlушкова про разомови, що х провадив з ним Єфремов. Павlушков говорив, нiби Єфремов рiдив йому не вносити до програми СУМ пункту про терор, бо це небезпечне. Далi Єфремов говорив йому, що вiн не є прихильником терору, але в советських умовинах доводиться стосувати терор, при чiм iого наслiдки будуть позитивнiшi, коли його будуть вести проти чильнiших членiв советського уряду. Зазначив також Єфремов, що вiн за фiзичне винищення комунiстiв, яких слiд винищити не менше мiльйона. На пiдставi цього зізнання Павlушкова, обвинувачення сформулювало тезу про злiви Єфремова на молодь в тiм напрямку, щоб вона розвинула терористичну дiяльнiсть i зорганiзувала низку замахiв на Сталiна, Ворошилова, Ринова та iнших советських проводирiв. Якщо такi разомови Єфремова з Павlушковим i мали мiсце, то їх можна пояснити тiльки тим, що це були разомови. викликанi певним настроєm, певним подiнервуванням, в наслiдок важких умовин наукової працi i безупинного цiкuvання комунiстичної преси. Пiдтвердження цього здогаду можна знайти в зізнаннях самого Єфремова. На запити прокуратора Михайлика, чи провадив Єфремов разомови про стосування терору, Єфремов

відповів: «Настрої — це річ залежна від того чи іншого стану нервів. Звичайно, іноді під впливом зворушення скажеш таке, що коли потім цілком спокійно продумаєш, так уже не скажеш. Але, щоб у мене були якісь певні терористичні наміри, цього не було».

Такий же характер мався «докази» повстанчої діяльності Єфремова, який, за тезою обвинувачення, мав керувати повстанчим рухом в Україні. Обвинувачення і тут спиралося головним чином на зізнанні Павлушкова.

Теза обвинувачення про контрреволюційну діяльність УАЦ спирається на зізнаннях двох свідків, Мороза і Потєнка, які брали активну участь в церковній діяльності. Мороз зазначив, що по суті він атеїст, але брав участь в церковному житті виключно з політичних мотивів, бо в УАЦ скupчувались протисовєтські і самостійницькі елементи. Далі, він говорив, що митрополит Липківський цілком стояв на плятформі концепції УНР, цю концепцію трималося все українське духовенство. У цих зізнаннях Мороза не можна не вбачати провокації виходячи хочби з того, що на доказ контрреволюційності УАЦ Мороз вказував на урочисте привітання Головного Отамана Петлюри 1920 року у Софійському соборі, бо саме тоді Мороз був головою Всеукраїнської Церковної Ради, отже повинен би відповісти за це. Тимчасом Мороз виступав у процесі, як свідок, тоді, як Чехівського за те саме обвинувачено.

Мимохід виринає здогад, що совєтська влада навмисне не перешкоджала утворенню початковому розвитку УАЦ, а може навіть впроваджувала до різних церковних осередків своїх агентів, як мусли про все інформувати. Можливо, що при помочі цих своїх агентів-проводників совєтська влада надавала певний характер діяльності окремих церковних осередків, щоб в той спосіб підготувати руну для пізніших репресій. Наприклад голова Всеукраїнської Церковної Ради Мороз, як виказав це ходу процесу, працював у тісному зчленуванні з ДПУ, з чим він навіть не ховався. Підтверджує це таємна телеграмма, що коли викрили СВУ, та арештували значну кількість українців в у самому Києві з липня по вересень 1929 року заарештовано щось з 600 осіб/ совєтська влада злікудувала УАЦ, яка стала для неї вже не потрібною.

Дуже характеристичні щодо елементів провокації і зізнання обвинуваченого Ніковського. Центральний пункт зізнань Ніковського це його зізнання про інструкції, що він іх ніби одержав перед своїм виїздом в Україну від Головного Отамана й від спеціальної наради провідників української еміграції. Та нарада ніби відбулася в Берліні і в ній було то брали участь Лотоцький, Шульгин, Смаль-Стоцький, Мазепа, Феденко, Дорошенко і Василько. Ця нарада ніби доручала Ніковському утворити в Україні Спілку Возволення України і розпочинати акцію. Тимчасом всі згадані особи, за винятком помершого вже Василька, помістили з українській пресі спростування, рішуче заявляючи, що не тільки вони брали участі в якійнебудь нараді з Ніковським, але й представляючи докази, що дехто з них, як наприклад Лотоцький, зовсім не був в Берліні. А якщо взяти різноманітність політичних напрямків, що їх презентували учасники цієї «наради», то поклинуватись на таку нараду

можна було справді хіба тільки з провокаційних мотивів. Адже Дмитро Дорошенко це один з найближчих співпрацівників колишнього гетьмана ген. Скоропадського, Мазепа і Феденю це соціал-демократи, а решта тримається концепції УНР. Отже важко припустити, щоб такі різнородні політичні елементи могли дати Ніковському якусь узгіднену інструкцію в справі протисоветської акції.

Є ще один дуже цікавий під цим оглядом момент цього процесу а саме лист Левка Чикаленка, ніби висланий до Єфремова 1926 року. Єфремов зізнав, що такого листа він одержав і в цьому листі Чикаленку, покликуючись вже на нараду яка відбулася при участі Лівицького, Шульгина, Мацієвича, Лотоцького, Мазепи, Феденка й Чикаленка у Празі, давав певні інструкції розпочинати протисоветську акцію в Україні. Тимчасом Чикаленко та юж янайрішучше прилюдно заявив, що цього листа він не надсилав. На суді не устійнили, в який спосіб Єфремов його дістав, хоч цього й домагався у своїй заяві Чикаленку. Отже виходить логічно, що цього листа підробило ДПУ і в якийсь спосіб вручило Єфремову, щоб спровокувати його.

Цікаво також піддати деякій аналізі зізнання обвинувачених, складені у слідстві, що його вело ДПУ. Під час допиту обвинуваченого Карповича, Любченко, щоб доказати його вину, відчитав його зізнання із слідства. Карпович тоді заявив, що це не його зізнання, бо говорять вони про зовсім щось інше, ніж він казав, — зрештою записано їх російською мовою, в той час, коли він ніколи російською мовою не зізнавав. По цій заявлі Карповича наступила констернація і суд оголосив перерву, щоб з'ясувати цю справу. По перерві Любченко заявив, що прочитані зізнання підписав Карпович, — що Карпович зізнавав українською мовою, а записували їх мовою російською, після чого дали їх Карповичеві до підпису. Але Карпович стояв рішуче на тому, що зміст записаного не відповідає тому, що він зізнавав. Аналогічний випадок трапився під час допиту обвинуваченого Кривенюка, який заперечував твердження прокуратора, немов він Кривенюк, був у курсі всієї діяльності СВУ, її програми і статуту. Коли ж на підтвердження прокуратор прочитав зізнання Кривенюка на досудовому слідстві, той заявив, що у слідстві читали йому зізнання інших обвинувачених, отже під впливом цього і під впливом довгої розмови зі слідчим він припускати, що і він належав до СВУ. З того ніби виходить, що Кривенюк щойно у в'язниці довідався при переслуханні про свою належність до СВУ та про її існування. Дуже багатомовні під цим оглядом факти, виявлені під час судового процесу щодо обвинуваченого Болозовича. Зінав він на суді, що два роки перед процесом його заслали на Соловки, звідки спровадили на процес. На запит прокуратора, за що саме його заслано, Болозович відповів, що він був дуже вдячний представникам влади, а щоб вони йому з'ясували, бо ДПУ ніякої конкретної його провини не встановило. Тоді прокуратор покликався на зізнання Павлушкива, ніби Болозович був членом СВУ і як такого його зінав Павлушкив. На це Болозович заявив, що він Павлушкива вперше у свому житті побачив на процесі. Цікаво також, і те, що Дурдуківський у слідстві ніби заявив, що Болозович брав участь у повстанчому русі. Тимчасом на розправі Дурдуківський заявив, що чимало місць зі своїх зізнань у слідстві він вважає фальшивими,

зокрема він не може підтвердити, що Болозович був членом СВУ.

Чимало з обвинувачених знало на суді, що лише після свого арештування довідалися в ДПУ, що вони є членами СВУ, а також, які завдання має ця організація. Більшість зізнань обвинувачених у слідстві записували слідчі з ДПУ мовою російською, а обвинувачені лише потім підписували їх. В такий спосіб не було важко надати цим зізнанням потрібний советський владі характер. До речі, тут можна згадати про ревеляційний лист студента українського педагогічного інституту в Празі Василя Михайличука, поміщений в український пресу. В цьому листі автор, що перебував декілька років в советській Україні, наводить цілу низку конкретних даних провокаційної діяльності ДПУ серед української молоді. Цього листа Михайличук оголосив після того, як почався харківський процес, щоб звернути увагу на його провокаційне підложження.

Характеристична також у цьому процесі була й позиція оборонців підсудних. Ці оборонці, члени так званої колегії оборонців, увесь час на розправі заявляли, що вони не ведуть оборони згідно з засадами буржуазного права. Оборонець Ривлін зазначував, що поміж прокуратурою і оборонцями нема і не може бути принципової різниці, оскільки оборона і прокуратура це голос советського громадянства. Для оборони всі обвинувачені це вороги. Хто сидить на лаві підсудних? - патетично запитав Ривлін. «Вороги --каже прокуратура, вороги --каже суд, вороги, кажемо й ми, бо інакше не можемо назвати людей, які хотіли повалити советський устрій». Отже обвинувачені були цілком позбавлені навіть оборони.

11. ПРИСУД.

17 квітня 1930 року занінчились судові докази і промови сторін, суд вийшов на нараду, щоб вирішити присуд. Ця нарада тяглася дві доби і лише увечері 19 квітня оголошено присуд. 13 обвинувачених Єфремова, Володимира Чехівського, Дурдуківського, Гермайзе, Нікувського, Старицьку-Черняхівську, Гребенецького, Черняхівського, Ганцова, Павлушкива, Барбара, Удовенка і Підгаєцького засудили на кару смерті, але «з уваги на політичну і господарську могутність советської республіки та з уваги на каяття обвинувачених» суд призначав за можливе не застосовувати до них цієї карі, а замінити її на в'язницю від 8 до 10 літ і на позбавлення громадських прав після виходу на волю, від 2 до 5 років. Решту обвинувачених засудили на кару в'язниці від 2 до 5 років, при чому 9 обвинувачених торкався умовного присуду. 11 обвинувачених засуджено також на депортацию з України, коли вілбудуть свою кару.

Цей присуд можна розглядати подвійно. Якщо мати на увазі щоденну судову практику советських судів, які засуджують на смерть за найменший спротив владі, то безумовно присуд цей мягкий. Це можна пояснити тим, як казав оборонець Ратчер, що харківський процес притягнув увагу цілого світу, отже недоцільно було б засуджувати на смерть чильних українських учених, бо це занадто демаскувало б советську національну політику.

Якщо ж дивитися на цей присуд з погляду правних норм цивізованих народів, то безумовно слід його віднести і до дуже суворих

і до дуже неузасаднених. Адже для більшості обвинувачених, людей старшого віку, призначена їм кара в'язниці рівнозначна з досмертною в'язницею.

Політичне значення цього процесу лежить у тім, що він впродовж 6-ти тижнів виявляв, якsovетська влада поборює національний розвиток України. Тому цей процес зробив велике враження на українське населення, так у советській Україні, як і за кордоном. Особливе значення має цей процес для формування політичних настроїв серед української людності в Польщі. Під його впливом помітні гострі зміни у підході українців, він став протисоветський і протиросійський. Як доказ на це, - можуть послужити численні резолюції протесту, прийняті по різних місцевостях на Волині, Поліссі і Галичині та оголошені в українській пресі..

Від редакції

Автор цієї статті, як учасник дій СВУ—СУМ, написав її в рр. 1946–48, як документ для Продову ОУН і ця стаття зберігається в архівах Продову. На підставі цього і інших свідчень та документів об'єктивний шукач і дослідник того періоду історії України мусимо ствердити, що Продов СВУ — СУМ спочивав у мужніх і несплямнених зрадою та підкупством руках великих українських патріотів, якими були академік Сергій Єфремов, його небіж—революціонер Микола Навлушков, проф. В. Дурдуківський, В. Чехівський, письменниця Л. Старцька-Черняхівська і багато інших.

Якщо й були між 45 підсудними і слабші духовно одиниці, як згаданий церковний діяч Мороз, чи шантажований Ніковський і їм подібні, то це пік не заторкає чести дійсних керівників СВУ—СУМ, які всі які всі були засуджені, а відтак знищені. Навіть наймолодший Б. Матушівський, що після відбуття покарання очілів і проживав у Києві, змайшов несподівану смерть на вулиці міста в загадкових обставинах. Нема сумніву, що рука КГБ спрямала його я світу, щоб не було живих свідків, які могли б отримати затяну недавно провокацію КГБ, буцімто СВУ—СУМ не існували, а були витвором попередника КГБ—ГПУ, щоб розправитись з українською «буржуазною» інтелігенцією. Як відомо, посередником для виконання цього диявольського завдання, яке мало на меті позбавити Україну одної важливої ланки в боротьбі за сувереність і державність (боротьба СВУ—СУМ в рр. 1920-1930) вибрано українського письменника Гелія Снегірьова, якого мама була комсомолкою і донощикою до ГПУ на друзів сумівців. Через те її було збойкотовано і вона передчасно померла. Цей сентиментальний момент мав послужити мотивом для сина, щоб регабілітувати свою матір (написаний Гелієм Снегірьовим твір носить називу «Ненько, моя ненько.»), доказуючи, що СВУ—СУМ не існували, а були видумкою поліційних советських органів.

Реакція на ці писання з боку СВУ—СУМ та живих ще свідків могли вплинути також на Снегірьова, який захворів і був під шантажем КГБ. Щоб замінити невдалу провокацію її організатори мабуть вважали за краще, щоб автор «Неньки» закінчив свій життєвий шлях таки в шпиталі, де він і помер.

Розповсюджувачам тієї провокації на еміграції належало б пам'ятати, що історія їх осудить, як осудила вже тих, що пішли на службу ворога України.

70-РІЧЧЯ ПРОФ. СИМОНА ВОЖАКІВСЬКОГО

Культура одиниці і спільноти, перш за все, визначається кількістю і якістю прочитаних книг...

Такі думки приходять, коли згадуєш ім'я проф. Симона Вожаківського, педагога за фахом, уродженця Кіровоградщини (кол. Єлисаветградщини,) якому в цьому році словнилось 70 літ. Суспільно-політичний діяч, педагог, композитор, диригент, музиколог. Хто в різних школах учився у проф. С. Вожаківського, той уже не зможе жити без книги, — таку велику любов прищеплював до книжок учитель. І сам він читав і читає надзвичайно багато.

Народжений в 1911 р., Симон дитиною запам'ятав летючі загони Вільних Козаків України, що відгукнулися на клич Симона Петлюри... Ще підлітком він читав «Історію України», тримав ту книгу М. Аркаса і за московсько-большевицької окупації, переховуючи її доти, доки не нависла пряма загроза арешту непокірного українця.

З початком німецької окупації України, під час Другої світової війни, проф. С. Вожаківський із запалом взявся організувати шкільну мережу, а у його школі через кілька тижнів після приходу першої частини Похідних Груп Революційної ОУН діти й молодь вже вміли співати «Ще не вмерла Україна» та інші національно-революційні пісні.

До речі, проф. С. Вожаківський є одним із наших кращих знавців української народної пісні та музики, зокрема історії музики України. Йому належать надзвичайно цінні статті на ті теми.

Ще в 1941 р. він приєднався до прихильників Степана Бандери, а згодом очолював Провід у 5-х районах на Наддніпрянщині. У 1943 р. Симон Вожаківський створив перший Відділ УПА в Південній Україні, що ним він командував і який мав збройні сутички з фашистами і комуністами, в ім'я УССДержави, відновленої по УНР на інновіших державотворчих Актам 30 червня 1941 р. у Львові. Варто притягати, що саме той Відділ пізніше виріс у Сотню УПА-Гівде .

По Другій світовій війні проф. С. Вожаківський працював нац. науковою СУМ, був другим зчленом головою ЦК СУМ у Німеччині, згодом головою КН в ЗСА, х-ий конгрес СУМ наділив проф. С. Вожаківського званням Почесного Члена СУМ. Має родину: дружину — Марію співає в церковному хорі, дочки п-ї Світлана — професійна співачка-солістка Тамара — балерина, д-р Володимир викладає в коледжі в Монктлер, а Юрій Вожаківський був чотири роки солістом у квартеті в Білому Домі у Вашингтоні, а в 1979 р. виграв перше місце на конкурсі та має вже високоякісні платівки на американському ринку.

Навантаження в праці — дуже велике. А вже й надходить 70 літ! Але щодня і допізна вечорами його висока й міцна козацька постать хилиться над працею в Домі ОУВФронту в Нью Йорку.

Потиснути руку такій людині — честь.

Василь Гальчук

РЕКТОР УВУ ОДЕРЖАВ ДЕРЖАВНУ МЕДАЛЮ БАВАРСЬКОГО УРЯДУ

Мюнхен — Баварський міністер праці й суспільного ладу д-р Ф. Піркль вручив 10 грудня 1980 р. Баварську державну медалю проф. д-рові В. Янову за його суспільні заслуги на становищі ректора УВУ та президента УХР. Відзначення відбулося в т.зв. Мюнхенській резиденції (кол. королівські палати), в якій є найпowaжніші культурні установи м. ін. Баварська Академія Наук, Академія мистецтв, дослідні інститути тощо.

Відзначення встановлено перед десяти роками, і її в зasadі не може отримати більше, ніж 20 осіб на рік (в дійсності отримали її за весь час від встановлення 115 осіб). В біжучому році — з нагоди десятиліт-

тя — декорація відбулася спеціально урочисто для всіх відзначених спільно, яких було 24. На це відзначення запрошені були також всі попередньо відзначенні, з родинами, що простора заля Академії мистецтв була заповнена. На відкриття й закриття офіційного акту грав струнний квартет. Сам міністер Піркль вказав у своєму слові на значення медалі та відзначення, а потім звернувся по черзі, за абеткою, до всіх відзначуваних із коротким шанувальним словом.

Після самого акту відбулося прийняття («стоячий буфет») для відзначених і гостей, при чому була нагода стрінугти знайомих та обмінятися думками. Проф. В. Янів був у товаристві декана Філософічного факультету УВУ — голови Т-ва сприяння українській науці, проф. Г. Васильовича, гол. секретаря УВУ м-ра В. Дідовича та чужомовного секретаря й редактора співробітника чужомовних видань Лідії Крююв-Качуровської. В часі прийняття була нагода до розмови з міністром, який, до речі, добре поінформований про справи УВУ та «Дому української науки», в якому, крім УВУ, об'єднані ще УТГІ та німецька Секція європейського НТШ, живо цікавився актуальною ситуацією Українського вільного університету на порозі його шестидесятиліття.

При нагоді варто відзначити, що з чужинців раніше отримав цю медалю тільки о. мсгр. Адам (угорець), кол. голова кураторії міжнародного «Дому зустрічей» у Мюнхені.

Геологічні теми

Д. Донцов

МОЛОДЬ І ПОЛІТИКА

Сучасна молодь, з якої кожний може якихось 10 років критично сприймає оточення, ледве чи в стані зрозуміти, в якім забріханім світі вона живе. Сатана прозваний в Євангелії «отцем лжі», батьком брехні. Тому так насичена брехнею сучасна Росія, яка віддала себе під його покров. Тому ця брехня каламутним потоком заливає і Захід. Тому рідко почуете ясне і одверте слово, мужнє визнання свого «вірую». Тому рідко зустрінете лояльність в полеміці. Всюди маски. Під однією з чудових масок виступають і ті, які ганять молодь за те, що займається політикою, закликаючи її займатися лише наукою, залишаючи старим політичні справи. Відкинувши чудову аргументацію цих опікунів молоді, загляньмо в правдиву причину, яка змушує тих опікунів боронити свою тезу. Коли ж це зробимо, побачимо, що причина лежить у тому, що молодь дуже часто йде революційним шляхом. Вона постачала кадри молоді СУМ-у в Харкові в 1930 році, кадри ОУН в Галичині, УПА тепер. Старші ж політики, які застерігали собі монополь вести народ і в Галичині між двома війнами, і тепер на еміграції, — це головно прибічники політичного опортунізму. Одверто картати молодь за її революційність, — на це їм не позволяє стиль нашого забріханого віку, тому аргумент, що молодь ще не досвідчена, ще не набралася потрібної науки, щоб займатися політикою, яку й мусить скласти у «вправні руки» старших. На ділі ж власне за революційний характер рухів молоді всі легальні партії в Галичині осуджували акцію ОУН, осуджували її навіть по упадку Польщі в «Краківських Вістях», коли ніхто від них того не вимагав. Ті самі політики або негативно або «вичікуюче» ставилися до акції УПА через ту саму причину.

Не хочу сказати, що привілей молоді, — займатися політикою, а обов'язок старших нею не займатися. Таке твердження було б абсурдне. Кажу тільки, що аргументи представників старшого громадянства не завжди щирі, а щодо недосвідченості в політиці і помилок, що з неї випливають, то це гріх, від якого не забезпечено ні молодше, ні старше покоління. Коли ж дамо пересунутися перед нашими очима останньому пів віку на Україні, — то знайдемо там поважний аргумент, який даватиме повну підставу обстоювати активну участь молоді в політиці.

Коли б не рух молоді, заініційований 1905 р. Міхновським, Д. Антоновичем, М. Русовим, П. Кратом та Ю. Колядром, основоположниками Рев. Укр. Партиї на Наддніпрянщині, Галичині і Буковині, — Україна напевно не знала б спонтанного національного вибуху 1917 року. Без руху молоді, очолюваного групою Отамановського в 1918 і наступ-

них роках, або революційного руху націоналістичної молоді в Галичині перед 1939 р. чи Спілки Визволення України в 1920-х роках на Наддніпрянщині, може б не було акції УПА в тім об'ємі, як воно є нині. Політики здорового «хлопського розуму» закинуты: «боролася молодь, а що виборола?» Відповіді, що задовольнили б «хлопський розум», бути не може. Люди такого розуму радять ставити лише такі політичні цілі, які дадуться осягнути завтра або післязавтра (Драгоманов). Решта для них »романтика, утопія«. Вони не хотять, ба й не можуть знати, що без романтики Жанни д'Арк і без столітньої війни Франція була б нині не державою, а бритійською колонією; що без романтики козаччини Україна була б провінцією Польщі, без 150-літнього періоду Гетьманщини, без Шевченка і років, що випливали з тієї романтики, зривів 1917-20 і пізніших, без відновлення хоч і короткого, нашої державності в ХХ віці. Політики »хлопського розуму«, які вірять лише в те, до чого можуть дійти, що можуть »помагати«, – не знають що двигуном всього в історії є невтомний дух, який власне ту романтику робить і без якого нічого тривалого ні в політиці, ні деїнде ані постає, ані існує. Отже, коли молодь в затяжній боротьбі за Україну здобувається на цю романтику безнастанно від 1900 року, то це якраз аргумент за її участь в політичній боротьбі. Бо коли мріяти потребу якоюсь акції, її моментальними успіхами чи неуспіхами, – тоді треба було залишити ідеал державности, через те, що його досі не вдалося зреалізувати...

Сучасна Україна перебуває в ганьбі-неволі, яка деправує нацю душевно, каствує духово й винищує фізично, обертає вільний народ в плем'я гельтоїв. Коли це так, а цьому ніхто не заперечить, то ганьбою було б для молоді, коли б вона не ставала на перше місце своїх змагань, свого життя, щоб спричинитися до знищення цієї ганьби, до виборення власної держави. До першої фальшивої думки »реальних політиків« вони додають ще й помилку. Не признаючи за молоддю права брати участь в політичному житті, вони визнають за нею право бодай вчитися, вишколюватися політично, власне не вишколюватися, як вони кажуть, а вивчати той фах, який може й потрібний для політика, але сам по собі робить лише адміністратора або пересічного громадського організатора, і тільки.

Поширеній погляд між »реальними політиками«, що готоватися до політичної акції – це значить студіювати політичні теорії, економіку, фінанси, адміністрацію, історію – і все! Глибоко помилковий погляд, знов таки на ґрунті пануючого матеріалізму, який знає тільки матерію, техніку – не дух, не його велетенську ролью в житті. В наш матеріалістичний вік поняття політика стало ідентичне з поняттям спекулянта, хитрого калькулянта, спритного гандляра, іноді шахрая. Такий тип політика дуже поширеній в нашім світі, і йому, власне цьому звиродженню провідної верстви в багатьох державах, треба приписати те, що вони впали або падуть легкою жертвою варвара завойовника. Такий політик спекулянт, політик гандляр міг задовольнитися знанням свого »фаху« (адміністрація, фінанси і ін.), як для звичайного гандляра вистачає знання комерції. Але в період напр., Англії наполеонівських часів, Франції часів Людвіка XIII або XIV (»Трьох мушкетерів« А. Дюма!), часів розквіту нашої гетьманщини XVII-XVIII вв. або старокнязівської

України, коли члени провідної касти добиралися суворою селекцією, на провідних місцях не могли бути Жоліо Кюрі, Фукси, Ляскі, Лютимори, Гуси та іх протектори. В ті часи заняття політикою вимагало інших прикмет. А ці висоти повинна взяти собі за вказівку наша молодь, спрагнена політичної акції. Хто хоче бути політиком, членом провідної верстви свого народу, той не сміє обмежитись вивченням свого «фаху», інтелекту. Він мусить школити ще й свою душу і свій дух. Мусить виплекати в собі: мудрість політичну, мужність, шляхетність. Ту мудрість, якою колись відзначалася англійська аристократія: мудрість, якої вчили її за молоду, — це не знання законів і звичаїв конституції, але і одвічних законів тривання, міцності і упадку національних спільнот; мудрість, яку вони черпали з авторів античної Греції і Риму, всмоктуючи разом з нею державний геній старого Риму. Ту мудрість, якої вчили старшинський доріг в Києво-Могилянській Академії, яка сяє в Університетах Хмельницького або Історії Русів».

Один з аспектів поняття мудрости — це ясна політична ідея, пропор, під яким громадяться прибічники ідей. Ідея — не «програма», не «тактика», не «вміння лягірувати в передпокоях сильних того світу», а щось інше. Ідея може вивести націю на шляхи великого історичного призначення, вона ж, якщо фальшивана, може завести її на манівці. Трагічним прикладом фальшивої ідеології, що присипляла націю, була в нас драгоманівщина. Коли в момент революції 1917 року наш соціалістичний провід лив воду на революційну стихію, відвертав її, поки міг, від шляху війни з Московчиною на манівці вижебрування автономії, старався гасити національний «шовінізм», і лише проти волі вступив на дорогу самостійної державності, — то причиною того був дух драгоманівства, яким молодь та соціалістична інтелігенція були підпорядковані: драгоманівством з його адорациєю Росії, з інтернаціоналізмом, політикою малих діл, з відразою до «мілітаризму». Причиною невдачі визвольних змагань була й друга ідеологія, яка опанувала мозки нашої молоді початків 20-го століття, — марксизм. Про неї з небуденним даром передбачливости писав далеко перед 1917 роком Іван Франко: «Дуже сумно, що на цю доктрину ловиться в значній мірі горячіша українська молодь. Соціал-демократизм стає воронкою як проти об'явів всякої самодіяльності та децентралізації, так само і проти національного українського руху і з того погляду являється для українства даленс більшим ворогом ніж самодержавство... Соціал-демократизм краде душі, наповнює їх фальшивими і пустими доктринами і відвертає від праці на рідному ґрунті. Ось тим то і не диво, що сміливіші українці виступають проти цієї згубної доктрини, як можуть».

Зласне ця соціалістична доктрина загнала нашу інтелігенцію 1917 р. у багно всеросійських політичних ідеалів, відірвала від ідеї власної державності, казала таврувати плямою «шовінізму» любов до своєї країни, «фанатизму» — гаряче прив'язання до своєї національної ідеї. тавром «мілітаризму» — бажання боротися за цю ідею з Росією. Соціалістична молодь опинилася спочатку в ролі підземної, потім справжньої провідної верстви нації, але своїм ідейним гермафротитством значно спричинялася до невдачі визвольних змагань. З цих двох негативних прикладів видно величезну роль ідеологічного чинника в політичній боротьбі. Позитивну ж ролям того чинника можемо простежити в

історії всіх визвольно-національних рухів 19 століття, балканських слов'ян, Італії, Ірландії. Щоб така ідея мала формулючу роль в країні, мусить вона, як казав Франко, власне виростати з потреб країни, її традицій історичних, бути »своєю мудрістю«, »своєю Правдою« (Шевченко). Далі — вона мусить мати аксіоматичний характер, характер незбитної правди.

В наші часи розладу і духової анархії з'явилися теорії про те, що наша думка не сміє бути однобічною, що не можна на всі питання відповісти «так» або «ні»; що треба »узгіднювати суперечності«, бути »скептиком«, не »догматиком«, вміти »еволюціонувати« від однієї думки до іншої, або мати їх кілька нараз і т.п. Подібні теорії завжди, в моменти хаосу і катастроф, виринають у людей, які втомлені життям, не знають чого хочуть і готові бігти за модою: В наслідок цих теорій ввійшли в моду заячі стриби в політиці; від націоналізму в нео-комунізм, від однієї ідеї до іншої. І ці стриби їх адепти вихваляють як доказ життєвої гнучкості людської думки, яка, мовляв не »засклепилася« в своїх »забобонах«. Над тими їхніми аргументами можна було б застарівитися, коли б ті стриби від ідеології до ідеології по-рабському не пристосовувалися до того, яка ідеологія надавала тон в світово-політичній конюнктурі.

У цих лінвострибуціях перехід від націоналізму до демократизму наступив не тоді, коли жили Гітлер і Мусоліні, а чомусь якраз по перемозі американської і європейської демократії... Але це між іншим. Очевидно треба мати очі широко отворені на світ, мати критичний змисл, але в житті, в житті нації — мусить бути певна кількість аксіом, незбитних правд, в яких не вільно сумніватися, які мають бути незмінними як для віруючого — Заповіді або »Вірую«. Такими аксіомами для кожного члена християнської нації мають бути: Бог, отчизна і власна честь. Вони мусять бути непохитними поняттями, що їх не сміє захитати ніякий прогресивний — явний, або замаскований адоратор Сходу. Треба і можна вивчати різні ідеології, політичні програми і т.п., але ці три аксіоми повинні залишитися непохитним фундаментом для молоді. Ці зasadничі поняття мусять бути неподатними на ніякі впливи. За ці аксіоми мусить людина бути готова боротися ціною перемоги або смерті.

Ці аксіоми можуть коштувати нас втрату популярності, приятелів, становища, але їх не вільно залишати. Коли думка не зв'язана з фанатичним відданням їй, то це не переконання, а »погляд«, який міняється від чергового вітру так званої »громадської думки«. Людина з »поглядами« — це хитлива юрба. Тільки люди твердих переконань керують подіями та грають головну роль в політиці. З них вербуються новатори, творці пробойових доктрин, що формують думки і життя нації, мученики, вожді, державні мужі і герої. Тільки за такими йде народ. Мати ці непохитні переконання, непохитні політичні концепції — одна з необхідних присмоктів політика. Провід без цих аксіом, афірмованих безкомпромісово і фанатично, не провід, а його нарід піде за тими, хоч би й чужими, провідниками, які ці аксіоми мають, фанатично їх проголошують, вірять у них, незалежно навіть від змісту тих чи інших аксіом.

Отже хто бажає бути в поліції активним, повинен мати ідею, що прагне її здійснити, свою національну мудрість, яка базується на традиціях країни, на ідеях предків. Повинен шанувати підставові правила своєї землі і фанатично їх боронити, і знати, що цю правду здобувається і зберігається від занепаду фанатичним, безоглядним відданням їй, не хитруванням, не шахрайством, а мілітарним духом і боротьбою. Це є те, що називається відвагою, мужністю, друга по мудрості прикмета провідника, на якого повинен готоватися юнак, що цікавиться політикою. Третя прикмета політика, що її повинен плекати в собі юнак, що її плекали в юнацтві всі гідні тієї назви провідні верстви, — це шляхетність душ, характерність. В занепалих країнах модерного світу на ці прикмети провідної верстви не звертається ніякої уваги. Зпенетровані метеками, зайдами з далеких країн Сходу, правлячі еліти сучасної Європи, стратили, наприклад, свій національний характер; характерність особиста ціниться в них невисоко, як і поняття престижу, національної честі або патріотизму і права. Цей «дух часу» відбивається і на нашій політиці. Вступ у члени партії дає партійний квиток, словесне признання партійної програми за »найкращу«. Не звертається зовсім уваги на те, що з себе уявляє член даної партії чи еліти щодо його особистих вартостей, характерності, порядності, ідейності, чесності і т.п. Партия мас запровадити такі й такі закони, щоб знищити нелад і зло і довести до »щасти і добробуту« народ. Але не питаетесь, чи члени поконали це зло в своєму серці? Чи в їх жилах — казав Шевченко — гнила сукровата, чи чиста кров шляхетних провідників нації, не здібних на підлогу, на зраду, на підкуп, на свинство, що горять безкорисною любов'ю до ідеї, до своєї землі? Коротко кажучи ні ті, що тепер заходяться готовати юнацтво на ролю провідника, або вишколоювати їх до цієї ролі, ні ті, що творять партії й об'єднання чи »репрезентації«, не думають про виховання серед молоді душі, золі, характеру майбутніх провідників. Думають напхати лише її мозок певним знанням, часто суперечним в собі думками, навчити певних організаційних навичок і все! Не було так в давніші часи, з часи, коли європейські народи не впали жертвою варварського наїзду, бо не жили в страху перед ним. В ті часи і в старій Україні, і в старій Англії, і в старій Елладі в політичному вихованню юнацтва першу роль гralо формування його характеру, людини шляхетної, з високо розвиненим почуттям честі, лояльної твердої в обороні своїх переконань і своєї країни, — »джентельмена«, як казали в Англії, »козака«, як казали в Україні, людину особливоївищої породи моральної, з чистою »кров'ю«, з »благородними кістками« — казав Шевченко з крилами за плечима, як Галайда, який обернувшись в козака, отряс зі себе розум із старим ім'ям, всі рабські прикмети »хамового сина«, який вмів тільки нагинається і слухати чужих наказів. В старій Елладі справа виховання юнацтва провідної верстви підлягала суверим законом. Його виховували »однобічно«, до нього не сміли мати доступу ні література, яка осмішувала богів і героїв, ні млюсні мелодії, які розніжували душу. Та молодь мусила виростати з загартованим тілом і душою в пошані до своєї землі, її традицій, в адорації всього величного, навчитися бути панами дрібних слабостей людської натури, плекати чесноти характеру аскета, вояка і воїні.

В наші часи ті погляди вважається або за шкідливу єресь, або за порожню балаканину. Мені і моїм думкам в цій справі закидають «крайність» і «невміння» як слід збагнути українську, хліборобську душу, закидають претенсії виховати лише один тип людини, небажання рахуватись з тим, що душа нашого народу побіч боротьбизму виявляє ліризм, що його теж треба плекати і не змішувати його з сентименталізмом, що треба вміти «узгіднювати протиріччя» і т.п. На це відповім, що я не говорю про хліборобів, а про тих, з яких має витворитися правляча еліта нації в державі чи в боротьбі. Ця верства має особливі, твердші, важчі завдання, отже, як її знання має перевищати знання пересічного хлібороба чи інтелігента, так і її мораль і характер. Наша давнина приймала це як аксіому. Вона, власне витворила тип козака, який мав бути «козак, а не мугир» (Котляревський). Козак а не «гречкосій», «лицар», а не «плебей» (Шевченко). Слабості пересічної людини повинні бути йому чужі, він не повинен був «узгіднювати» своєї лицарської вдачі з вдачою «винників, броварників, полежаїв чи периноспалів» (Гоголь). Він не знав поблажливого відношення посполитого до слабостей людських, в поході не пив, а хто напився, того скидали в море. За крадіжку батожили на смерть. Богові несли не п'ятака, а життя. Від милої дорожче була честь. Чужий їм був «ліризм» коли співали, то співали козацьких пісень (дивись про це в «Енеїді» і в «Микиті Галайді»), не хліборобські, не пісні кохання співали, які особистими болями чи радощами розніжували душу, а думи, що кріпили їх і підносили до величини справ. Мало було ліризму в Гонти, у Тараса Бульби, у Богуна. Провідна верства має свої окремі завдання, іншу душу мусить мати ті, хто ті завдання мають виконувати, готуватися, гартуватися до цього діла. Це ідеал не для всіх, тільки для них. «Могиї вмістити, да вмістити». Але без виховання в цьому дусі нема справжньої еліти народу. Еміграційна молодь може вибрати різні дороги. Може пірнути в приватне життя, особливо, роблячи собі кар'єру, де може. Хто схоче — зробить це. Але все ж знайдеться багато таких, яких дума про їхню країну в ярмі не покидатиме. Така молодь повинна поважно поставитися до свого вишколення для тієї ролі, яку їй дозведеться взяти на себе в політиці, в будівництві чи революції. Вона повинна знати, що до ролі еліти молодь не готується «контестами краси» і балями, чи вибором «королевих» і «княжих». Така молодь повинна знати, що має перед собою страшного противника до поконання, якого повинна перевищити ідейністю, завзяттям, волею і характером. Така молодь повинна знати, що стоїть перед великим завданням. А великі справи доконують не малі, а великі люди. Для тих, що бездумно балакають про «народ», який «вирішить все». І про інтелігенцію, всяку, яка б вона не була, що об'єднавшись поведе націю в землю обіцяну, — пригадую слова кардинала Тіссерена на святі в пам'ять Харківського СУМ-у, виголосені ним у Монреалі: «без еліти нема нації». А від еліти вимагається чогось іншого, інших прикмет духа, іншого розуму і характеру, ніж від кандидатів на діригентів хору, директора кооперативи чи «Просвіти» або секретаря тієї чи іншої політичної партії. Крайня пора подумати нашій молоді над цим.

(кінець)

Пoeзія · Пpoза

З поетичної творчості Лева Гусина

МОЛИТВА

О Господи!

По слові предка давнього

Молю Тебе й благаю,

Бо іншої молитви я не знаю.

Зміцни, Всесильний, в мені віру

Правдатхівську і праву,

Осяяму страстями Твого Сина,

І не в Антіохію,

В Єрусалим, Олександрію,

Чи до Москви або й до Риму —

Нікуди не веди мене!

А поведи на гори київські,

Що їх знаменням Твого Сина,

Знаменням хрестим поблагословив

Андрій, Апостол Первозваний.

Благословив і сповістив,

Що місто там величее постане

Із множеством церков Твоїх,

ЛЕВ ГУСИН, уродженець центральних українських Земель, після Другої світової війни виємігрував з Зах. Німеччини до Канади і осів спочатку в Торонті, де включився в організаційну працю СУМ, будучи членом організаційного Бюро, відтак фінансовим, культурно-освітнім та організаційним референтом КК СУМ, а в 1951р. став Головою КК СУМ Канади. Відтак був ще головою Контрольної Комісії. Від появи першого числа сумівського журналу - місячника «На Варті» був одним з редакторів і часто писав на сумівські теми. Пізніше перейшов до праці в Канадійському Радіо в Монреалі, де й живе й досі. Тут містимо кілька віршів з останніх літ, які свідчать про поетичний хист та тривкі ідейні основи Автора. Бажаємо й надалі творчих успіхів в журналістичній і поетично-письменницькій праці!

Дe пролунаe славa Синu,
Роз'ятому з Твоeї волi
На чесному хрестi,
На древi страстей i спасiння.
Народовi моєму дай снаги
Зробити людськую лукавiсть
Задля Твоїї славi.
I не каргi його суворо,
A мiтi блаженчу
Пошли жоро.
I дай йому велике серце,
I братськую любов
Всели у нього,
Позбав терпiнь.
Амiнь.

18.10.78

I ПРАВДА ВСТАНЕ...

Далеко ти, Вітчизно нездоланна,
Несуть вітри в світи твої пісні.
Вони такі, як доля неблагодатна, —
Грайливо радісні й замурено сумні.
Тебе, Вкраїно, вже багато років
Чужими поточуть чобітьми,
А ти у муках родиш нам пророків,
Що виведуть тебе на світливий шлях із тьми.
Я знаю — дихать тобі важко.
Ta й не дихання то, а стогін із грудей.
A зайди кажуть, що живеш, як в казці,
Шасливо й вільно між людей.
Я знаю зводиш ти заводи,
Колосишся на сонці золотом хлібів,
Долаєш непоборні перешкоди,
Тамуточі у серці своїм гнів.
I знаю я, що у народній гуці
Багато сковано звитяги і снаги,
Що клич до волі вічний, невмирущий,
І що його відчувають скоро вороги.
Уже ряснівуть ниви духом непокори,
Ростуть бійці, готові в бій іти,
Благословляють їх Дніпро і гори
Імперію останню геть знести.
Поклін тобі, май краю ясноликий,
Складаю тут, в далекій стороні.
I вірю: прийде день великий,
I правда встане на Тараковій землі.

ЛИСТОПАД

У листопаді падає листя
І думи стеляться, немов намисто,
Квітчають мрії, породжують надії
На краще майбуття, на майбуття барвисте.
Нехай і попелом покрились дні,
Оти яскі листопадові.
Але вони збудили мрії чарівні
Побачити листопад ізнову.

По бруку йшли звитяжці запальні,
А листопад все падав листом,
А думи в серці розцвіли
Духмяно і барвисто.
Так падай, листя золоте,
Вкривай собою проміжки садів,
Я ж дякую тобі, що ти збудув
Частину мрій...
Мрій про народження держави.

І мрій і спогадів...
Печалі і прощань,
Обіймів і літхань у переддень
дороги.
Той переддень,
Який вішле перемогу.

27.11.78

РОСИНКА КРОВИ

Війни кривавої далекі роки,
Які вже відбули ті строки,
Що ім судило лихоліття,
Ми будем згадувати століття.
Та не лиш згадувати,
А й терпіти, питаночай:
»І звідки?...
Звідки?...

Звідки воно прийшло на нашу землю?«
На землю росяно-сріблисту,
На землю колосисту,
На землю золотих ланів
І лук рожево-трав'янистих.
Поглянь на росу трав барвистих...
Поглянь!...
Поглянь!...

Згадається тобі ті роки,
Що безнадійно камути в неволі,
Пішли у небуття
В ім'я майбутнього життя.
Поглянь і пам'ятай!
А як побачиш на стеблинці
Малесеньку росинку кров'яну,
То жай, що в тій росині крові,
у тій стеблині трав'яниї
Живе чуття любови.
Любови і віри.

Любови і віри в отої краї,
Що кров'ю предка зрошеній.
Ну, а кровинка?...
Вона — билинка,
Що гомоном гомонистим
У серце вдарить голосисто...
Она лише кровинка...
Ота, що сліпити в дні
І спати не дає у ночі.

23.1.79

УЯВА ПРО СІЧНЯ 22-го

Спокійно сіяв січень січку снігову
У переддень жаданого світання..
А Златоверхий Київ ждав
Якоє вісті,
Що раз дається на віку.
Ждав, не спав...
Устало сонце,

Осяло Богданову гранітну руку,
Проникло у затулене віконце
Яскравим променем життя,
Благословення і буття.
І ранок той передвоскресний
Звіщав народові шлях хрестий,
Крутий, тернистий шлях!..

Потоком громіздким пливли нащадки козаків
Шумів Майдан Софійський велелюдям,
Гримів могуттям дзвонів грім тоді,
Як перед гнобленим віками людом
Грушевський-батько сповіщав
Пробудження народу,
Який багато літ стогнав,
Немов Дніпро під льодом,
А вікову пережив негоду.
З Універсалу впало слово довгождане,
Яскраво трепетне і чисте,
Яке виводило народи на грани історичні,
Жадане слово урочисте:
»Буть державі!«

А січень єк зі снігу січку...
Велично прогриміло: »СЛАВА!«
І рознеслася по над Дніпро-річку
Вість про народження держави.
Дніпро замерзлий не дихнув
Грудьми могутніми своїми,
Але колись закований народ
Враз зрозумів — Славута з ними.
Відчув народ, що батько сивочолий,
Закований у крижані кайдани,

Чекає ще щасливої долі
І понесе ту вість в щасливіше
незнання.
І певен був Славута,
Що непогасне тое слово незабуте,
Що Україна буде жити і дивитись
вдаль,
Бо так вістив УНІВЕРСАЛ.

1.12.80

Міндрат Сторчак

ПАВЛО ПОЛУБОТКО

(3)

(Трагедія у трьох діях)

ОЛЕСЬ ПРЕДТЕЧА: Така чудова у неземній красі. Не такий я у твоїй країні, прохач земний, батьків буренних.

ЛЕДІ ЕН: Ви зблідли, Олесь.

ОЛЕСЬ ПРЕДТЕЧА: Два освідчення тісняться у мосму серці: одне схоже на зухвальство, друге – на зраду.

ЛЕДІ ЕН: Кажи, кажи. Бог наповнив твое серце високим почуттям. Чому ж в'ялиш блиск очей згадкою про зраду?

ОЛЕСЬ ПРЕДТЕЧА: Твої уста дитячі, капризні і цнотливі, наказують мені. Ти зіронька моя, в сузір'ї України. Моя любов діяльна – щоб любити мене, доведеться любити мій обов'язок перед рідним краєм. Чи можу довірити тобі таємницю моєї вітчизни?

ЛЕДІ ЕН: Посоромсь, Олесю! І я дитя рицарського роду.

ОЛЕСЬ ПРЕДТЕЧА: Кохана, вблагай тата... врятувати скарби України...

ЛЕДІ ЕН: У твоєму проханні – подвиг мій.

Ява 18

*Петро стає між Ен та Олесем Предтечою; царські
опричники відтісняють джуру на задній плян.*

ПЕТРО ПЕРШИЙ (*галантно*): Дивлюсь на тебе, леді, сам себе не розумію. Думаєш, вабить мене зло – супутник російського державця? Чи вабить мила серцю витівка кривава? Як солодко вдихати бентежний дух дівочих мрій!

ЛЕДІ ЕН: Хіба бентежило кохання маркитанток?.. Лише вони тобі складали гимни.

ПЕТРО ПЕРШИЙ: Тому так швидко хмурилась душа. Тебе побачив – прояснів. Перед тобою я в цю мить не солдат, не імператор...

ЛЕДІ ЕН (*сміється*): Правда, правда. Життям відставлений старик

ПЕТРО ПЕРШИЙ (*з досадою*): Малувато в тобі чемність високого роду брітів. Краси й сміливості я не заперечую в тобі. Але ти – гість.

ЛЕДІ ЕН: Одне із двох: або я гість, а цар – лицар, або цар – нечесма, а я – захисник дійнятої лицарської честі.

ПЕТРО ПЕРШИЙ (*з призирством дивиться на Олеся*): Чи не той юнак безусий, лицар твій?

ЛЕДІ ЕН: Він же, він.

Ява 19

Тим часом до царя наближається Вельямінов.

ВЕЛЬЯМІНОВ: Тривожна депеша – помер гетьман лівобережної України Іван Скоропадський. Полуботко не промине скористатися випадком...

ПЕТРО ПЕРШИЙ: Полуботко – другий Мазепа. (*Кланяється журналистам і швидко зникає*).

Ява 20

Майдан пустіє. Тримаючи лорда Міддлтона за руку, леді Ен захоплено говорить.

ЛЕДІ ЕН: Папа! Сьогодні у мене найщасливіший день у житті. Я на власні очі бачила безстрашного лицаря.

ОЛЕСЬ ПРЕДЕЧА (рекомендує Конрада Бродила): Панове, представляю вам сучасного Платона.

Ява 21

Конрад Бродило, не помічаючи захоплення прихильників, стає на коліна і ревно молиться.

КОНРАД БРОДИЛО: Господи, я став перед Тобою на коліна не тому, що Ти всесильний, а тому, що Ти милосердний. Прийми, Господи, душу Іванову. За своє гетьманство не був він Леонідом – стародавнім захисником Греції від перських бузувірів, але не виродився в Юду. Слабував старий козак на покору жінці, Насті Марківній, за що народне глузування у приповідці виставило його на посміх: »Настя но-сить булаву, а Іван запаску«. Та Іван був вірним продовжувацем сво-бодолюбивого Мазепи.

Ява 22

До Конрада Бродила швидко наближається з'гнірвованій Петро Перший.

ПЕТРО ПЕРШИЙ: Бездомний філософе, за кого ти молиш Бога? За того Скоропадського, який зрікся свого вождя Мазепи і присягнув мені, потомкові Чінгісхана? Чи за найбагатшого з українських февда-лів Павла Полуботка? Молись, молись, щоб я не відібрав у багача три тисячі двісті селянських «ворів». А втім, Бог глухий до слабих. Прости мене. Я сильний. І я тебе, жебрака, нагороджу за сатанинську сміли-вість, ясний розум, глибоку переконаність.

КОНРАД БРОДИЛО: Ти сильний? Ні, очманілий від крові мрій-ник. Ти багатий? Мабуть найбідніший серед тих, кому фортuna посилає попутні вітри. Тому й ковтаєш вино втіхи, як отруту.

ПЕТРО ПЕРШИЙ (оторопів): Куди ж зібралися проти ночі? Шлях з вибоїнами... На першому завороті тебе викінчить моя сторожа.

КОНРАД БРОДИЛО: Те, що для тебе смерть, для мене безсмертя. (Пішов).

ДІЯ ДРУГА

Ява 1

Світанок над Десною. Кристалтий дуб. В срібній імлі висту-пає силует церкви. Звідти ідуть Ксюша та леді Ен.

КСЮША: Коли б я тоді була на Червоному майдані... я б утримала Бродила від сутички з царем. Скажи на милість Божу, чим можуть допомогти поневоленій Україні палкі промови чесної душі?

ЛЕДІ ЕН: О пані! То був незабутній момент. Тоді я містера Бродила бачила і чула вперше. Яка відважна і чесна людина. Правда, чесних людей море. Прямих мало, сміливих ще менше. Ви б бачили Петра у зіткненні з сміливцем: блідий, згорблений. І Олесь тоді розвів крила.

КСЮША:... Освідчився вам у коханні.

ЛЕДІ ЕН (глибоко збуджена): Довірив велику українську таємницю.

О, яка я щаслива. Ава роки благала батька взяти лержавний український скарб на збереження. Тепер моя яхта — полруга пустотливоюності — неначе крейсер бойовий, розтинає хвилі в Середземному морі.

КСЮША: А що, коли те освідчення згубне?

ЛЕДІ ЕН: Чому?

КСЮША: Замаскованому бранцеві Москви слід остерігатися щирого кохання з чужинкою. В московських правителів забобони, подібні до пташиних блошиць — вп'ялися їм у мізок. Це люди упереджені, підступні і мстиві.

ЛЕДІ ЕН: Я щаслива. Освідчитись у коханні на очах у наймистивіших осіб!

КСЮША: Не захоплюйтесь, мила, красою власного життя.

ЛЕДІ ЕН: Чому ж власного? Красою життя двох закоханих. Ми вирвемо щастя із закривлених рук. А ні — умремо.

КСЮША: Леді, лелі... Не хотіла б я захмарювати високого почуття роздумами над долею Олеся. Не хотіла б — і не можу. Перше кохання. У вас це був каприз? Чи помилка, що завдає тепер гіркот?

ЛЕДІ ЕН: Ви про що?

КСЮША: І про кохання, і про Олеся. Донька лорда, правителя над банком, нашо забрали нетривкий мир бентежної душі моого сина? Зайняв би тиху катедру, Олесь мій, у Києві, а то і в Петербурзі. І Конрад Бродило служив би пастором...

ЛЕДІ ЕН (*гнівно*): Пан Бродило має більше підстав називати Олеся своїм сином, ніж ви.

КСЮША: Не стримуй себе. Хай почуття не улягають членості... Я бачила світ і ціню відвертість.

ЛЕДІ ЕН: Олеся, як і мене, не споکушають почесті. І Олеся, і Бродила переслідує не закон, а беззаконня. В боротьбі з неволею місце того, в кого свобода — сутність життя, поклик надія.

КСЮША: Ви гніваетесь, а я на ваші слова скажу... страшно по думати ... що, коли рятуючи честь, свободу, скарби державні України. Олесь в тій борні вже юшиться кров'ю.

Ява 2

Підходить Тезей Вигравайволя.

ТЕЗЕЙ ВИГРАВАЙВОЛЯ: Нема й нема. У цьому місці їм бути на світанку. Не один минув світанок.

КСЮША: Холодно. Проведіть нас до сторожки.

Ява 3

*До крислатого дуба втомлено прямують Конрад Бродило
та Олесь Предтеча.*

КОНРАД БРОДИЛО (*сидіє на траву*): Хвилину спочинемо, мій молодий друже. Українські державні скарби вивантажено на яхту пані Ен. Пока ми добиралися сюди, судно, певно, поминуло Дарданели.

ОЛЕСЬ ПРЕДТЕЧА (*виймає з кишені папір*): Документ про вклад української держави! Коли б не пані Ен, її батько не дав би згоди.

КОНРАД БРОДИЛО: Відалються наші українські скарби від підступного Петра, зближаюся я з Полуботком. Він і я — ідемо на про жертвово. Ніхто так пристрасно не бажає незалежності України, як ми. Мало хто розуміє ту просту істину, що мир, спокій, свято думки і високого духу прийде по стежі, скропленій кров'ю нашого покоління.

Воно, ясніше ніж будь-хто, бачить: суверенну державу не вимолити на колінах. Колись, ті, хто сьогодні малодушно засуджує нас, скажуть: вони розбудили рабів від покори; вони об'єднали народ; вони повернули Україні злодіями украдене минуле.

ОЛЕСЬ ПРЕДТЕЧА: Як багато у вас від Полуботка, а в Полуботка від вас. Він тільки зважується на дію повільніше, ніж ви.

КОНРАД БРОДИЛО: Ми разом пишаємося тобою.

Ява 4

Повз те місце, де перепочивають Олесь Предтеча і Конрад Бродило, проходять Срамота, Свінченко, Цицькевич і Попик. З того часу, коли глядач зустрічав його у першій дії, Попик споважнів і добре відгодувався.

ПОПІК: Як вухо і око патріярха московського на Україні, я припиншу ваші друкарні всю старовинну літературу перевидати під моїм редактуванням. Подумати тільки: в книжках твердиться, що з самого народження Москва живе чужим добром. Її називають не інакше, як дикий воїнський стан. Дивіться в Могилянській Академії один спудей-первокурсник сказав мені прямо у віці: бевз. Хіба ви наш представник? Ви представник татаро-монгольських племен. Культури власної не маєте, а те, що є — накрадене, чуже. Не маєте своєї історії, тому руку запускаєте в українські історичні скарби. У вас не було ні своєї школи, ні своєї церкви. Ви навіть мови своєї не маєте. Все завезене з України. Петро Перший, сказав мені спудей, замітає татарські сліди. Міняє письмо. Воно вихрясте, літери то качаються, то розбігаються. Виходці з України у Москві орудують Академією, вчать Росію грамоти. Чому ж ви нас учити будете?

Ява 5

КОНРАД БРОДИЛО (*підводиться*): Доброго здоров'я, старий знайомий! Чого, отче, так розпетушився? Чи не культуру московську до нас привіз? Чи може присланий царем у науку до нас?

ПОПІК (*оторопіло*): Тепер, братець, культура повернула з Москви на Київ.

КОНРАД БРОДИЛО: А-а-а! Ще в 1698 році цар Петро писав своєму ж російському патріярхові: «Священики у нас... грамоти мало уміють... послати б до Києва чоловік з десять». Ти перший, чи десятий?

ПОПІК (*люто*): Мене прислали хрестити вас. єретиків!

КОНРАД БРОДИЛО: З тим хрещенням російські новоявлені апостоли носяться, наче дурень зі ступою. Скаржилися мені в усіх країнах, де я бував, що Москва дуже тупа. Все, наче незрячий, кроїть на один копил: «До нас положено, — лежи воно так во віki віkів». Життя різноманітне і рухливе. Цей закон заперечує тупість московського проводу. Закон життя диктує, що єдино правильні форми думання — форми розумні. Московські ж пастирі «викривають» церкву грузинську, вірмен клянуть як єретиків, римлян ненавидять, українців перехрещують у російських церквах. Вони звинувачують навіть самих греків, у яких запозичили віру. Скорі будуть доводити, що Ісус Христос — не син юдейського теслі, а нащадок Івана Грозного.

СРАМОТА: Нащо спотворюєте високі ідеї?

КОНРАД БРОДИЛО: Спотворюю не я, а ви. Ви вважаєте ідеї пустим ділом. Вони, мовляв, цілком залежать від того, хто їх вигадує. Тому

можна вигадати, що й Христос — приятель Меншикова... Влада на-
каже вірити вигадці — і тоді нікчемство глузду догідливого маніяка
вважається за очевіриму історію Росії.

ЦЮЦЬКЕВИЧ: Я не чую... Я засуджу... Я тікаю...

КОНРАД БРОДИЛО: Тікай, тікай! Несамовиті лицарі татарщини в
Європі наснажують вас підлістю і позбавляють хоробрості.

Ява 6

*Попик і його супутники пішли. З дзвіниці пролунала
благовість і розсипалась у долинах та дібровах. Конрад
Бродило по козацькому сукнуну: «Пууу!» Йому відповів спо-
чатку один голос, а далі ще й ще. На те відгукування
Олеся Предтеча сипнув задвористого солов'їно треллю.
Скоро до прибулих приєднався Іван Запоріжець, Грицько
Шалійкуля та Яків Батьківсин. Останнім надійшов Тезей
Вигравайволя.*

ТЕЗЕЙ ВИГРАВАЙВОЛЯ: Бачу, живі, здорові. І пан гетьман і я,
і вся старшинська рада потерпаемо... чи передано скарби в надійні
руки? Вельямінов, потай послав озброєні човни. Хотів перехопити
скарби і живі речові докази дістати.

ІВАН ЗАПОРОЖЕЦЬ: Вельямінов стежив за полуботковими люль-
ми, а січовики за його погонею.

ГРИЦЬКО ШАЛІЙКУЛЯ: Тепер дніпровські соми у ворожих чов-
нах метають ікру.

ЯКІВ БАТЬКІВСИН: Нас, пан кошовий, послав помолитися в церкви
св. Богородиці — Покровительки Запорізької Січі, що її... твоя, Олесю,
мати збудувала на...

КОНРАД БРОДИЛО: Будемо вважати, церкву збудовано на благо-
словення нової діаспори... нової української наслінини за межами
батьківщини, що допоможе нашему визвольному рухові. Перед віл-
правкою українського золота в банки дружніх країн, ми з гетьманом
вирішили поселити в Лондоні нашого посла... Олеся Предтечу. Я
пішов ще далі: просив братчиків на Січі, щоб вони Предтечі на поміч
али з десятком тямущих юнаків.

ТЕЗЕЙ ВИГРАВАЙВОЛЯ: Вранці я правитиму Літургію новим
мечам.

ІВАН ЗАПОРОЖЕЦЬ }
ГРИЦЬКО ШАЛІЙКУЛЯ } : Молодим українцям з новими мечами.
ЯКІВ БАТЬКІВСИН }

ОЛЕСЬ ПРЕДТЕЧА: І з новими думками... з новими ділами в
усьому світі.

ТЕЗЕЙ ВИГРАВАЙВОЛЯ: Чого мовчиш, Конраде? Чи не тому, що
крутко повернув кермо України?

КОНРАД БРОДИЛО: В твою душу війнуло від Ксюшиної покорою
Росії. Взявся, говори. Бачу, тебе роз'їдають сумніви.

ТЕЗЕЙ ВИГРАВАЙВОЛЯ: Чи я втомився... Чи каторга віру під-
точила. Все мені здається, хлопці, у ваших словах і у ваших лілах
надто сміливим, предчасним.

КОНРАД БРОДИЛО: У наш час українцеві можна бути або жерт-
вою українського народу, або її катом. Іншого не дано. Ще можна скні-
ти хробаком у кубельці вченого, мистця, проповідника... Не відкрито,
а замасковано служити поневолювачам.

Ява 7

До суртку наближаються старшини. Серед них гетьман Павло Полуботко, генеральний писар Семен Савич та генеральний суддя Іван Чорний. Вітаються.

ПАВЛО ПОЛУБОТКО (до Івана): Ні, брате, ти народився не для ряс священичих, а для справ державних. Спасибі за послугу україні. Тезей, іди до церкви, прав Службу Божу. Олесь, біжи до матері. Там і пані Ен. Ви, січові молодці, несіть свій дарунок — золоту ікону Богородиці... Поставте біля вівтаря. Стережіть, щоб царева сатрапія її не вкralа. (*Січовики, Олесь Проретча, Тезей Вигравайволя зникають*). Скарби врятовано. Чолобитню цареві про повернення Україні вольності послано. Вольності мають стати законом.

ІВАН ЧОРНИЙ: Я вагався, коли скарби одвозили, вагаюся й тепер. Зміркуйте самі: якщо ми ховасмо своє добро від царя — тоді він злочинець... Коли ж ми ідемо до нього з проханням — тоді він доброворець. Звергніся з проханням до узурпатора, означає визнавати його узурпацію. Отже, Петро законник.

ПАВЛО ПОЛУБОТКО: Тобі, Іване, не слід було студіювати право-знавство. Правознавці, та ще налякані Росією, мало дбають про долю народів, бо клопочуться долею правителів.

ІВАН ЧОРНИЙ: Все ж, цар...

КОНРАД БРОДИЛО: Гвалтівник.

ІВАН ЧОРНИЙ: Тобто сильніший нас. Сильні м'язами панують на сильними розумом.

КОНРАД БРОДИЛО: В моєму серці живе бессмертний заповіт моєї вітчизни: ні з ким не ділити своє право. Я ніколи не погоджусь на те, щоб у моєї вітчизни було два серця: одне природне, інше — вставлене в і розтерзані груди сильними м'язами сусіда. Ми — дозорці народу. Відповідати за майбутнє нації — наш обов'язок. Тому поневолювачі нас так і опікують. Тому приласкують грошима, то посадами, то не-силюють тюрмами. Мене не можна підкупити, мене можна тільки знищити. А моїх думок, волінь, надій — ніколи. Живий, я не боюся смерті тому, що бачу — проростають мої слова в діло. Катувати мене не можна день крізь день. Та в один з днів зміниться геть все. І той, хто сьогодні пускав з моєї вітчизни кров, завтра покладе голову на плаху. Тому я й не школую зусиль, праці, здоров'я, бо усвідомлюю: сутність явища не в катуванні моого народу. З катування виростає народна свідомість необхідності нових обставин.

ПАВЛО ПОЛУБОТКО: Дай руку, брате! Ти мене не долюбляв за те, що в боротьбі з поневолювачами, я сподівався на їхнє шляхетство. Петро спорохнявів. Хіба й перед могилою не помітить, що зламаний Росією договір з Богданом про союз воєнний — фатальна помилка? Ми скарб свій надійно заховали. Тепер у Петербург! Я доведу: можемо жити тільки як мирні два сусіди. І ніколи — як силою приєднані «брати».

ІВАН ЧОРНИЙ: Росія досі не оголосила договору.

СЕМЕН САВИЧ: Так легче обдуруювати людей. Мовляв, бісові хохи: Росії прислання нав'язали силою.

ПАВЛО ПОЛУБОТКО: Я доведу народові російському: сусіди вільні — милиці, ніж облудне п'яне братство. Я скажу лерхавцеві сліпому — неволя сіє жертвовності насіння. Де незалежні два сусіди — вони у нам'яті живуть, як різні стиглі ниви.

КОНРАД БРОДИЛО: Навле, Павле. Вілкинъ марні надії. Повернувшись наше життя у природний біг, чим же похваляться чиновники Петрові? Для кого їм толі тюроми будувати? Перед ким хизуватися позірною прозорливістю своєю?

ІВАН ЧОРНИЙ: Там, де сила, там є прозорливість.

КОНРАД БРОДИЛО: Іване, ти просто жартівник. Тепер і засліплений пацюк помічає: доля сильних м'язами — падати в герці з сильними правою. Нас силою присдали до Росії. І тим самим посіли насіння смерти на її ниві. Україна, наче немовля, виростає у незалежну державу. Росія в боротьбі зі свободою виточує з себе снагу, знесилюється, трухлявіє на очах усього світу. Я, гетьмане, ломовився, що з твоим джурою в посольство від України погутували молоді братчики з січі. Як і личить вільній державі, Україна по всій землі святій розшиле своїх синів. Раз ми тут є — аесь є ще такі, як ми.

СЕМЕН САВИЧ: Виходить, на жертву треба ти так, як ми прийшли на Службу Божу.

КОНРАД БРОДИЛО: Жертвіність — умова свободи. Син Божий ціною свого життя заплатив за віру в прийдешнє.

ПАВЛО ПОЛУБОТКО: Все ж, нагадати б Петрові, що роблені ним мушкети, пушки стріляють й по його палацах.

КОНРАД БРОДИЛО: Для влаваної сили — звично нести народам горе. І не природно уславлювати свободу. Нацдо істотам хижим торочиш ти про закон і право? Влада пристрастені жорстоких їх стихія.

Ява 8

З'являються Протасов і Вельямінов.

ПРОТАСОВ: Негоже... Негоже наказному гетьманові збирати нараду старшин без участі слуг царевих.

ПАВЛО ПОЛУБОТКО: На лист небіжчика Скоропадського про повернення Україні державних прав, цар видновів: «Україна має більше вольностей, ніж буль'яка інша держава». Цим, вважаю, він скасував у нас посаду свого фіскала. (*Підводиться іде до церкви; за ним юзачька старшина*).

Ява 9

ПРОТАСОВ: Хайтай Бродила. Кули подів скарби?

ВЕЛЬЯМІНОВ (пошепки): Нам'ятай поради царя: утиски роби Україні українськими руками. (*Голосю*): Для чого ж члени паритетної частини української колегії? Срамота! Свінченко! Цюнькевич! (*Все троє наче з-під землі виростають*). Іде молебень — освячують нову козацьку церкву. Відтіснайте Бродила. Вам допоможуть мої люди.

ПАВЛО ПОЛУБОТКО: Потік людей все збільшується й збільшується. Він підхоплює Конрада Бродила.

Лади Оулес

Наука · Культура · Мистецтво

В 230-ту річницю від народження

Симон Воманівський

Д.С. БОРТНЯНСЬКИЙ – УКРАЇНСЬКИЙ КОМПОЗИТОР (2)

Бортнянському першому належить також справа уведення скороченого розспіву богослужб, розрахованого на скорочення часу, що цим самим вимагало відступлення від уставного древнього київського (зменого) розспіву. Із цих знамених розспівів композитор своєю практикою і усуненнем хвильоподібних попівок почав уводити особливий скорочений обіходний голосовий (гласний) напів, діставши назву »Придворного напіву«, який, без сумніву, лишився у своєму характері та мелосі українським. »В обробках древнього розспіву є велечезна заслуга Бортнянського. З нього починається зворот в розбудові церковного нашого співу до тих типів, що історично склалися в наших розспівах« (журнал »Ізвестія і замітки« — І. Божерянов). Звичайно, голосові одноголосні розспіви Бортнянський не опрацьовував, іх (уставні напіви) виконували окремі дяки. Цю пригадку подаємо навмисно, тому, що деякі »диригенти« пробують приписати Бортнянському гармонізацію і тропарів, і інших голосових уставних розспівів...

Як Бортнянський гармонізував і скорочував у церковних піснопіннях довгі хвильоподібні мелодійні ходи — можна навести такі приклади: коли в одноголосному записаному у формі квадратових н. ще до гармонізації і скорочення мелодійних ходів на словах »Діва днесь« є дев'ять нотних знаків (звуків), то у скороченій і гармонізованій мелодії, під тими ж двома словами, уже тільки шість знаків (нотних зуків); або візьмім другий приклад: під словами »Волсви же...« було також дев'ять нотних знаків, а після опрацювання композитором стало шість; у словах »Со звездою путішествують« було звукових знаків 22, а після опрацювань 9. Таких прикладів можна навести багато. Головне те, що всі ті перетворення все ж лишалися близькими до попередніх мелодій і не втрачали мелодійного плинного зв'язку, а навпаки — гармонізація і скорочення прикрашували твір і підносили його у вищу струнку музичну красу і торжественність співу. після чого ці твори ставали святими для богослужб і ніхто не мав права давати якісь зміни, бо ці ж опрацьовані твори були писані головним цензором, про якого буде ще сказано нижче.

У зв'язку з розповсюдженням лістичних і масонських ідей та нових настроїв у високих, деяких колах імперії, а також зближення контакту з правлячими колами протестанства, — разом з цим просякав до петербургчан і чужоземний музичний стиль на православний, віка-

ми вироблений спів. Тому і наступила реакція проти чужого впливу. В цьому випадку ініціатива належала Д.С. Бортнянському, який виробив проєкт наказу і через царствуючий двір було запропоновано Синодові Церкви дати розпорядження по єпархіях про введення цензури на духовно-музичні твори, призначенні для богослужб. Підкреслюємо, що тут йшлося покищо про вільні твори на літургійні тексти, а не голосові (гласові).

Ось уривки з наказу Святішого Синоду від 14-го лютого 1816 року: ... »Але все, що не співається в церквах по нотах, мусить бути друковано і належати, або із власних творів директора півчеського хору, дійсного статського дорадника Бортнянського, або інших відомих творців, але цих останніх твори обов'язково мусять бути друковані з одобренням п. Бортнянського.« В кінці того самого наказу було написано і таке: ...»Послати укази, що нотні книги якто: ірмологи, обіходи, октоїхи і празники, видані від Синоду, остаються і надалі для призначеної вживання їх; Урядовому Сенату повідомити про це.« Цю останню цитату із наказу подаємо для того, щоб інші автори хибно не приписували Бортнянському опрацювань гласових піснопінь, звичайно, не враховуючи »Задостойники«, які складаються з припівів і дев'ятих пісень канону з утрени.

Отже, всі твори Бортнянського, при богослужбах, вживалися без застережно; твори інших композиторів, хоч і відомих авторів, допускалися лише постільки, поскільки ці твори апробував сам Бортнянський. Синодальним наказом Бортнянський був поставлений головним цензором на богослужбові твори, тобто був підвищений на ступінь законодавця і високого контролера всього, що писалося іншими композиторами для церковних хорів. Іншими словами: Бортнянський став вихователем смаку і стилю для церковних композиторів! Таку персональну заслугу Дмитро Степанович дістав унаслідок того, що він був православний, родом з козацької України, звідси корінний богослужбовий спів душевно йому зрозумій, мова і богослужбовий порядок не були для нього чужими, як то було для італійських маестро, все то було для Бортнянського своїм, рідним. Та, крім того, він був освіченим, завершеним світським і духовим композитором, видатним хоровим педагогом і диригентом, з семилітнього віку він жив і перебував у музиці. Вимагалося мати не тільки стилістичне відчуття, але і добре знання законів церковної хорової композиції, без чого неможливо правильно, критично оцінювати підлеглий цензуруванню матеріял. Такі якості Дмитро Степанович мав і такими правами користався лише він один.

Для тих, хто займається хоровою справою, цікаво буде довідатися про склад капелі і як розділювалися ролі партій: хор мав 90 осіб, із них 40 дорослих і 50 хлопчиків; голоси розділялися так, що хлопчики складали партію диксантів (сопран) і партію альтів по 25 осіб, з дорослих було 18 тенорів і 22 басів, з яких 7 було октавістів. Пауль Ейнбек у спогадах про подорож до Петербургу, у праці «*Zur Geschichte des Königlichen Domchors in Berlin*», пише у своїх висновках, що причини, які зумовили високу завершеність хору, це: 1) »Всі співаки володіють вийнятково гарними голосами; 2) всі голоси поставлені по найкращій італійській школі; 3) як увесь ансамбль, так

і соло-партії бездоганно вчені; 4) хор знаходиться на державній службі, спеціально призначений для богослужб, хор Капелі творить одне ціле і не залежить від ніяких випадковостей, а співаки не беруть ніякої участі у сторонніх справах».

Свідки описують, що придворні співи виконувалися за такою структурою: основну мелодію вів перший бас (баритон), з ним в унісон ту ж мелодію також співав перший сопран; другий сопран співав в унісон з першим тенором; альт з другим тенором, а другий бас – не подвоювався. Ейнбек у своїх спогадах зазначує, що взагалі всі нюанси, які дають в музиці світло і тінь, виконуються більшою частиною чоловічими голосами, верхні ж голоси діють дуже стримано, щоб лише підсилити ефект. Ейнбек, пишучи про всі ці особливості строю хору Капелі, фактично високо оцінив хист Бортнянського.

З точки зору теперішньої теорії хорової гармонії, коли верхній голос має ведучу роль в мелодії, описаний вище розподіл голосових партій не являється нормальним, а проте своєрідне звучання комбінацій (подвоєння) тембрів і давало співу хору, Придворної Капелі, особливу красу і енергійність, як це стверджує і А. Львов, – унаслідувач Бортнянського.

Біограф І. Гарднер, у своїй праці про А. Ф. Львова, одночасно згадує про попередника Бортнянського та ставить питання таке: »Родився він (Бортнянський) у 1752 (потрібно 1751) році на Україні (тоді уже на території Російської імперії); по музичній культурі він італієць; по місці діяльності і службі петербуржець, дійсний статський дорадник, значить, »Його Превосходительство«, а далі питає: »Русский он композитор, ілі український?« І на поставлене своє питання не відповідає, хоч сам же у своїй праці бачить великий вплив у творчості Бортнянського українськості.

Дмитро Степанович жив і працював в умовах Російської імперії. Все правляче імперське коло докладало всіх зусиль, аби всюди в більш різноманітних даних показати його в енциклопедіях, брошурах, у журналних статтях, як російського класика музичної високої культури. То й не дивно, що чужинці називали Бортнянського »російським Палестріні«, без огляду на те, що все ж у енциклопедіях зазначалося про його народження в Україні. Походження композитора і його творчість, яка базувалась на київських розспівах, особливо виявляє його національну принадлежність.

Автор І. Божерянов, у своїй статті »К портрету Д.С. Бортнянського« в журналі »Ізвестія і заметки«, за серпень м-ць 1885 року, друкованому в Києві, пише: »Бортнянський народився в Глухові (Україна), так, як і його товариш по композиції духовного співу Максим Соzonович Березовський (1745-1777), і ця обставина мала немаловажне значення у обдарованню талантом композитора і характеру його творчости. Малоросія (читай Україна) іздавна славилась не тільки голосами, але і високим розвитком в ній церковного співу і виробленням того особливого напіву, в котрім відбилась вся доля (судьба), вся душа і все життя цього народу«.

Цікаво подається опис різниці між північним напівом і південним в »Спутнику псаломщика«, виданому Синодом 1916 року, де вияснюю-

ється ще давнью вищість українського розспіву над російським, з чого користалась вся церква імперії. На 11-й стор. сказано таке: »Різниця між російським (малим знаменним розспівом) від київського (великим знаменним), по-перше, в тому, що перший, створений на півночі, по зовнішньому враженню блідий, безкольоровий і похмурний, а другий (київський), створений на півдні Росії (читай — в Україні), — ясний, більш виразний і мелодійніший; по-друге, у тому, що голосові строки київського розспіву по будові відрізняються більш певними і сміливими рухами, ніж строки малого знаменого (російського) розспіву, які не багаті ні оригінальними рухами, ні звуковим змістом; по-третє, у тому, що кількість піснеспівів київського розспіву дуже велика (українці більш діяльні, прим. С.В.), а малого знаменого (російського) зовсім не значне число. Перевага київського розспіву була причиною того, що він абсолютно витиснув із уживання малий знамений (російський) розспів і став найбільш уживаним. У київських розспівах мається характерна особливість: повторність слів і в багатьох випадках підпорядкованість симетричному ритму, що свідчить про вплив західної музики через Галицю і Польщу». Ось так висвітлюється вищість київського розспіву над російським, і не тільки перед російським, а й перед грецьким, болгарським і ін., в статті Архиєпископа Новгородського і Староруського, Арсенія. Підкреслюємо, що така настанова друкувалася для церкви »Всех Росії«.

При такому визначенні переваги київського розспіву над російським, устами російських же знавців і підказує, що у своїх працях, маючи українське походження і свій самобутній національний співочий дух, Бортнянський інакше і не міг, у своїй творчості він брав у основу переробки і гармонізації київського розспіву, як матеріял. Чи міг такий геній інакше робити, щоб гірше брати до уваги, аніж країце? Безперечно, що ні!

Про те, що у композиторській творчості Бортнянського не було російських впливів, говорить »Русская музикальная газета«, ч. 37, 1901 року, так: »Ця духовна музика — інтернаціональна - не православно-церковна; російський народ її не розуміє, вона не западає в серце кожного брата, що в церкві має рівні права«. « Наведемо і інший приклад, коли композитор, такий як Чайковський, писав листа до Єпископа Михайла 1882 року про те, що... »Ці останні (концерти) теж не російські, до них увійшли зовсім світські, навіть сценічно-оперові звороти...»

Звичайно, скажемо і від себе й навіть з російських історичних джерел, де вони самі говорять, що російська інтелігенція, не говорячи про їхній народ, стояла на багато нижчому культурному рівні, ніж українці, та історичним фантом було, що вся культура і церкви Росії були під впливом і розвитком українським, тому не завше і не всій націоналістичній частині росіян подобалося вростання української культури в російську, але імперська деякі впливова верства мусила черпати з України і Українців творчі надбання: ті кола були пов'язані з Заходом, і бачили особливу культуру в Україні, чи не вищу за західню.

далі буде

Др. А. Губар

ТЕОРІЯ »ЄДИНОЇ ДАВНЬОРУСЬКОЇ НАРОДНОСТІ«.

Советська теорія »єдиної давньоруської народності« висловлює погляд, що в результаті політичної, етичної і культурної консолідації східні слов'яні сформувалися у IX–X ст. в єдину давньоруську народність, на основі якої та утворилася тоді могутня східнослов'янська ранньофеодальна держава – Київська Русь. В період цієї ж давньоруської державності розвивалась праруська розмовна та літературна мова, зміцнювались спільні культурні, побутові і звичаєві елементи новосформованої народності, зростало усвідомлення етнічної єдності Русі та всіх руських людей.^{1*} «Ця єдність – читаємо в Українській Радянській Енциклопедії² – виявилась такою тісною і життєздатною, що, незважаючи на тяжкі випробування, які випали східним слов'янам у дальному історичному розвиткові, вона не тільки зберіглась, а й стала ще міцнішою». І раптом, десь у середині XII ст. Київська Русь, мимо цієї ж »надзвичайно міцної і стабільної єдності«, розпалася на ряд самостійних і напівсамостійних феодальних князівств, в XIII ст. більшу частину руських земель завоювали монголотатари, а десь в XIV–XV ст. з »єдиної давньоруської народності« почалися формувати три »братні народи: росіяни, українці і білоруси«.

Хоч цю ж теорію »єдиної давньоруської народності« поширює і сама Академія Наук ССР, то її наукова вартість видається сумнівною. Її достовірність недвозначно підривають так численні історичні джерела, як і документальні дані археології, етнографії, мовознавства, топоніміки та ряду інших допоміжних історичних наук, які то цій же так сердечно Москвою бажаній етнічній єдності га мовній, культурній, побутовій і звичаєвій спільноті усієї людності Київської Русі виразно суперечать, а на виникнення »трьох братніх народів« кидають інше світло.

Не якийсь там український чи білоруський »сепаратист«, але таки один з найвидатніших російських істориків, а саме Михайло Покровський, в дореволюційні часи писав, що Великорусь побудована на ністках інородців, а в жилах теперішніх великорусів тече принаймі 80% фінської крові. А його славний земляк, Михайло Ключевський, твердить, що великоруська фізіономія не зовсім точно відповідає загальнослов'янським рисам. Скульптурна москвина, перевага темного кольору його обличчя та волосся і великоруський ніс, що лежить на широкій основі, вважає він наслідком фінського впливу.³

Однодумцями згаданих істориків є й інші російські науковці, наприм. академік Дмитро Анучин, визначний географ і антрополог, свідчить, що в Х ст. вся територія пізнішого Ростовсько-Сузdalського князівства була заселена виключно фінськими племенами. Так само і П. Третяков, спираючись на археологічні дані, визнає племена горішнього Дніпра, Оки і Волги автохтоном заселеної ними території і заперечує їх генетичне пов'язання з племенами середнього Подніпров'я. Також проф. Сергій Платонов спостерігає фінський вплив так у фізіології, як і в мові та духовості великоросів.

Погляди вищезгаданих дослідників давного минулого вповні потверджую і фінська топоніміка Московщини, лінія якої веде від північної Естонії, вздовж кордону Латвії, через Вітебськ, Орел, Саратов, Пензу, Оренбург до Челябінська.⁴ Фінську назву мають не тільки численні озера, ріки, гори і оселі, але навіть і сама ж столиця країни («Москва» на фінський мові означає «калаумутна вода»).

Отже ж, за свідченням висококваліфікованих російських вчених (їх в українськім чи білоруськім «буржуазним націоналізмі» ані трошки підозривати не можна), про яку-небудь етнічну єдність «єдиної давньоруської народності» ж ніяк говорити не можна. Предки московського народу, вийшовши із змішання прибули «з ляхи» в доріччя Оки в'ятичів із масою східно-фінських племен, які то в Повісті временних літ виступали під назвами: весь, меря, мурома^{5*} і в доріччі густої сітки долинів горішньої Волги сформувавшись в ростовське та муромське князівства, були завойовані Київською Русею і становили в ілоні окрему етнічну групу, що стала основою майбутнього московського чи там російського народу.⁶

Предків московського народу єднала тоді з Києвом не кровна спільність, а тверда рука київських володарів, з-під якої вони безустанно намагались увільнити. «Сказаніє про Муром» подає, що Гліб якого Володимир Великий на початку XI ст. був призначив Муромським Князем, протягом двох років не міг заволодіти Муромом і оселився за 12 км від нього. Ще в XII ст. Володимир Мономах ходив в Ростово-Сузdalську землю на непокірних в'ятичів, з метою присмирити їхнього племінного князя Ходоту. Літописець пише, що Борис, якого Володимир Мономах поставив князем в Ростові,увесь час перебував у Києві при батькові. Першим князем, який оселився в Ростово-Сузdalському князівстві був Юрій Довгорукий, сьомий син Володимира Мономаха. А це було допіру десь в двадцятих роках XII ст., коли то Київська держава вже добре почала розпадатись. Поставлений Києвом князь та його дружина і обслуга, що приходили з ним з Русі, були в Ростово-Сузdalській землі чужим і ворожим елементом. Знаменитий історик права царської Росії, Михаило Владиславський-Буданов, свідчить, що суздальці підняли були бунт проти своїх князів за роздачу урядів «руським». А коли Юрій Довгорукий після смерті Із'яслава Мстиславича в 1154 р. утрете заволодів велико-князівським столом і явився в Києві в окруженні суздальських бояр, то князі, за свідченням Київського літопису, прийняли князя «с радостию». Він же син Володимира Мономаха, казали вони. Однак зараз же після його смерті ці ж самі князі «избивахуть суздальци по городам і селам», тобто знищили суздальських бояр і дружину, як небажаних і зненавиджених принців, що прийшли володіти Києвом.⁷

На відплату не прийшлося князам довго чекати. Внесловна 12 літ виправляє Андрій Боголюбський свого сина Мстислава і десять своїх васалів — князів із суздальськими полками на Київ. «І був взятий Київ місяця березня осьмого, другої неділі посту в середу. Уграбили весь город впродовж двох днів, Люді, і Гору, і монастири, і Софію, і Десятинну Богородицю. І не було помилування нікому ні від кого і церкви горіли, християн вбивали, других в'язали, і жінок вели

в полон, розлучуючи їх насилу від своїх мужів. І діти ридали, видачі своїх матерей, і забрали майна багато, і з церков забрали ікони, і книги, і ризи, і всі дзвони поздіймали... І запалили погані Печерський монастир, святу Богородицю, но Бог молитвами святої Богородиці спас від такого нещастя... Мстислав Андрієвич вернувся в Сузdal' з великою честю і славою» — сповіщає Іпатіївський літопис під р. 1169. 8

У світлі вищенаведених фактів неспроможність московської тези про етнічну єдність людності найбільшої на той час європейської держави — Київської Руси надто очевидна. А поширювати фрази про »високий рівень етнічної згуртуваності« про »високе усвідомлення давньоруським народом своєї етнічної єдності«, про це, що автором пам'яток давньоруської літератури »Однаково близькі і дорогі Київ і Новгород, Чернігів і Смоленськ, Галич і Владимирна Клязьмі, Переяслав і Рязань, Ростов і Погоцьк, Сузdal' і Новгород-Сіверський, вся Русь від новгородської півночі до київського півдня і від Закарпаття до Волги і Дону«, про це, що »етнокультурна спадщина давньоруської народності стала основою для складання у XIV—XV ст. братніх східно-слов'янських народів — російського, українського і білоруського«⁹ ітд., ітд. значить свідомо сфальшувати історію.

Документально засвідчені події, що відігрались в історії Київської Русі, а особливо той же злочинний розгром Києва сузальцями в 1169 р., яким то започаткував новий період московської історії, виказали недвозначно, що Київ та Сузdal', Україна та майбутня Московщина, українці та москвина це два зовсім різні світи, це дві зовсім різні країни, це два різні народи з зовсім відмінною ідеологією та психікою,¹⁰ це два споконвічні вороги, які й по сьогоднішній день не примирились.

Советські історики хоч делікатно згадують, що »війська Боголюбського взяли Київ«, однак не надають вони цьому фактovі величного значення, а на підставі свідчень літопису Печерського монастиря зроблені висновки, що колишня столиця Русі зазнала катастрофи, вважають не виліпованими, бо ж і »після 1169 р. Київ продовжував жити повноцінним життям великого економічного і культурного центру Русі.« На їх думку »буржуазно-націоналістичні« історики намагалися на цьому ікладі виліпувати свою »вигадку про традиційний антагонізм між росіянами і українцями.« Подібні акції що до Києва — кажуть вони — мали місце і з боку інших князів, зокрема Всеволода Ольговича, Романа Мстиславича і Юріка Ростиславича, які зайняли відповідно чернігівський, волинський і київський столи.¹¹

В дійсності так воно не було. Під час коли Всеволод і Юрік вели боротьбу виключно за владу, за Київський залоткований престіл (Роман прогнав з Києва свого тестя Юріка внаслідок загостреної особистої ворожнечі), то Андрія Боголюбського Київ не приваблював. Він, принижуючи повагу столиці Русі, наставив там намісником Гліба Переяславського, а сам залишився у Володимирі на Клязьмі, насадив на голову пограбовану в Києві шапку Мономаха і оголосив себе князем »всієї Русі«. Його метою було не тільки Київ здобути, але й, як столицю противника і суперника, пляново знищити та покласти

основи під окрему Володимиро-Сузdalську державу майбутнього московського народу. Ці ж інші князі, що боролись за Київський престіл, не вбивали князя, не вели жінок в полон, не відривали їх від своїх дітей і чоловіків, не грабували церков, не нищили Київської Софії, не плюндрували Десятинної церкви, не вивозили церковних книг, ікон, риз і дзвонів у Сузdalщину, не нищили і не палили Києва.

Чи може літописець писав неправду про зруйнування Києва сузdalцями? А якщо так, то що ж склонило його до так злобного знеславлення і сплюгавлення цієї ж вітки «єдиної давньоруської народності», що собі тільки «взяла» Київ? Чому ж то князі, яким советська історична наука засвідчує так високий рівень «етнічної згуртуваності», не прийняли своїх «кровних братів» здалекої півночі «с радостю»? Чому ж то авторові літопису Печерського монастиря Київ і Сузdal не були «однаково близькі і дорогі», як нібито усім іншим авторам усіх інших пам'яток давньоруської культури?

Щоправда теж і в 1203 р., коли то з допомогою половців повернувшись на київський престіл князь Рюрик, столиця Руси немало потерпіла, але її грабували тоді половці — етнічно чужі кочовики тюркського походження, а не «кровно споріднені» з князями «високоцивілізовани» сузdalці, яких то советська наука, так як і князі зараховує до «єдиної давньоруської народності», з високим усвідомленням «своєї етнічної єдності».

«Передова радянська наука» піддає Покровського і Ключевського критиці. Мовляв, у своїх творах допустили вони ряд помилок. Видно, компартії Советського Союзу не подобаються їхні свідчення про так високу участь фінської крові в жилах сучасних москвинів — про наявність фінського впливу у фізіономії великороса. Це ж і не диво. Цього роду твердження так авторитетних та до того ще й російських істориків аж ніяк не пасують до історії «єдиної давньоруської народності», взагалі вони не відповідають советській концепції історії: трьох споріднених слов'янських народів, що нібито вийшли від «єдиного руського народу» (в російськомовній історіографії — від «єдиного російського народу»), який то будував Київську Русь, а внаслідок половецьких нападів і татарської руїни пересилився з південних земель на північ — в Ростово-Сузdalську область, центром якої в XIV ст. стала Москва, яка ж то своєю головною метою поставила собі «об'єднати» усі давньоруські землі та після занепаду Другого Риму стати Третім і останнім Римом¹², а сьогодні — під покришкою марксистсько-ленинського інтернаціоналізму — запанувати над світом.

Творцями гіпотези про переселення слов'янської людності з півдня Київської Руси на північ — в межиріччя Оки і Волги не були панове більшовики. Уперше був з нею виступив російський дворянський історик Михайло Погодін вже десь в половині XIX ст., заявляючи, що на середній Наддніпрянщині жили до XIII ст. великороси, які внаслідок татарської навали подались на північ — в Сузdalщину, а після цього звільнені ними землі зайняли в XIV ст. предки сьогоднішніх українців, що прийшли сюди з Волині і Галичини¹³. Теорію аргументував академік філологічними міркуваннями, на півночі Росії наявні здавна вже відомі на руськім півдні географічні назви: оселі-

вуючи київських князів билини збереглись тільки у великоросів; в пам'ятках давньоруської літератури нема слідів сучасної української мови. Аргументи ці підтримували й інші російські вчені — славіст Володимир Ламанський, філолог Олексій Соболевський та другі.

Однак наука історії й археології виразно заперечує які-небудь масовій колонізації півночі, тобто Сузdal'цями, українським населенням¹⁴. Щоправда татарська навала переходово була порозганяла місцеве населення України, але як тільки небезпека проминула, воно знову повертало зі своїх складів на старі місця. Були очевидно й такі, що навантажували вози харчами й одягою, садовили на них дітей, жінок і старців та втікали, але не на північний схід — в Сузdal'щину, а, як це здоровий разум диктує, в протилежний бік небезпеки — на захід, куди дорога була їм відкрита і добре знана (вони від давна торгували з західними країнами і знали, що в Галичині та на Підкарпатті і Волині живе їм споріднена руська людність, а не етнічно чужа, що від віків ставила слов'янським колонізаторам завзятий опір і приходила Київ руйнувати).

ПРИМІТКИ:

ДЛІНІ ОЧКИ

1. Теж і дореволюційні московсько-дворянські історики намагались доказати, що епоха Київської Русі «єсть общее достояние великороссов, малороссов и белороссов».
2. «Українська Радянська Енциклопедія — Українська Радянська Соціалістична Республіка», Академія Наук УРСР, Київ 1965 р., стор. 74
3. Дмитро Дорошенко: «Нарис історії України», Видавництво «Дніпрова Хвиля». Мюнхен 1966, том I, стор. 66-67
4. П. Штепа: «Українець а Москвин», Торонто 1959, стор. 183
5. З бігом часу землі фінських племен почали колонізувати теж новгородські словени та кривичі. Колонізація ця однак просувалась поволі, бо фіни завзято і спротивлялися. Фінські укріплення-городища приходилося колонізаторам брати силою. Це підтверджують і самі російські дослідники (напр. М. Покровський С. Понтковський), вважаючи цю ж колонізацію нічим іншим, як слов'янським завоюванням поневоленням фінської автохтонної людності.
6. Народ московський на російський, москвинів на росіян а Московщину на Росію перейменував в 1713 р. московський цар Петро I, оголошений в 1721 р. російським імператором».

Зрікаючись зовсім пристойної назви своїх батьків, москвина не припадково і не з любові до «братнього» українського народу приняли в мало що змінені форми стару, до XVII ст. вживану назву України і українців (північні князівства Київської імперії Русею себе ніколи не вважали). Прибрана назва «Росія» мала узаконені «збирання руських земель» володарями удільного московського князя вступа, яке ніколи не мало формального управління до верховодства над землями Київської Русі. Тим більше, що воно і його князі були сплямлені колябраторство з монгольським чи здніком.

Доцільна московська манипуляція двома різними поняттями «Русь» і «Росія» та «руський» і «російський», які то російська історична наука навмисне позначає одним «тим самим терміном» «Россия» і «русский» ще і сьогодні поглиблює дезорієнтацію у дослідників східно-європейської історії. Наприм. «Киев-мати городов russkikh» чужинець приймає як «Київ-мати російських міст» замість «Київ-мати руських міст», у нього і Русь — «Руссія» і Росія — «Руссія». А тенденцією охоплення історії Росії як одного безпереривного історичного процесу, починаючи десь з IV ст. по нинішній день (без поділу її на давньоруську десь до XIV ст., а пізніше-московську та від XVIII ст. — російську) спричинює, що кормлені московською історографією іноземні вчені, часто заражують до історії Росії усе минуле всіх східних слов'ян десь від IV до XIV ст., а український і білоруський народи вважають новотворами, які не знати звідки з'ялися (рік 862 — це ж «начало русской государственности» а не початок української чи білоруської державності), не знати коли хрестились (рік 988 — це ж «хрещение России» з не хрещення України чи Білорусі) і яких до татарської навали

та упадку Київської держави на світі не було. А деякі «експерти» східної Європи порівнюють сьогодні советську Україну чи Білорусь з німецькою Баварією або з Тексасом Зединених Статей Америки.

Численні російські науковці, без огляду на їхню політичну орієнтацію і місце поселення, від часів Петра I починаючи, безпереривно слідкують за тим, щоб закордонні вчені не піддали ревізії своїх помилкових поглядів відносно історії Росії. Поняття західного світу про московську імперію, як споконвіну існуоче єдине неподільне тіло з одним народом, культурою, духовістю, звичаями і єдиною московською православною церквою намагаються вони втримувати беззмінним.

7. Під час коли історик Росії, Юрій Вернадський, вважає доюнаній князями в 1157 р. погром суздалців виразним етнічним антагонізмом українського півдня проти власно-московської півночі, то советські історики заражаюти його до класової боротьби невдоволених трудящих мас Києва.

8. Микола Чубатий: «Історія християнства на Русі-Україні», Рим – Нью Йорк 1965, том I, стор. 501-502

9. А.Г. Шевелєв: «Історія Української РСР» у восьми томах, В-во «Наукова Думка», Київ 1977 р., том перший, книга перша, стор. 282

10. Під час коли Київ в XIII ст. був вирішив боротись проти монголо-татарської навали, то Суз达尔-Володимир постановив не тільки перед наїздником каптулювати але й взявся з ним колаборувати. Тоді коли державний герб-золотий тризуб на синьому полі є для України символом національної свідомості, гідікременням патріотизму і гордості з принадлежності до українського народу, то москвино «все ровно» чи його державним гербом буде візантійський двоголовий орел, чи серп і молот чи якийсь там інший знак. Під час коли український народ визнає свою національну назву немовби святою, коли сотки і тисячі синів і дочок українського народу навіть в обличчі смерті виявляють гарячу любов до неї, то москвини у XVIII ст. безсомнівно відкидають національну назву своїх батьків, самовільно перейменовуючись на росіян.

З усіх народів усього світу хіба не тільки одинокий московський здібний поневолювати, колонізувати, експлуатувати, русифікувати, депортувати, десяткуючи чужі народи і одночасно в підлій спосіб рабів своїх приневолювати себе за усі ці ж ним заподіяні злочини як великого приятеля і милостивого добродія, як великомудрого визволителя і безкорисного захисника на всі ж голоси: під самі ж небеса возвеличата та прославляти

11. А.Г. Шевелєв: «Історія Української РСР» у восьми томах, В-во «Наукова Думка», Київ 1977, том перший, книга перша, стор. 349-350.

12. Після занепаду столиці Візантійської імперії, яка приписуючи собі месяністичне першенство в християнському світі, вважала себе Другим Римом, Москва висунула доктрину про божественне увінчення її месяністичних прав Третього Риму. Помішавши на візантійський лад рівну божескість церковної і світської влади, вона голосила, що разом з «переходом до Москви світської влади візантійського імператора» переходить на їю і Головство Христової Церкви. А влада ця нібито переїшла туди через одруження в 1472 р. великого князя московського Івана III з племінницею останнього візантійського царя Константина X – принцесою Софією з роду Палеологів, на «доказ» чого проголошено візантійського двоголового орла державним гербом Московським та мавповано візантійські придворні церемонії на московському великонняжому дворі. Таким то чином Москва « стала всему миру головою» – голосив за Петра I Московський патріярх Йоаким, який «грамоте начал учиться» будучи вже головою московської православної церкви.

Автором догми «Третього Риму» вважають дослідники ченця Псновського монастиря – Філофея, який уперше був звернувся з нею в 1524 р. до великого московського князя Василя III, а в друге - до Івана Грозного, шукаючи в них підтримки.

Ідея «Третього Риму» не втратила своєї актуальності ніколи. Панове більшовики її ще й змодернізували, так в царині московського православ'я (патріярхат московський і «всієї Русі» проковтнув обі українські церкви на Україні при активній співучасти атеїстичної советської влади), як і на відтинку комуно-московського інтернаціоналізму («Третій Рим» прибав одечу «Третього Інтернаціоналу»).

13 Польський історіограф Міхал Грабовський, автор праць з історії України, десь в тому самому часі намагався доказати, що спустошенню татарами Наддніпрянщину було залишило польське населення.

14. На Сузdalщину переходили з Києва разом з князем звичайно його дружина, обслуга, урядовці, поодинові ремісники – майстри, купці, промисловці та духовенство, головно монахи, як проповідники християнства серед фінських племен.

Виховники

О. Коваль
Голова ЦВР СУМ

ПРОБЛЕМИ АСИМІЛЯЦІЇ ②

(Семінарійний виклад на курсі учителів і виховників у Великобританії
19.4. 1981 — у Філії УКУ, Лондон.)

2. ПРОБЛЕМИ АСИМІЛЯЦІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ.

Після 2-ої Світової війни і проголошення Сталіном тосту на много-
ліття російського народу — народу переможця, завдяки якому ССР
відніс побіду над гітлеровською Німеччиною, асиміляційний курс сто-
совно інших народів, які виявили відосередні тенденції, ще збільшився.
Середником для витискання національних мов з ужитку стало шкіль-
ництво, яке чим далі то більше русифіковано. Іван Коляска у своїй
праці «Освіта в радянській Україні» подає докладну аналізу русифі-
кації шкільництва до 1965 р., а подекуди й до 1967 р. Число російських
шкіл конкретично збільшується, а українських меншає. До того в укра-
їнських школах збільшується число передметів викладаних російською
мовою. Технічні середні і вищі школи, як правило, всі русифіковані,
а тим самим підручники до них випускаються тільки в російській мові.
Учительський і професорський склад щорічно збільшується російським
елементом за рахунок зменшення українського. Фахівців різних галузей
з України перекидається в інші республіки, а в Україну насилується
москалів. В такий спосіб русифікація поступає подвійно, бо в Україні
москалі вживають російської мови на виробництві і по урядах та
державних установах і тим самим заставляють українців вживати росій-
ської мови, а українці поза Україною також для спілкування з іншими
народами і з москалями мусять користуватися російською мовою.
Всі наукові інституції в Україні мають завдання сприяти русифікації
як у мовному так і в загально культурному аспектах, виконуючи до-
ручення «партії і уряду» по лінії зближення до російської, щоб перей-
ти відтак до остаточної фази «злиття націй».

З цим пов'язане також побутове життя. В Україні, як правило, є
надмір дівчат бо хлопців вивозять поза Україну на військову службу,
на роботи та до виконування спеціальних завдань. Вони часто там
одружуються і то з місцевими дівчатами, якщо немає там українців, а
дівчатам в Україні не залишається іншого вибору, як виходити заміж
за чужинців москалів, що їх постійно насилується в Україні чи то ья
студії, чи до праці в характері державних службовців, чи кваліфікованих
робітників. Таке плянове вимішування населення через одруження
вводить жахливі зміни в національному складі населення в нутрі одної
країни і спотворює духовість народу. До того преса й література
в Україні де дало то більше друкується на російській мові ще і до
того насилується з Московщини. Поза Україною, в ССР немає

8 мільйонів українців ні одної школи, ні одного журнала на українській мові. Тому положення тих людей під оглядом винародовлення є дуже критичне. Одиночно листування з рідними в Україні та контакти між собою на місцях в деякій мірі сповільнюють ті насильні асиміляційні процеси.

В своїй книзі «Інтернаціоналізм чи русифікація» відомий літературний критик Іван Дзюба дає докладну аналізу цього диявольського пляну, якого приціл наставлений на злиття націй. Поняття інтернаціоналізму зведено до звичайної гіпокризії, де національна рівність заступлена абсолютною перевагою і домінансією панівної нації – російського народу. Тому усвідомлення цього безпринадного злочинного культурного і мовного геноциду з боку Москви веде до скрайнього опору тих культурних діячів України, які відчувають на собі глибоку відповідальність за долю свого народу.

Згадуваний І. Дзюба так характеризує один з аспектів асиміляційної політики:

«Цей постійно прибуваючий російський елемент при нині існуючих на Україні умовах – солідна підмога у зростаючій русифікації: якраз він складає вже понад 17% населення. А українські робітники та інженерно-технічні службовці за межами республіки неодмінно денационалізуються.

Візьмемо для прикладу одну з українських великих будов – спорудження Київської ГЕС. Підлягає будова всесоюзному комітетові для спорудження електростанцій (хоч на Україні будується багато малих великих ГЕС і ТЕЦ, можна було б мати і своє міністерство). Наприкінці 1963 р. коли кількість робітників на будові майже досягла максимуму, там працювало 70-75% українців, 2% білорусів, 20% росіян і по кілька осіб ще кількох національностей. Ще точніші дані маємо по провідному на будові управлінню основних споруд. Українців там працювало 446 (73,6%), росіян – 127 (блізько 21%) білорусів – 16 чоловік, інших від 2 до 6.

Здається ГЕС споруджують в основному українці. Зате майже всі командні пости на будові (начальник будівництва, головний інженер, начальники більшість і серед рядового інженерно-технічного персоналу). Серед робітників-росіян значно вищий процент має високу кваліфікацію ніж серед українців. Багато останніх було скорочено, коли будова згорталася. Із 127 робітників-росіян управління основних споруд тільки 11 – уродженці України, решта прибули з Росії.

Зате на будовах Сибіру, зокрема на Братській ГЕС, працювало не тільки робітниками, а й майстрями, виконробами, начальниками дільниць і управлінь дуже багато українців.

Що дає такий »обмін кадрами« на Київській ГЕС? Коли керівники і висококваліфіковані робітники не розуміють української мови, не відчувають в ній жодної потреби (»зачем она нам, ми с'єводня здесь, а завтра гденибудь в Прибалтікі ілі в Азарбайджане«) а то ще й глузують з »хочлацького язика« (не кажучи вже про те, що тут як і скрізь в Україні, вся ділова і технічна документація виключно російська), – мимоволі відпадає охота в українського робітника користуватися

рідною мовою десь поза межами власної квартири чи кімнати в бараці. Ота привileювана 20-відсоткова група владно нав'язує свою мову всі речі, тому денна, вечірня, очно-злочна школи тут російські, дитячий садок і ясла – російські, зрусифіковані всі заклади культурного та побутового послуговування (крім багатотиражки, яка виходить мізерним накладом на якомусь суржику).

Такі картини мають автор на кожній з ділянок державного, соціального, культурного і економічного життя в Україні. Політика насильної асиміляції є тотальна і безсоромно явна.

Характеристичні з того погляду є писання новішого часу, зокрема відомого українського дисидента Юрія Бадзя, який у своїх сторічно-соціологічних працях на 1400 сторінок, яку в нього викрало КГБ, розвиває цлий великий арсенал асиміляційної зброї, яку стосує Москви для остаточного підкорення собі України.

Якщо Україна видержує поки що цей нечуваний імперіальний асиміляційний тиск, то це завдяки своїм кольосальним духовим резервам, які в своїй масі є незнущими, а як показує дійсність, усвідомлення цього приречення на загибель, викрещує нові сили опору, що досі перебували в стані нерви.

Відомий польський публіцист Юзеф Лободовський в одному числі «Дзенника Польського» (ч. 16 з 18.4. 1981 р.) пише: «Я завжди тверджив, що Ахіллевою г'ятою советів є національне питання. При всіх заходах, що тривають майже 60 років, Москви не вдалося замінити українського народу у безформенну масу, ані відібрati почуття національно-культурної окремішності. На це вказує хочби обставина, що в концтаборах під цю пору перебуває більше українців політв'язнів, ніж представників усіх інших національностей. Це сумне першen зважається про щось говорити. В кожному разі не про те, що українці погодились зі своєю долею.»

Таких свідчень з боку чужих безсторонніх осіб є багато. Виходить, що чим більший тиск московської асиміляційно-репресивної машини тим сильніші опір з боку українського народу, тим ширші сфери його духового життя входять в реакцію, включаючи єдино природний інстинкт самозбереження.

3. ПРОБЛЕМИ АСИМІЛЯЦІЇ В ДІЯСПОРІ

Як мається справа з асиміляційними процесами серед української спільноти в діаспорі, де немає насильної асиміляції, а діє тільки закон ситуаційної добровільної асиміляції?

Українська народна пословиця говорить: «З ким пристаєш, сам таким стаєш». Це безспорна правда в площині асиміляції. Але тому, що немає правила без винятку, то винятком в цьому випадку, можуть бути сильні індивідуальності, чи групи, які рішені зберегти свою національну ідентичність за всяких умов побуту на чужині. Це рішення і цю поставу вони не тільки стосують до себе і впливають на оточення, але також усіми середниками стараються передати це в спадщину новим народаючим поколінням.

Буде доцільно, отже, розглянути, хоч і побіжно, чинники, які тут асиміляції сприяють, а які її спиняють і протиставляться.

Першим чинником, що сприяє асиміляції, є суб'єктивне наставлення емігранта чимськіше уподібнитися до чужого оточення, щоб нічим від нього не відрізнятися, а тим самим влаштувати своє життя на тому ж поземі і з усіми його вигодами.

Другим чинником такого порядку, навіть при відсутності наставлення акнайскіше засимілюватися, є чуже оточення при праці, на вулиці, в школі, а далі всі середники масової інформації — радіо, телебачення, преса, рекламні афіші, театр, кіно, музика, література, дозвілля.

Цей багатограничний чинник в чужій, чи чужих мовах, навіть при найбільшому опорі з нашого боку, діє на стан нашої душі і витискає свій вплив на нашу ментальність, тобто на наші психічні властивості.

З цього погляду цікаво спостерігати відмінність ментальностей особливо серед національно свідомої української молоді з-поміж членів молодечих організацій з різних країн поселення. При ідентичності ідейного, а навіть ідеологічного спрямування, можна запримітити різниці в поведінці, в способі думання і в реакції на ті, чи інші проблеми суспільно-політичного життя. Ці різниці виступають багато сильніше серед молодого покоління, а навіть і старших, що не відзначаються активною національною свідомістю. Заник знання української мови, звичайно, визначує ступінь асиміляції до чужого оточення.

Третім важливим чинником, що вирішує темпи асиміляції та цілого асиміляційного процесу є мішані подружжя, де один з партнерів є автохтоном даної країни. Тут, як правило, асиміляція бере верх з самого початку родинного життя в користь країни поселення. Випадки протилежного належать до рідкісних. Натомість мішані подружжя, де дві сторони є чужі по відношенні до країни поселення, можуть бути вирішенні в користь сторони з сильнішою культурною і національною основою.

Четвертим чинником, що підсилює асиміляційні процеси, є перевування молодих поза українською родиною і українським середовищем, напр. в чужих гуртожитках під час шкільного року і студій, приналежність до чужих молодечих організацій і клубів та практикування професії в чужому оточенні.

Всі ці чинники становлять ґрунт для ситуаційної асиміляції і сприяють добровільній асиміляції, тобто коли людина вбачає в асиміляції певні користі для себе і своїх нащадків.

Найбільше спустошення в духовій площині серед нашої молоді може зробити чужа, не відповідно підібрана школа, де виховання базується на прагматизмі, або що гірше на розкладових філософічних і політичних концепціях матеріалізму, марксизму, піппізму, чи нігілізму. Шкоди від такого навчання є необчислимі, бо боротися відтак проти насаджених переконань, чи індоctrinacii, є дуже важко.

Національним голохостом на довшу мету є категорія мішаних подруж, де перевагу бере автохтонна сторона. Тільки віймкові обставини можуть зберегти частину нащадків таких подруж, яких прізвища говорить про їх національне походження. Цікаво при цьому відмітити, що в Америці, країні, де майже всі прибули з інших континентів, створено Інститут для встановлення родовесів на підставі прізвищ. З тією метою в кожній європейській країні були перешукані більшість

архівів громадянського стану для віднайдення кореня. Це стосується також і чорних що їх як невільників морські пірати та торгівці людьми продавали багатим американцям.

Як же тоді спільнота, що опинилася в умовах діаспори, де всі чинники наставлені на процес асиміляції, може себе від неї зберегти і чи взагалі на довшу мету це можливе?

В нас дуже популярним стало покликатися на юдейський народ, який відержав діаспору на протязі 2-х тисяч літ. В дійсності, юди становлять щасливий виняток від діючих законів асиміляції, поскільки вони знайшли від початку належні рецепти, які скрупульто стосували на протязі тих тисячоліть.

Розв'язка цього для нас кардинального питання лежить у сфері виховання, у загально принятому нами виховному ідеалі людини. Відносно юдейського прикладу, то ми бачимо виразно, що їхнім ідеалом став месіянізм «вибраного Богом народу». А коли так, то винесені з дому закони стали для них єдиним середником поведінки і постави між собою і стосовно зовнішнього світу. Починаючи з релігії, ми бачимо, що юдейська релігія є виключно їхньою власною релігією. Талмуд для юдаїа є найвищою святістю і мудрістю і бути юдом це винятковий привілей. Вихованням молодих поколінь займалися завжди три основні чинники: родина, синагога і хайдер (школа). Ніхто посторонній не міг мати впливу на виховання юдейської молоді. Солідарність юдейського племені забезпечувались кагалом, щось в роді організованої спільноти, де кожний юд у потребі міг одержати поміч. Одною з головних зasad кагалу, було не допустити до себе впливу гой, тобто всіх інаковірюючих. Навіть харчування підпало під закон «чистоти» – кошерності й тому юди витворили свій спосіб харчування і перевірки харчових сирівців, які одиночко можна було ними споживати. Ще й тепер є окремі юдейські харчові фабрики, де є знак «кошер». Священною інституцією в юдаїв є родина, яка мусить бути чисто юдеєвська. Якщо трапляється вилім з цього принципу, то або гой стане юдом з усіми належними конвенціями, або юдейського партнера мішаного подружжя кагал і родина викинають, вирикаються і зривають з ним всякий контакт. Цікавий є ритуал для юдейських хлопців, що осягнули 13 рік життя. В цій пубертетній фазі розвитку хлопця, його вводиться в світ дорослих і він мусить складати якби присягання, що буде в своєму житті придержуватись закону Мойсея, а також всього, що йому дало юдівство на протязі своєї історії, а що він одержав від родини.

Практично беручи, юдівство у діаспорі, виходячи зі свого месіянізму вибраного народу, поставило собі за мету опановувати знання і професії, які дають ключ до керівництва головними ділянками життя державних народів. Тому між юдами ми майже не бачимо чорноробів по фабриках, копальнях на транспорті чи на ріллі, хіба що в Ізраїлі, де вони мусять забезпечити всі ділянки державного життя та господарських чинностей. В діаспорі вони займають ключеві позиції в торгівлі, на біржах, а банках і в контролі індустрії, а разом з цим мають в руках більшість масмедій, щоб в такий спосіб формувати публічну опінію в бажаному для них напрямі. Не бракує їх також і в науці, де є

чимало світової слави імен, згадати б тільки Фройда, Айнштейна, а також Карла Маркса і Енгельса, що своїми соціально-економічними і філософськими теоріями мали підбудувати ґрунт під існування і дію світового юдівства. Цей експеримент, який пішов поза межі талмуду, коштував їх мільйони жертв в гітлерівській Німеччині, а відтак в формі антисемітизму прокотився в країні т.зв. інтернаціоналізму – СССР, де російські автохтони почулися загрожені з боку міжнародного юдівства, яке проявлялося через високі становища в партії, в уряді і на ключевих позиціях у виробництві та в науці. Створення держави Ізраїлю було консеквентним ділом світового юдівства, як наслідок німецького голокосту та можливих подібних ситуацій в інших країнах світу. Ізраїль став тепер прибіжищем для втікачів з СССР: є найважчою проблемою міжнародних відносин на близькому Сході.

4. КІНЦЕВІ СТВЕРДЖЕННЯ.

1. Проблема асиміляції для української спільноти в Україні в діяспорі є найбільш пекучою і найтяжчою до розв'язки проблемою.

2. Україна з її величним минулім має в собі величезні резерви духових надбань, які усвідомлені українцями, можуть послужити не тільки зберігаючим українство чинником проти асиміляційних впливів, але мають всі підстави асимілювати до себе інших з нижчою культурою, не вживаючи для цього насильства.

3. Першим і найважнішим чинником в протиставленні до асиміляції є родина з її виховними засобами на базі релігійного і національного світогляду і моралі. Тисячолітня українська духовість і культурні надбання мають бути мікроскопічно віддзеркалені в виховній практиці кожної української родини. Тут має відіграти важливу роль українська родинна бібліотека і преса.

4. Церква і школа та молодечі організації мають за завдання сусіспільненим вихованням допомогти родині у вихованні молодого покоління. Це вимагає наявності відповідного числа і якісно сформованого духівництва в дусі відрубності і помісності наших Церков, що при спільному українському обряді для обидвох традиційних наших Церков є позитивним елементом у релігійному і національному відношенні. Необхідність українського шкільництва усіх ступенів, починаючи садками, народним шкільництвом, через середні школи аж до Університетів з наявною скільністю і висококваліфікованими учителями і професорами є дальшою вимогою нашого збереження і виховання. Те саме торкається молодечих організацій, які у своїх вишкільних програмах мають подбати про відповідне число і не менш відповідну якість виховників.

5. Усі наші суспільні, громадські і політичні установи та організації мають створювати атмосферу високоорганізованої спільноти, готової кожночасно прийти з допомогою для розвитку української культури, шкільництва і молодечих організацій. Це є той «нагал», який має за завдання держати напрям до реалізації нашого спільногого ідеалу, яким для більшості нашої спільноти повинен бути узмістовлений в гаслі: служба Богові й Україні.

6. Найбільш радикальною істиною повинно бути для нас ствердження: без власної Держави і своєї української влади немає повної розв'язки проблеми асиміляції, яка нам тепер смертельно загрожує.

СУМ в гії

КРАЙОВІ З'ЇЗДИ СУМ

АВСТРАЛІЯ

В п'ятницю, 17 квітня 1981 року в Квінбіені, НПВ, відбувся з великим успіхом XII Крайовий З'їзд Спілки Української Молоді в Австралії, в якому взяли участь 36 делегатів (7 сеньйорів, 29 дружинників), що заступали 7 Осередків (Мельбурн, Джлонг, Сідней, Перт, Аделаїда, Ньюкастель, Квінбіен) і 937 членів СУМ.

На З'їзд прибули також гості (духовенство УКЦ, представники різних Організацій, зокрема ОУВФ. З'їзд пройшов під ювілейним гаслом: «За правду, за волю України» з нагоди 30-ліття СУМ в Австралії. Господарем З'їзду був місцевий Осередок СУМ ім. Єв. Коновалця.

Нарадами З'їзду керувала президія, голова — М. Ткачук, заступник — Е. Гут, а секретарювали Л. Пукальська і Р. Захаряк. До почесної президії З'їзду запрошено: о. В. Рожика, о. Б. Шемечка, Ж. Коломийця, інж. М. Малецького і М. Петрівську.

З'їзд привітали листовно: Центральна Управа СУМ, Крайові Управи СУМ Франції, Німеччини, Америки і Канади, СУОА, Крайова Пластова Старшина Австралії, капелян СУМ — о. Д. Сенів та ряд суспільно-громадських і церковно-релігійних організацій.

Усні привіти висловили: о. Рожик, парох Кенберрі-Квінбіену, інж. М. Малецький, інж. С. Місько, Ж. Коломиєць від ОУВФ, п-і М. Петрівська, Кондаревич від О. СУМ в ЗА (Перт) і голова Крайової Управи ЛВУ — І. Андрушко.

Під час З'їзду працювали Комісії: Виховна, Організаційна, Культурно-освітня і фінансово-господарча.

Комісії проаналізували низку проблем зі згаданих ділянок, подали З'їзові пропозиції, які делегати прийняли у формі постанов З'їзду.

Звіти з діяльності Крайової Управи, за каденцію від 25.3. 1978 до 17.4. 1981 були видруковані і охоплювали в деталях багатогранну працю Управи від адміністраційної до видавничої, з великим наголосом на справи виховні й організаційні. Наявність так солідно опрацьованого Звіту — була одною з причин великого успіху З'їзду.

Після доповнюючих звітів членів уступаючої Управи і Контрольної комісії відбулася дискусія над звітами, а радше ствердження факту, що Крайова Управа не могла краще виконати свого завдання, тому прийнято звіти Управи, Контрольної комісії і уділено абсолюторію, а щойно після звітів Комісій та прийняття постанов З'їзду, приступлено до вибору керівних органів Крайової Управи.

На внесок Номінаційної комісії обрано Управу на наступну каденцію

цію в такому складі: М. Моравський — голова, С. Романів — заступник, В. Хамула — гол. виховник, П. Сенів — секретар, Д. Моравський — фінансовий, В. Рудевич — реф. Дружинників. Крім обраних членів до Кр. Управи входять ще з уряду — голови всіх Осередків СУМ.

Контрольну комісію очолив Р. Захарян, члени: П. Шарак, С. Баскін. Голова Товариського суду — М. Ткачук, члени: Б. Гут і Ж. Коломиєць.

З'їзд надав почесне членство СУМ мігр. В. Литвинові, М. Петрівській, І. Легкому і схвалив резолюції, які ұнапрямлюють основну діяльність СУМ в Австралії на наступні роки.

В резолюціях З'їзд окремо привітав, з нагоди 40-річчя Акту 30-червня — Голову Тимчасового Державного Правління, Ярослава Стецька.

СУМ-кор

БЕЛЬГІЯ

9.5. 1981 р. відбувся 24-ий Крайовий З'їзд СУМ в Бельгії у Народному домі в Генку. Присутніх було 50 людей: 30 дружинників та 20 гостей.

Голова уступаючої управи інж. І. Левицький відкрив З'їзд, привітав урочисто всіх делегатів та голову Виховної Ради Центральної Управи СУМ д. мігра О. Коваля. З'їздом керувала президія в складі: голова — мігра О. Коваль, секретарі — под. І. Чепак, под. В. Коваль.

Перебіг З'їзду був плинний, хоч дружинники замало використовували нагоди висловлюватися в дискусіях.

Запропоновану абсолюторію головою Контрольної комісії д. М. Фірманом, уділено уступаючій управі одноголосно.

В склад нової Крайової Управи входять: інж. І. Левицький — голова, П. Фірман — заст. голови, З. Коваль — секретар і реф. зовнішніх зв'язків, М. Карпа — фін. реф., І. Хохоляк — реф. дружинників, П. Осмальський — реф. юнацтва, Б. Качмарський — реф. спорту, І. Чепак — реф. преси, Д. Димид — господар, П. Хома — організаційний реф.

Контрольну комісію очолив М. Фірман, члени: Д. Михайлюк, Г. Ковтко.

Головою Товариського суду став М. Хома.

Після звіту Резолюційної комісії, З'їзд закрито відспіванням національного гімну. Після короткої перерви д. мігра О. Коваль виголосив надзвичайно цікаву та цінну доповідь на тему асиміляції.

З'їзд закінчився товариською забавою під звуки сумівської оркестри «Опришки» з Бельгії.

М. Н.

ФРАНЦІЯ

9 травня 1981 р. відбувся Крайовий З'їзд Спілки Української Молоді у Франції.

Очолював збори д-р В. Косик, як голова, який привітав присутніх: побажав якнайкращих успіхів у проведенні З'їзду. Почали наради

молитвою, а відтак голова Президії привітав подр. І. Квасній, член на Осередку Нью-Йорку ім. генерала хорунжого Т. Чупринки, ЗСА, і голови осередків Парижу, Соши, Нормандії.

Після прийнятого порядку запропоновано й прийнято більшістю голосів склади 2-х комісій — Верифікаційної: О. Смолікевич, М. Бублинський, І.П. Пастернак; Номінаційної: П. Кучинський, Р. Юник, І.П. Копчук, І. Філь.

Потім прочитали привіти від о. канцлера М. Левенця, ЦУ СУМ, від Крайових Управ країн Америки, Австралії, Бельгії, Великобританії, Канади, Німеччини.

Голова уступаючої Управи подруга Л. Вітошинська-Друар подала звіт про діяльність КУ за березень 1980 р. — травень 1981 р. До загальних зауваг вона додала, що найголовнішим, мовляв, було те, що «... більшість передбаченої програми каденції ми виконали. Праця кипіла під час цілого року невпинно, а висліди швидкі... хочу підкреслити подивугідну відданість моїх друзів з уступаючої Крайової Управи. Кожний у своїй ділянці не жалував ніколи ні втоми, ні часу, щоб виконати свої доручення. Кортить відзначити кожного зокрема, але радше слід згадати, яку роль заохочі відіграє правдива дружба. Треба підкреслити, що Франція здобула повагу на європейському терені і тепер з нею постійно рахуються!»

Далі звітували інші члени КУ та голови окремих осередків за їхню діяльність — д. М. Бублинський за секретарство, д. І. П. Копчук за скарбництво, д. М. Митрович за виховну діяльність, д. Б. Копчук за Виховно-відпочинковий табір і європейську Олімпіаду 1980 в Розе в оселі ОУФ—СУМ.

Після звітів Верифікаційної й Контрольної комісій була одноголосно уділена абсолюторія.

Склад новообраних членів КУ Франції: подруга Л. Вітошинська-Друар — голова, д. П. Кучинський — 1-й заст. голови й секретар, д. О. Смолікевич — 2-й заст. голови й референт Оселя ОУФ—СУМ у Розе, д. І. П. Копчук — скарбник і референт сумівських видань, подр. І. Зелена — культ.-освітній референт (до звільнення з військової служби д. М.М.), д. І. П. Пастернак — спортивний референт, д. І. П. Філь, д. М. Бублинський та подр. Н. Псуй — члени Контрольна комісія: д. В. Дратвінський — голова, д. П. Гуменюк, подр. Н. Бурновіл — члени.

Новообрана голова, подр. Л. Вітошинська-Друар привітала нову КУ. Потім склала в імені СУМ у Франції подяку сеньйорові д. П. Кучинському і вручила йому подарунок з нагоди його 30-ліття праці в СУМ-і, в якому він невтомно і жертовно присвятився для нашої молоді.

Крайовий З'їзд був закритий з відспіванням українського національного гимну.

Треба висловити Новообраний Крайовій Управі СУМ Франції — яка складається лише з гартованих молодих членів у віці під 30 років, які не бояться будь-якої відповідальнosti і доручень, — побажання дальших успіхів у продовжуванні корисної та відданої праці у багатогранних ділянках української діяспори та вихованні доростаючої української молоді.

Б.Н.

НІМЕЧЧИНА

Учасники Крайового з'їзду в Мюнхені.

Дня 6 червня 1981 р. відбувся в українській парафіяльній залі при Шенштрассе XIX Крайовий З'їзд СУМ-у в Німеччині. На З'їзді було понад 50 учасників, з яких 33 мали право голосу. Також на З'їзді були присутні душпастири: о. М. Молчко від УНЦ та о. протопр. П. Дубицький від УАПЦ, представники українських громадських, науково-їх установ. Приємно була також присутність представника братньої організації ПЛАСТ-у.

З'їзд відкрив уступаючий голова под. Віра Гайдамаха, привітавши всіх присутніх та попросивши присутніх отців провести молитву за успішне проведення З'їзду. По спільній молитві обрано президію, яка далі провадила З'їздом в такому складі: д. Б. Шупер — голова, под. І. Бобин та д. В. Карпінський — секретарі.

Після прийняття порядку нарад була змога скласти привіти-побажання З'їзові. Голова президії прочитав Привіт голови Проводу ОУН Я. Стецька. Глибокозмістовний, зі щирого серця та глибини душі привіт склав о. протопр. П. Дубицький. До усних привітів долучилися о. М. Молчко, проф. д-р Г. Василькович від УВУ, ред. С. Мудрик від КОУГЦУ та А. Гайдамаха від видавництва «Шлях Перемоги».

Після відчитання привітів ред. С. Мудрик промовив до учасників коротке, вроочисте слово, нагадуючи сумівцям 35 років успішного ведення праці та великих і трудніх обов'язків-завдання, які лежать ще перед нами.

Після відчитання та прийняття протоколу 18-го Крайового З'їзду та вибору мандатної, номінаційної та резолюційної комісій приступлено до звіту з діловодства уступаючої КУ. За КУ звітувала под. В. Гайдамаха.

Із звіту можна було вичути, що КУ наклала на себе різномірні завдання — виховно-вишкільного, організаційного, технічного, репрезентаційного характеру. Більшість завдань вдалося виконати, але не всі: так, наприклад, надалі пекучою проблемою лишається закуп власної оселі та реактивізація терену, що без сумніву не є легкою проблемою і мабуть за одну, а навіть більше каденцій не вдастся задовільно розв'язати.

Слід тут ще відмітити, що КУ вложила в цій каденції надзвичайно багато труду та старань у розбудову Європейської Конференції СУМ, щоб посилити її ефективність на терені діючого СУМ-у в Європі, як і в підготовку та проведення останніх двох зимових тaborів на Франкopolі.

Занінчила голова свій звіт із закликом до всіх, щоб «жертвою і консенсентно працювали, не зважаючи на всі труднощі і перешкоди в минулому та які доведеться зустрінути і в майбутньому. Наші ідеї треба поширювати серед молодих. Несімо наші сумівські прaporи несплямленими байдужістю до свого рідного. Крокуймо як один в авангарді боротьби за світле майбутнє української нації».

Про фінанси звітував д. Р. Шупер. Треба ствердити, що КУ вивізлася незгірше — є чим далі працювати та діяти.

За Крайову Виховну Раду СУМ звітував д. А. Гайдамаха, наголошуючи в своєму звіті дуже важливі критичні моменти, які в майбутньому прийдеться розв'язати. Тут у першій мірі мова про Європейські зимові тaborи, число учасників яких за останні роки дуже зросло. Це вимагає збільшення складу команди, технічного та виховного персоналу. Також, уже незалежно від числа учасників, треба буде покращати умови приміщені та викладових засобів. Не менш важливим є відповідний потребам молодого покоління підбір тем-гутірок та викладачів. Від'ємним явищем на Європейських зимових тaborах являється відсутність наукових інституцій як УКУ, УВУ, які влаштовують зимові курси з підтримкою КОДУС-у на малочисельних оселях, лишаючи на боці 100 до 120 сумівців на Франкopolі.

Звіт Контрольної Комісії склав її голова д. О. Пукальський, замітивши, що діловодство було ведено старанно і що КУ в міру своїх можливостей зробила великі зусилля для здійснення намічених плянів.

Дискусія над звітами — що приємно ствердити — була більш інтенсивною та широкою, як то бувало на попередніх Зітдах. Зростає відвага у молодших членів висловлювати свою думку, критично та конструктивно насвітлювати деякі проблеми, як теж висловлювати признання там, де його заслуговується; не завжди так бувало.

На пропозицію голови Контрольної Комісії уделено уступаючій управі одноголосно абсолютою.

Відтак приступлено до обрання нових керівних Крайових Органів СУМ. На пропозицію голови номінаційної комісії д. А. Гайдамахи обрано склад Крайової Управи:

Панчук Володимир — голова, Віра Гайдамаха — заст. голови, Славка Філь-Садорук — секретар, Роман Шупер — фінан. референт, Славко Бобин — референт площи та господарства. Орест Дебрицький — орга-

нізаційний референт, Левко Чілич — спортивний референт, Михайлс Ярмола, Маркіян Панчук — вільні члени.

Контрольна Комісія:

Осип Пукальський — голова, Леся Цюрак, Роман Липа — члени.
Виховна Рада:

Микола Франкевич — голова, Богдан Бобин, Петро Мозолюк — члени.

Товарицький Суд:

Богдан Шупер — голова, Орест Філь, Андрій Гайдамаха — члени.

Резолюції, які були прийняті Крайовим З'їздом одноголосно, прочитав д. М. Франкевич.

Новообраний голова в своєму слові, дякуючи за вдруге висловлене до нього довір'я, відмітив, що КУ не може зважуватися до мінімальних завдань, щоб їх тоді якнайкраще виконати, а мусить накладати на себе різні обов'язки, — КУ мусить бачити існуючі обставини й проблематику, яка на нашому терені різнопідна та складна, до кожної існуючої проблеми вона мусить зайняти своє становище і знайти відповідну розв'язку. Це, очевидно, доводить до цього, що завдання і обов'язки нагромаджуються, але помимо всього, все це треба мати на увазі і не вільно їй занехтувати або не засікавитися даною якоюсь проблемою — це було б гіршим явищем, ніж при кінці каденції ствердити, що зауважену проблему не вдалося задовільно чи повністю розв'язати. Закликаючи до посиленої співпраці та з відвагою до нелегких завдань, голова президії оголосив З'їзд закритим. Відповідано «Не пора».

Увечорі цього самого дня відбулася прекрасна забава до якої пригравала сумівська капеля з Бельгії «Опришки».

Пав

ПРИВІТ ГОЛОВИ ПРОВОДУ ОУН

Слава Україні!

Крайовому З'їзові Спілки Української Молоді у Німеччині.

Дорогі Сумівки і Сумівці, дорога Молоді!

Я завжди дуже радо вітаю Вас, які — хоча здебільшого родилися вже на чужині — серцем і душою є в країні своїх мрій і тури, якій судилося з волі Провидіння виконати велику історичну ролю в історії світу.

Вісімдесяті роки несуть нам великі злами й усьому світові. Російська безбожницька тюрма народів добігає свого кінця. Правда, справедливість, воля й незалежність перемагають перед терпінням, болів і страхів. Такий уже закон життя. За правду треба рискувати життям і особистою свободою, треба страждати, треба зрікатися вигод життя. Але чи не є справжньою радістю життя почуття виконаного обов'язку, чисте сумління? Чи радість життя мусить обов'язково мати ознаки вигод і гедонізму? Чи не існує вища радість життя, вища якість життєвого вдоволення, що її культивують герої й борці? Чи ті, що живуть у вічності й для вічності, не переживають тієї вищої якості радості життя? Тому, що підупала якість моралі життя, зокрема серед вільного суспільства Заходу, що перестає бути Онцидентом, а прийшло вирівняння на найнижче, на пересічне, на культ малої людини, людство

стіть перед катастрофою, бо культивується тезу »ліпше чорвоний, ніж мертвий«. Не цього навчав Богочоловік, коли відкидав усі спонуси диявола, що манив його туземнопроминальним, але Богочоловік відхилив усе проминальне, щоб підняти й нести свій і за нас хрест, щоб дати нам вищу якість Богоподібної істоти. А вона є тоді, коли людина служить власній Нації, своїй Батьківщині, як найвищій духовно-органічній спільноті на цій землі, що через неї йде шлях у вічність життя людини.

Сили большевицького, російського зла наступають на світ, Москва прагне створити тотальній хаос у вільному світі, вбиваючи найвищих захисників іншого типу, ніж російський спосіб і шлях життя. Останній і вирішальний бій перед вами, перед нами, — може вже недалекий той час, коли будемо мусіти віддати все, що маємо в ім'я гідності, чести, волі, правди, національної незалежності нашої Вітчизни-України. Готовімся на цей страшний і вирішальний зудар, з якого переможцями вийдемо ми, вийде Україна, бо з нами Бог, з нами правда, воля свята!

Цього року переживаємо сорокріччя початку новітньої величної епохи в історії України, останній період державності України, що тривав не менше одне десятиріччя — Українського Державного Правління — ОУН-УПА-УГВР, доки в тіні меча ОУН-УПА принаймні на частині української території український народ виконував свою рідну владу. Це була велична героїчна епоха, може, як пише Головнокомандувач Збройних Сил України-УПА — ген. Тарас Чупринка, найбільше героїчна в історії, супроти якої бліднуть Тернопілі.

Ми горді за нашу молодь, яка співтворила цю величаву епоху... З 30-им Червня — пише наддніпрянський автор у виданні »Ідея і Чин«, ч. 3/1943, органі ОУН, про Похідні Групи ОУН, цю п'ятитисячну політичну армію хоробрих, яка разом з борцями тієї самої ідеї всієї України підняла синьо-жовті прапори:

»Ім не здивувалися, не запитували чий це прапори, навіть м ленькі діти. Їх прийняли давно й прийняли не як гостей, а так, як приймають Бога: просто до серця, відразу, безоглядно й навіки...«

Цю національну українську стихію розбудила революційна ОУН під керівництвом Степана Бандери. Але державу українську творив весь народ, джерело сили й невичерпна криниця революційних надіярів ОУН. Тодесь Осьмачка, наддніпрянський автор, пише: »Україну підняли зі своїх сердець перед очі Бога і сусідів тільки бандерівці під час другої Світової війни, щоб вона ожикала, щоб вона заграла бажанням жити знову!«. Националісти-революціонери розбудили велета, але велет — це гарантія перемоги ідеї визволення, розвалу російської тюрми народів і знищення комуністичної системи! Цей велет, який все наново оживає, воскресає й дає усім нам силу — це весь український народ — творець Держави. Без нього її немає, а з ним вона вже у вісімдесятіх роках буде реальною дійсністю!

Слава Героїчному Українському Народові!

Героям Слава!

М.п., у червні 1981
Ярослав Стеценко

30-ЛІТТЯ О-КУ СУМ В МОНТРЕАЛІ

В місяці грудні минулого року Осередок СУМ у Монреалі величаво відзначив 30-річчя своєї діяльності. З цієї нагоди відбулися чотири імпрези: 1. Попис юнацтва 2. Виставка видань, відзнак і документів. 3. Великий концерт ансамблів Осередку СУМ. 4. Ювілейний бенкет.

Видано рівно ж Ювілейну книгу, яка представляє діяльність Осередку СУМ та всіх його клітин за 30 літ. Книга спровадяє гарне враження своїм зовнішнім виглядом та редакційним оформленням. Величина альбомного формату, в полотняній оправі із золотим надруком та орнаментом на синій обкладинці. Збірник зредагували: Григорій Ощипко, Методій Кінах, Степан Гарасимович та Володимир Гаврилюк. Мистецьке оформлення обкладинки Оксани Шульган. Книга об'їмає 164 сторінки на крейдяному папері і складається з 25-ти розділів, які представляють різні аспекти діяльності Осередку, Булави Юнацтва, Жіночої Ланки, Батьківського Комітету, Рідної школи при Осередку СУМ, Оселі Верховина, мистецьких ансамблів, Дому Молоді і т.п.

Ювілейний збірник містить понад 60 фотографій, вибраних із кількох соток, серед яких знаходимо обличчя трьох поколінь: сеньйорів, дружин-ніків та теперішнього юнацтва. Він останеться цінною пам'яткою для майбутніх поколінь, які можуть черпати з нього досвід своїх батьків та дідів. Це один із перших Осередкових збірників у Канаді.

Один з найбільших випусків Курсів українознавства нашої школи в 1973 р., 33 абітурієнти (з Ювілейної книжки)

Крутянська голодівка в Лондоні

Продовжуючи традицію відзначування бою під Крутами, СУМ у Великій Британії і цього року зорганізувала й провела в Лондоні крутянську акцію-голодівку під московською амбасадою, присвячуєчи її обороні українських політичних в'язнів, а зокрема за звільнення Юрія Шухевича.

На заклик Крайової Управи СУМ прибуло до Лондону понад 80 сумівської молоді з різних осередків, що становило найбільше досі число учасників крутянської акції, відколи вона організовано. Сумівська молодь привезла з собою транспарант, зміст якого пояснював, хто і чому веде голодову акцію, як також плякати-портрети українських політичних в'язнів, в тому і Юрія Шухевича. Під час цілої акції, яка тривала від 12-ої години 31 січня до полуночі 1 лютого, поведінка сумівської молоді була зразкова, за що належиться їй признання. В голодовій стійці взяли участь голова КУ СУМ Ярослав Рутковський і члени КУ СУМ: В. Шляхетко, М. Юрчишин, І. Зорик, О. Іванчук, Ліда Деременда, як також дружинники і члени управ багатьох осередків СУМ. Під час цілої акції роздано багато тисяч летючок, надрукованих спеціально для крутянської акції.

На відміну від попереднього року, цьогорічна крутянська акція мала бурхливий характер, а це тому, що поліція, яка у зв'язку зі страйком тюремної сторожі у Великій Британії наділена деякими надзвичайними правами, ці ними має право користуватися з власної ініціативи, була надто гостра у своїй поведінці супроти учасників акції. Вона заборонила учасникам тримати голодову стійку під брамою, що закриває дорогу, яка веде в напрямі до московської амбасади, а тим сама ж заборонила палити всі смолоскипи нараз, що було в пляні акції, але пішла на компроміс вимогам голодуючих і дозволила палити лише по п'ять смолоскипів нараз, що вийшло і на користь голодуючим, бо по п'ять нараз смолоскипи горіли цілу ніч безперервно.

Обурюючись на таку поведінку поліції, окрім групи молоді діставалися, пройшовши поліційні стійки, аж під головну браму московської амбасади і там одна група вигукувала кличі: «Воля України», «Звільніть Юрія Шухевича», «Росія — тюрма народів» і т. п., а друга група таки напроти входових дверей під брамою амбасади запалила червоний прапор-ганчірку, співаючи національний гімн.

Поліція гостро на це зареагувала, арештуючи з першої групи двох юнаків з Менчестру: дд. Івановича і Куцика, а з другої групи, яка намагалася запалити другий прапор, арештувала дружинника СУМ з Лестеру д. Б. Боднара.

Чергового дня арештованих поставлено перед магістратський суд, який покарав їх по 10 ф. гривні і звільнив.

Доволі цікавим було ще спостереження учасників відносно дивної тим разом поведінки поліції. Хтось з українців зупинив на деякий час своє авто на дорозі напроти московського консульяту, а сам кудись пішов. Що це було авто українця, видно було по тому, що на ньому була наліпка з тризубом. Нагло біля авта знайшлися якісь

НАШІ ВТРАТИ

15 березня 1981 р., після важкої недуги, упокоївся в Бозі бл.п. Іван РОВЕНЧУК

Понійний народився 14 лютого 1919 р. в Свободі, Коломийського повіту, Україна. В юких роках вступив в ряди ОУН. Вірцевий молодий патріот і дисциплінований воїн, віддався з ентузіазмом боротьбі визволення України у двофронтовому змаганні з гітлерівською Німеччиною і Червоною Москвою.

Причаливши до берегів Канади, поселився у Віндзорі. Уесь свій вільний час присвячував плодотворний праці у вихованні молоді в рядах СУМ, та у многогранній діяльності УВФ.

Переїхавши на постійне перебування до Детройту (ЗСА), віддав себе всеціло творчій діяльності у всіх організаціях УВФ, турбуючись виховною працею в СУМ, де виховувалася його донечка-одиничка, Катруся.

Розвивши важним трудом будівельне підприємство, творив варстат праці для багатьох українців.

Невисипулою працею, значними похертвами на ціли визвольної боротьби України – на виховання молодого покоління в українських молодіжних організаціях, насамперед на виховну фракцію СУМА де останньо був Головою Батьківського Комітету, на парафіяльне і рідне шільництво та на всі корисні українські національні цілі – здобув понійний Іван Ровенчун для себе признання і щиру прихильність широкої української громади. Очолив теж збірну на Фонд визволення України в окрузі Детройту, даючи приклад своєю невисипулою працею та грошовими похертвами.

В останню дорогу супроводили вірного сина Україні його друзі, велика детьройська і віндзорська українська громада під проводом єпископа Чинайської єпархії, Інокентія Лотоцького 17.3. 1981 р. на детьройські кладовища. В невимовному смутку залишив бл.п. Іван Ровенчун дружину Марію, донечку Катруся, брата Юрія і близьчу та дальшу родину в Україні, в ЗСА і Канаді, та численних друзів. В.И.П.

В наслідок нещасливого випадку у вітором, 9. червня 1981 р. відійшов у зінність, на 32-ому році життя, член СУМ, Впорядник 1-го ступеня,

бл. п. Іван Федчишин.

Понійний, за короткий час свого поселення в Австралії, (он. 2 роки) був членом Осередка в Аделяїді і віддавався цілою душою виховній праці серед молоді. Він успішно закінчив курс виховників, на останніх загальніх зборах Осередка в травні, був вибраний до Управи.

Фатальний випадок перервав життя Івана, не даючи йому зможи віправдати заповіджені сподівання.

Понійний мав уроджені хист до писання віршів. Його гарні поетичні спроби появлялись в сумівських виданнях «Крилат» і «Авангард», в «Нашому бройлі» та місцевій «Трибуні».

Іван народився 24.2.1949 р. з селі Лішня, Боснія, в родині старих українських емігрантів. Його батько заїхав ще в 908 р. із села Жуків, Бережанського району, а мати ім. Долини. Лішня знаходитьться в центрі українського віміграційського скупчення в Югославії, де Іван мав повне українське виховання. Там він занінчив народню і технічну школи. Після дворічної служби в югославській морській флоті, він переїзджає в 70-их рр. на г. Геную до Франції, відтам Австрії, Швейцарії і врешті до Німеччини. Там він влаштовується на працю в Гайдельберзі, підтам в Мангаймі, де і вступає в СУМ. В 1979 р. він поселяється в сусідстві свого брата Бориса, в Солсбірі, недалеко Аделяїди.

В Аделяїді він зразу стає членом Громади, Осередку С.М та членом кооперації Говерля. Аж до своєї передчасної смерті, був активним членом Осередка СУМ.

Горем трибітій родині в Босні, його дружині і сином та трьом братам в Австралії висловлюємо наші найвищі співчуття. В.И.П.

Управа Осередка СУМ в Аделяїді.

Цивільні типи, що стали його оглядати, і вони покликали поліцію, яка зробила докладний обшук авта, побоюючись, можливо, що в автомобілі захована бомба, але нічого не знайшли.

Організатори крутиянської акції доручили англійській пресі в Лондон та на провінціях пресовий комунікат, в якому вияснювалося цілі організованої голодівки, закликаючи людей доброї волі на допомогу в акціях за звільнення українських політичних в'язнів.

Щастя важаємо

22.XI.80 р., в церкви св. Юрія, в Нью Йорку, відбулось вінчання активних членів КУ і О-ку СУМ-А в Нью Йорку МАРІЙКИ БАРНИ й БОГДАНА ГАРГАЯ.

Акту вінчання довершили Ігумен і Парох о. д-р В. Гавліч і о. Роман Мірчук капелян СУМ з Філадельфії,

Весільне прийняття відбулось в сумівському будинку в Йонкерсі в заповнений залі гостями. О. Лев Гульден з парохії св. Юрія започаткував весільне прийняття молитвою і побажанням для молодої пари. Старостував д. Корнель Василік, голова О-ку СУМ з Нью Йорку.

В часі прийняття було кільканадцять усних і писемних привітів. З нагоди вінчання Молода Пара пожертвувала на Український Визвольний Фонд — 100 дол., на сумівські журнали «Авантаж» і «Крилаті» по 50 доларів.

Марійці й Богданові, на дорозі нового життя, сердечні вітання і побажання успіхів у дальшій відданій праці для СУМ і України та Многих і Щасливих Літ!

◀ 9.VIII.80 р. в Рочестері, ЗСА, звінчалися ЛЕСЯ БАЛКО і ВОЛОДИМІР РАБАРСЬКИЙ (з Ютики). Акту вінчання довершив о. протопр. Василь Осташ, в церкві св. Богоявлення, при участі церковного хору під дир. інж. Матковського.

Весільне прийняття відбулось в залі укр. кат. церкви св. Йосафата. Молоду Пару вітали хлібом і сілью батьки молодят. Під час гостини вітав культурно-освітній керівник СУМ-А і хресний батько Молодої д. Корнель Василік з Нью Йорку, підкреслючи активну роль Молодят в СУМ. Від О-ку СУМ-А в Рочестері вістав голова, Я. Білоус, від О-ку СУМ-А в Ютиці, голова інж. Іван Федурняк, та багато інших чільних громадян. На заклик проф. Б. Губки, присутні зложили на Укр. Виз. Фонд і сумівський юнацький журнал «Крилаті» — 232.50 дол.

Вітаємо Лесю й Володимира і бажаємо дальшої успішної праці в рядах СУМ і в українській громаді та Многих і Щасливих Літ!

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСФОНД «АВАНГАРДУ»

Великобританія

Галіфакс: Український Товарицький Клуб — 50 ф.ст. /ухвали Зад. Зборів УТК/

Лестер: Відділ СУБ з нагоди весільного працівництва Л. і О. Сенів — 20 ф.ст.

Рочдейл: Діонізій Мельник, зб.л.ч. 392 — 7 ф.ст. Склади: Л. Мельник — 1.50 ф.ст.; по 1 ф.ст.: А. Кобрин, М. Катеринюк, І. Глєкан, М. Дарновід; Г. Брунесь — 0.50 ф.ст.

Свіндон: А. Хомів, зб.л.ч. 634 — 13.50 ф.ст. Склади по 1 ф.ст.: А. Хомів, П. Герман, В. Маленік, М. Гавришко, А. Бонко, А. Качкан, Ю. Свирида, М. Іолішин, М. Комашка, Л. Кудик, по 0.50 ф.ст.: Ільків, Данкевич, Ціндурак, Федін, Бонко, Залужнин, Вітицький.

Волвергемптон: М. Титко, зб.л.ч. 631 — 6 ф.ст. Склади: Управа Оку — 5 ф.ст. М. Титко — 1 ф.ст.

В. Гушак, зб.л.ч. 630 — 39.90 ф.ст. Відділ СУБ — 6 ф.ст. ОУК — . Склади: по 2 ф.ст.: В. Гушак, О. Гушак, С. Сасюк, Укр. Год. Клюб; 1 ф.ст.: В. Калин, О. Мікулин, О. Матльянин, Н. Кос, Н. Даничук, І. Лаш, С. Цебенко, І. Кутата, І. Костур, В. Рана, В. Костур, І. Михайличин, І. Лаш, М. Мулик, М. Волошинобий, С. Климок, Гудзь, І. Навлив, Н. Гребінсьць, по 0.50 ф.ст.: В. Ієків, Н. Польовий, Серняк, В. Нагилю, М. Карамчук, Р. Гушак — 1.40 ф.ст.

Аргентина

Буенос Айрес: В. Заставний, зб.л.ч. 834 — 277.000 пезо. Склади: В. Кметь — 40.000 пезо; Д-р А. Нью — 20.000 пезо; В. Кокюк — 16.000 пезо; В. Заставний — 15.000 пезо, по 10.000 пезо: І. Борис, В. Тех, Б. Вітошинський, С. Присько, Марта Заставна, Ф. Вітковський, д-р Я. Тавридський, М. Зленко, С. Сенів, В. Колотін, М. Фіцико, О. Галатіо, М. Самоверський, Н. Баршевський, О. Сенів, Н. Сенів, Ковалів, М. Капеняк; по 3.000 пезо: І. Каюров, І. Костянтинський.

Німеччина

Гановер: М. Кловак — 10 нм.

Мінстер б. Дібург: В. Мосса — 10 нм /також на «Крилат» — 10 нм

Мюнхен: полк. Е. Рен, зб.л.ч. 627 — 100 нм. Склади: по 10 нм: Е. Рен — 65 нм; Ап. Екзархія — 20 нм, по 5 нм: Штал, Лушак. Підвірний — 3 нм, Валько — 2 нм.

Людвігсбург: М. Курляк — 20 нм.

Бельгія

Шарлеруа: М. Лопатчак — 50 бфр.

Д. Диміш, зб.л.ч. 619 — 710 дол. Склади по 100 бфр.: М. Герга Кушина, С. Іұжич, Я. Худьо, М. Лопатчак, п. Продко — 60 бфр., по 50 дол.: ч-т Футорська, п. Кутнін, І. Кесніч.

Тюмерд: О. Іолинський, зб.л.ч. 405 — 100 бфр.

Льєж: І. Фед'ко зб.л.ч. 406 — 1000 бфр. /також на «Крилат» — 1000 бфр./

Морляве: С. Неріх — 50 бфр.

Брюссель: Мирон Келсман — 200 бфр. /також на «Крилат» — 200 бфр./

ЗСА

Ірвінгтон: С. Кріса — 4.50 дол.

Бостон: Михайло Носаль, зб.л.ч. 744 — 108 дол. Склали по 5 дол.: Р. і А. Іашавець, Марія Гончар, М. Носаль, Джан Детої, Н. Геппі, Марійка Гапій, С. Голод, Б. Зозуля, М. Ленів, П. Николишин, А. Галонзка, М. Сухий /мол./, Б. Гонуля, І. Баладига, О. Щудлюк, С. Микитин, Б. Ковмак, Р. Василенко; по 3 дол.: В. Феденишин, М. Кміть; по 2 дол.: С. Колосенко, І. Бутвич, М. Волошук, М. Сухий /стар./; В. Гетьманський — 4 дол.

Дітройт ім. П. Орліна: М. Березовський, зб.л.ч. 763 — 124 дол. Склали по 10 дол.: М. Березовський, І. Денисенко, Є. Крижанівський; по 5 дол.: П. Демчук, М. Легета, В. Рижий, Б. Крук, Я. Стеткевич, О. Ворик, Злоговський, Я. Кривий, В. Туставівський, Г. Озарків, С. Березовський, Д.П., В. Вовк, М. Цюпа, В. Гарасимів; О. Павлович — 3 дол.; по 2 дол.: І.Г., І. Цар, В. Харевич, Шнурівський, І. Кобляр, М. Лось; по 1 дол.: Брездень, Р. Шавронський.

Сирамюзи: Павло Ткач; зб.л.ч. 324 — 40 дол. Склали: Зиновій Карпишин — 15 — д. П. Ткач — 10 дол.; по 5 дол.: І. Мигдаль, ІІ. Луцишин, П. Карпишин.

Іван Волошин, зб.л.ч. 325 — 28 дол. Склали: по 5 дол.: І. Волошин, С. Грицук, О. Шевчук; І. Мигдаль — 3 дол.; по 2 дол.: М. Зарічний, Т. Мельник, М. Годжак, І. Вишарник.

Іван Мельничук зб.л.ч. 318 — 15 дол. Склали по 5 дол.: В. Мельничук, В. Фенцор, С. Грицук.

ВШ Жертводавцям і Збирачам наше щире Спасибі, а Ювілятам:
Молодим Парам бажаємо щастя і Многих Літ!

З РОДИННИХ НАГОД НА СУМІВСЬКІ ЖУРНАЛИ

16.5. 1981 р., в Етобіко, Канада, відбулася родинна гостина з нагоди 25-ліття подружжого життя п-тва Миколи й Аделі Кошиків, відомих громадських діячів. Прийняттям зайнявся Святковий Комітет, душою якого були діти Ювілятів члени СУМ — Катруся й Іван. Крім зборки на Інвалідів УПА сумівці пам'ятали також і про сумівські журнали «Авангард» і «Крилаті», на які призначили 50 дол.

Вітаємо п-тво М. і А. Кошиків з Ювілеєм і бажаємо ще багатьох і щасливих літ. Жертводавцям і ініціаторам зірки — наше щире Спасибі!

Від адміністрації

Нерегулярні розчислення з кольортані журналі та спізнення вплат за журнал від післяплатників є головною причиною спізнення випуску «Авангард», через що терплять також ті хто вносять своєчасно передплати та розчисляються з продажі журналу. Тому В-во СУМ просить вибачення за ці перебої у випуску «Авангард» перед точними платниками і просить всіх, хто ще ними не є, щоб спізнюванням вплат не спричинявали труднощів, яких і без того не бранує.

ЧИТАЙТЕ, ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ «АВАНГАРД»—ОДИНОКИЙ ТОГО РОДА ЖУРНАЛ НА ЧУЖИНІ, ЩО ІНФОРМУЄ ПРО БОРОТЬБУ ЗА УКРАЇНУ ТА ФОРМУЄ СВІТОГЛЯД ДОРОСЛОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

З МІСТ

Стор.

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Степан Борецький: <i>У Великому Річницю</i>	81
Василь Симоненко: <i>Український Лев</i>	83
Роман Зварич: <i>За Владу Нації</i>	84
Марко Боеслав: <i>Пересторога</i>	88
Самвидав України: <i>Доля Студента Володимира Січка</i>	89
Іван Кандиба: <i>Одисея українського Правника-Патріота</i>	95
ЦУ СУМ: <i>Відновлення СУМ на Чужині</i>	103
М.А.: <i>СУМ і СВУ (3)</i>	106
В. Гальчук: <i>70-ліття проф. С. Вожаківського</i>	113
...: <i>Ректор УВУ отримав Державну Медалю</i>	114

ІДЕОЛОГІЧНІ ТЕМИ

Д. Донцов: <i>Молодь і Політика</i>	115
---	-----

ПОЕЗІЯ – ПРОЗА

Лев Гусин: <i>Молитва, І Правда встане, Листопад, Росинка крові, Уяві про 22 Січня</i>	121
--	-----

Кіндрат Сторчак: <i>Павло Полуботко (3)</i>	125
---	-----

НАУКА – КУЛЬТУРА – МИСТЕЦТВО

С. Вожаківський: <i>Д.С. Бортнянський – український композитор (2)</i> ..	132
Д-р А. Гарбар: <i>Теорія «Єдиної давньоруської народності»</i>	136

ВИХОВНИКИ

О. Коваль: <i>Проблеми асиміляції (2)</i>	142
---	-----

СУМ В ДІЇ

Крайові З'їзди СУМ: <i>Австралія</i>	148
--	-----

Бельгія.	149
------------------	-----

Франція.	149
------------------	-----

Німеччина.	151
--------------------	-----

Привіт Голови ОУН З'їздові СУМ в Німеччині	153
--	-----

Г.О.: <i>30-ліття О-ку СВУ в Монреалі</i>	155
---	-----

...: <i>Крутиянська голодівка в Лондоні</i>	156
---	-----

Наши втрати: бл.п. Іван Ровенчук, бл.п. Іван Федчишин.....	157
--	-----

ЩАСТЬ БАЖАЄМО

Леся Балко і Володимир Рабарський, Маріїка Барна і Богдан Гаргай ...	158
--	-----

Пожертви на пресфонд «Авангарду».....	159
---------------------------------------	-----

Від Адміністрації.....	160
------------------------	-----

На обкладинці: В. Каплун - плякат 30-го Червня.....	I
Плякат ОУН в 5-річчя Акту 30.6.1941.....	IV

1941 30.VI 1946

В ПЯТХ
РІЧНИЦЮ СВІДНОВЛЕННЯ
САМОСТІЙНОСТІ
УКРАЇНСЬКОЇ
ДЕРЖАВИ